

חוק הסדרת התיישבות הבדואים בנגב, תשפ"ד-2024 (טיוטת חוק ריפמן)

פרק א': מטרה והגדרות

1. מטרה
1. ואלה מטרות חוק זה:
- (1) לקדם הסדרת הבעלות על הקרקעות בנגב בהתייחס לתביעות הבעלות שהוגשו על ידי האוכלוסייה הבדואית בנגב;
- (2) שיפור במצבה החברתי-כלכלי של האוכלוסייה הבדואית בנגב, שיפור איכות החיים של התושבים, וצמצום פערים בין אוכלוסייה זו לכלל אוכלוסיית המדינה;
- (3) שיפור השירותים המוניציפליים ברשויות המקומיות הבדואיות;
- (4) מתן פתרונות התיישבותיים לאוכלוסיית הבדואים בנגב ועידוד האוכלוסייה הבדואית להתיישבות חלופית, ועידודה להתיישבות חלופית;
- (5) לאפשר שירותים מוניציפליים ארעיים במרחבים גליליים;
- (6) שיפור נגישות האוכלוסייה הבדואית לחינוך והשכלה;
- (7) הגברת הביטחון האישי ואכיפת החוק בנגב.
- (8) הכול, בין השאר, באמצעות הקמת רשות ממשלתית להתיישבות הבדואים בנגב שתפעל בהתאם להוראות חוק זה.
2. הגדרות
- בחוק זה –
- "מרחב הנגב" או "אזור ההסדרה הכללי" – כל שטח מדינת ישראל שמדרום לקו רוחב 610,000 ברשת ישראל החדשה;
- "אזור הסדרה מפורט" – כמשמעותו בסעיף 87;
- "ועדה ארצית לתכנון ולבניה להתיישבות הבדואים בנגב" – כמשמעה בסעיף 4;
- "ועדת התיישבות הבדואים בנגב" – ועדת השרים לעניין התיישבות הבדואים בנגב;
- "ועדה מקומית לתכנון ולבניה" – כמשמעותה בסעיף 17 לחוק התכנון והבניה;
- "חוק הפיקוח על בתי הספר" – חוק הפיקוח על בתי הספר, התשכ"ט - 1969;
- "חוק מיסוי מקרקעין" – חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963;
- "חוק המקרקעין (חיזוק בתים משותפים מפני רעידות אדמה)" – חוק המקרקעין (חיזוק בתים משותפים מפני רעידות אדמה), התשס"ח-2008;
- "חוק רשות מקרקעי ישראל" – חוק רשות מקרקעי ישראל, התש"ך-1960;
- "חוק חובת המכרזים" – חוק חובת המכרזים, התשנ"ב - 1992;
- "חוק שירות המדינה (מינויים)" – חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959;
- "חוק התכנון והבניה" – חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965;
- "מגרש מגורים" – מגרש המיועד למגורים על פי תכנית מפורטת באחד מיישובי האוכלוסייה הבדואית בנגב;
- "מגרש מגורים מפותח" – מגרש מגורים שנעשו בו פעולות פיתוח המאפשרות הקמת בית מגורים עליו;
- "מוסד תכנון" ו"תכנית" – כהגדרתם בחוק התכנון והבניה;
- "מועצת מקרקעי ישראל" – המועצה כהגדרתה בחוק רשות מקרקעי ישראל;
- "מנהל הרשות" – מי שמונה להיות מנהל הרשות לפי הוראות סעיף 5;
- "פנקסי המקרקעין" – כמשמעותם בחוק המקרקעין;
- "פקודת ההסדר" – פקודת הסדר זכויות במקרקעין [נוסח חדש], התשכ"ט - 1969;
- "פקודת הקרקעות" – פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943;
- "קרוב" – בן זוג, הורה של בן זוג, הורה, הורי הורה, צאצא וצאצא של בן זוג, אח או אחות, גיס או גיסה, וצאצא או בן זוג של כל אחד מאלה, וכן תאגיד שהאדם או קרובו הוא מנהלו או נושא משרה בו או שחלקו בהון המניות או בהצבעה או בשניהם או חלק קרובו בהם עולה על 5%; "רשות מקרקעי ישראל" – כמשמעותה בחוק רשות מקרקעי ישראל;
- "הרשות" או "הרשות הממשלתית להתיישבות הבדואים בנגב" – כמשמעותה בסעיף 3;
- "רשת ישראל החדשה" – רשת קואורדינטות ישרת זווית המבוססת על היטל גאודטי מרקטור רוחבי ועל אליפסואיד GRS-80 (Geodetic Reference System);
- "השר" – ראש הממשלה או שר במשרד ראש הממשלה.
- "שטח גלילי" – שטח שאינו כלול בתחום שיפוטה של רשות מקומית;
- "תובע בעלות" – כמשמעו בסעיף 37;
- "תובע בעלות מקורי" – כמשמעותו בסעיף 36;
- "תובע מאשר" – כמשמעותו בסעיף 37;
- "תזכיר תביעה" – כמשמעותו בפקודת ההסדר;
- "תכנית" – תכנית כמשמעותה בחוק התכנון והבניה;

“תכנית מפורטת” – תכנית שניתן להוציא מכוחה היתר בניה ללא צורך באישורה של תכנית נוספת;
 “תכנית מיתאר ארצית מפורטת להתיישבות הבדואים בנגב” – כמשמעותה בסעיף 5(ב);

פרק ב': הקמת ועדת שרים לעניין התיישבות הבדואים בנגב

3. (א) מוקמת בזה ועדת שרים להתיישבות הבדואים בנגב, אשר תתווה את מדיניות הממשלה בכל הקשור להסדרת התיישבות האוכלוסיה הבדואית בנגב ותנחה את משרדי הממשלה בתחום הטיפול באוכלוסית הבדואים בנגב.
- (ב) חברי ועדת השרים לעניין התיישבות הבדואים בנגב יהיו כלהלן:
- (1) ראש הממשלה או שר במשרד ראש הממשלה והוא יעמוד בראש הוועדה;
  - (2) שר האוצר;
  - (3) שר הפנים;
  - (4) שר השיכון;
  - (5) שר החינוך;
  - (6) שר העבודה;
  - (7) שר הרווחה והביטחון החברתי;
  - (8) שר החקלאות ופיתוח הכפר;
  - (9) שר הביטחון הלאומי;
  - (10) שר התשתיות;
  - (11) שר הבריאות;
  - (12) שר המשפטים;
  - (13) שר הגנת הסביבה

פרק ג': ועדה ארצית לתכנון ובניה להתיישבות הבדואים בנגב

4. (א) תקום ועדה ארצית לתכנון ולבניה להתיישבות הבדואים בנגב (להלן – הועדה לתכנון התיישבות), וזה הרכבה:
- (1) נציג ראש הממשלה או השר במשרד ראש הממשלה, והוא יהיה היושב ראש;
  - (2) נציג שר הפנים;
  - (3) נציג שר המשפטים;
  - (4) נציג שר השיכון;
  - (5) נציג שר החינוך;
  - (6) נציג שר האוצר;
  - (7) נציג שר העבודה;
  - (8) נציג השר לאיכות הסביבה;
  - (9) נציג שר הרווחה והביטחון החברתי;
  - (8) נציג שר החקלאות ופיתוח הכפר;
  - (10) נציג שר הביטחון הלאומי;
  - (11) נציג שר התשתיות;
  - (12) נציג שר הבריאות;
  - (13) נציג שר הגנת הסביבה;
  - (14) נציג שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי;
  - (15) נציג רשות מקרקעי ישראל;
  - (16) נציג שר הביטחון;
  - (17) בעל הכשרה מקצועית בעניני תכנון ובניה שימנה שר הפנים – והוא יהיה מתכנן הועדה;
  - (18) נציג ציבור שתמנה הממשלה מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב;
  - (19) נציג ארגון הגג של הגופים הציבוריים שענינם בשמירת איכות הסביבה, שימנהו שר הפנים מתוך רשימת מועמדים שהארגון יגיש לו;
  - (20) נציג ארגון העוסק בנושאי חברה ורווחה שימנה שר הרווחה והביטחון החברתי;
  - (21) נציג השלטון המקומי שימנה שר הפנים;

(22) נציג מטעם האוכלוסייה הבדואית בנגב.

(ב) נציג הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים שימנה מנהל הרשות יוזמן להשתתף בדיוני הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב כמשקיף.

(ג) הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב תפעל ליד המועצה הארצית, וחבר במועצה הארצית יוכל להתמנות גם לחבר בוועדה להתיישבות הבדואים בנגב.

(ד) תקופת כהונתו של חבר הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב תהא חמש שנים; ניתן לשוב ולמנותו לשתי תקופות כהונה נוספות מכוח אותה פסקה בסעיף קטן (א) שלפיה מונה, וכן לתקופות כהונה נוספות כאמור – אם מונה מכוח פסקה אחרת באותו סעיף קטן; ואולם חבר הוועדה שתקופת כהונתו תמה יוסיף לכהן עד למינוי חבר אחר במקומו או עד למינויו מחדש, ובלבד שלא חלפו יותר משישה חודשים מעת שתמה תקופת כהונתו.

(ה) מי שמינה נציג לוועדה להתיישבות הבדואים בנגב רשאי בכל עת להחליף את נציגו בוועדה.

(ו) כל אימת שהוועדה דנה בתכנית, ששטחה, כולו או חלקו, בתחום ועדה מקומית, תזמין את מהנדס הוועדה המקומית או את נציגו ותיתן לו הזדמנות להשמיע את דברו לפני שתחליט בענין.

תפקידי הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב וסמכויותיה

5. (א) בעניני תכנון ובניה של התיישבות הבדואים בנגב יהיו לוועדה להתיישבות הבדואים בנגב כל הסמכויות והתפקידים של המועצה הארצית.

(ב) על אף האמור בפרק ה' לחוק התכנון והבניה, לענין מתן היתר לפי אותו פרק על פי תכנית להתיישבות הבדואים בנגב (להלן – תכנית להתיישבות הבדואים בנגב) ולעניין מתן היתר להתיישבות הבדואים בנגב על פי תכנית מיתאר ארצית מפורטת להתיישבות הבדואים בנגב או על פי תוכנית להתיישבות הבדואים בנגב שאישרה ועדה מחוזית, תהיה –

(1) רשות הרישוי – יושב ראש הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב ומתכנן הוועדה ולעניין מתן היתר לפי תכנית מיתאר ארצית מפורטת להתיישבות הבדואים בנגב או על פי תוכנית מפורטת להתיישבות בדואים בנגב שאישרה ועדה מחוזית – גם מהנדס הוועדה המקומית שבתחומה נמצא השטח הגדול ביותר בתחום הבקשה להיתר;

(2) הוועדה המקומית – הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב; ואולם הוראות סעיף 152(א) לא יחולו.

בסעיף קטן זה –

“תכנית מיתאר ארצית מפורטת להתיישבות הבדואים בנגב” – תכנית מיתאר ארצית להקמת התיישבות בדואית בנגב, הכוללת הוראות המאפשרות מתן היתר להקמת בניינים, דרכים ותשתיות בתחום יישוב בדואים בנגב, בלא צורך באישור תכנית נוספת טרם מתן ההיתר או ביצוע העבודה ומצורף לה תשריט של השטח שעליו היא חלה או תכנית מיתאר ארצית לתקשורת שעניינה מיתקני שידור קטנים וזעירים הכוללת הוראות המאפשרות מתן היתר מכוחה למיתקן שידור לתקשורת בשיטה התאית בלא צורך באישור תכנית נוספת טרם מתן ההיתר או ביצוע העבודה או תוכנית מיתאר ארצית לפי סעיף 145(ח)(3);

“תוכנית מפורטת להתיישבות בדואים בנגב שאישרה ועדה מחוזית” – תוכנית להקמת בניינים או דרכים או תשתיות הכוללת הוראות המאפשרות מתן היתר להקמת בניינים וסלילת דרכים ותשתיות בלא צורך באישור תוכנית נוספת טרם מתן ההיתר או ביצוע העבודה, שאישרה ועדה מחוזית.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), לעניין מתן הרשאה לפי תוכנית מיתאר ארצית לפי סעיף 145(ח)(3) לחוק התכנון והבניה, ולעניין מתן היתר לפי תוכנית מפורטת להתיישבות בדואים בנגב שאישרה ועדה מחוזית, יחולו הוראות הסעיף הקטן האמור, רק אם ההרשאה או ההיתר הם לקווי תשתית או למיזם תשתית חיוני להתיישבות בדואים בנגב ומתקיימים כל אלה:

(1) חלפו שמונה חודשים מהמועד שבו נקלטה בקשה להיתר ברשות הרישוי המקומית, או 12 חודשים – הבקשה טעונה אישור מוסד תכנון שאינו רשות רישוי טרם מתן ההיתר, או שלושה חודשים מהמועד שבו הוגשה בקשה להרשאה לגורם המוסמך שקבע שר הפנים לפי סעיף 145(ו)(1), וטרם ניתנה החלטה על מתן היתר או הרשאה או טרם ניתנה החלטה שעניינה סירוב לבקשה;

(2) מגיש הבקשה להיתר או להרשאה ביקש להעבירה לרשות הרישוי כאמור בסעיף קטן (ב)(1);

(3) רשות הרישוי כאמור בסעיף קטן (ב)(1) קיימה דיון מקדמי שאליו הוזמנו מגיש הבקשה, מהנדס הוועדה המקומית הנוגעת בדבר או נציגו, ובהרשאה – הגורם המוסמך לפי סעיף 145(ו)(1); מצאה רשות הרישוי כאמור בסעיף קטן (ב)(1), בדיון המקדמי, שהחלטה בבקשה להיתר או להרשאה לא ניתנה מסיבות שאינן בשליטת רשות הרישוי המקומית או הגורם המוסמך כאמור, תורה על החזרת הבקשה להיתר או להרשאה לרשות הרישוי המקומית או לגורם המוסמך, ורשאית היא להחליט כאמור גם אם מצאה כי הייתה

- הצדקה אחרת לעיכוב במתן החלטה בבקשה; החליטה רשות הרישוי כאמור בסעיף קטן (ב)(1) שלא להחזיר את הבקשה לרשות הרישוי המקומית או לגורם המוסמך, תמשיך לדון בה מהשלב שאליו הגיעו רשות הרישוי המקומית או הגורם המוסמך, לפי העניין.
- (ד) על אף האמור בסעיף קטן (ב), ניתן להגיש בקשה להיתר לפי תכנית כאמור באותו סעיף קטן לוועדה המקומית שבמרחב התכנון שלה חלה התכנית האמורה או לרשות הרישוי שלה, לפי העניין, ומשהוגשה בקשה להיתר כאמור יהיו כל הסמכויות לעניין מתן ההיתר נתונות לוועדה המקומית האמורה ולרשות הרישוי שלה, לפי העניין; ואולם היתה התכנית תכנית להתיישבות בדואים בנגב, רשאי רק מגיש התכנית או מי שהוא הסמיך לעניין זה להגיש בקשה להיתר לוועדה המקומית או לרשות הרישוי שלה כאמור; לעניין זה, "בקשה להיתר" – למעט בקשה להרשאה לפי סעיף 261(ה) או (ה1) לחוק התכנון והבניה.
- (ה) על אף האמור בסעיף 261(ה) ו-1(ה1) לחוק התכנון והבניה, לעניין הרשאה כאמור באותו סעיף לפי תכנית כאמור בסעיף קטן (ב), יחולו הוראות הסעיף האמור בשינויים אלה:
- (1) בפסקה (2), במקום "למתכנן המחוז" יקראו "למתכנן הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב";
- (2) בפסקה (3), במקום "יבדקו מתכנן המחוז ומהנדס הוועדה המקומית" יקראו "יבדקו יושב ראש הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב ומתכנן הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב", אחרי "ויאשרו אותה" יבוא "לאחר התייעצות עם מהנדס הוועדה המקומית, שימסור את חוות דעתו בתוך שמונה עשר ימים מיום שהוגש לו העתק הבקשה", ובמקום "קבעו המתכנן והמהנדס" יקראו "קבעו יושב ראש הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב ומתכנן הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב";
- (3) בפסקה (4), במקום "לא החליטו מתכנן המחוז ומהנדס הוועדה המקומית" יקראו "לא החליטו יושב ראש הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב ומתכנן הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב";
- (4) פסקאות (5) ו-7 – לא ייקראו;
- (5) בפסקה (6), במקום "יושב ראש הוועדה המחוזית" יקראו "יושב ראש הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב".
- (ו) על אף האמור בכל דין, ובכלל זה בסעיף 145(א3) ו-2(ג) לחוק התכנון והבניה, ראתה רשות הרישוי כאמור בסעיף קטן (ב)(1), כי בעל תשתית לא השיב לפנייה לעניין בקשה להיתר בתוך המועד שבו היה עליו להשיב לפי דין או שהשיב לפנייה כאמור וכלל בתשובתו הגבלות או תנאים שיש בהם כדי לסכל את מתן ההיתר או להקשות על מתן ההיתר או על ביצועו באופן בלתי סביר, רשאית רשות הרישוי, בכפוף להוראות סעיף קטן (ז), לתת היתר אף בלא שהשיב בעל התשתית לפנייה או שלא בהתאם לתנאים או להגבלות שכלל בעל התשתית בעמדתו, לפי העניין, ובלבד שהתקיימו שני אלה:
- (1) התוכנית שעל פיה מבוקש ההיתר היא תוכנית להתיישבות בדואים בנגב ולא נקבע בה כי אישורו של בעל התשתית הוא תנאי למתן ההיתר;
- (2) רשות הרישוי נתנה לבעל התשתית הזדמנות להשמיע את טענותיו לפנייה, לפני שקיבלה את החלטתה.
- (ז) רשות הרישוי לא תיתן היתר לפי סעיף קטן (ו) אם סברה כי יש במתן היתר כאמור כדי לגרום סיכון ממשי לציבור או לבריאותו או כדי לגרום למפגע סביבתי חמור.
- (ח) הוראות סעיפים קטנים (ו) ו-ז יחולו לעניין קליטת בקשה להיתר, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: בכל מקום, במקום "רשות הרישוי" יקראו "מתכנן הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב".
- (ט) בסעיף זה, "בעל תשתית" – גוף שאישורו, תיאום עימו, התייעצות עימו או התייחסותו, נדרשים, בין השאר, לפי דין, לצורך קליטת בקשה להיתר או למתן היתר, והוא בעלים, חוכר, מחזיק או מפעיל של תשתית, בעל זיכיון או רישיון בנוגע לתשתית, או חברה ממשלתית שעיקר עיסוקה בפיתוח תשתיות.

ועדות משנה ותוקף החלטותיהן

6. (א) הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב רשאית למנות מבין חבריה ועדות קבועות וועדות לענינים מסוימים, לקבוע להן את סמכויותיהן ותפקידיהן, ולאצול להן מסמכויותיה (בסעיף זה - ועדות משנה).
- (ב) שני חברים לפחות של הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב רשאים, בתוך שלושה ימים מיום שנמסרה להם החלטת ועדת משנה, לדרוש בכתב שיתקיים במליאת הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב דיון בענין שלגביו התקבלה ההחלטה; התקבלה דרישה כאמור, תקיים הוועדה להתיישבות הבדואים בנגב דיון ותקבל החלטה בענין בתוך שבעה ימים מיום שהוגשה לה הדרישה כאמור.

ועדת משנה להשגות

7. הועדה להתיישבות הבדואים בנגב תבחר, מבין חבריה, ועדת משנה בת חמישה חברים, לשמיעת השגות לתכנית להתיישבות הבדואים בנגב שהרכבה –

- (1) יושב ראש הועדה להתיישבות הבדואים בנגב או ממלא מקומו, והוא יהיה יושב ראש ועדת המשנה להתנגדויות;
- (2) נציג שר המשפטים;
- (3) מתכנן הועדה;
- (4) חבר הועדה להתיישבות הבדואים בנגב שהוא נציג הציבור;
- (5) חבר מבין חברי הועדה להתיישבות הבדואים בנגב.

יועץ סביבתי, מזכיר ויועצים אחרים

8. (א) יושב ראש הועדה להתיישבות הבדואים בנגב ונציג השר לאיכות הסביבה בועדה להתיישבות הבדואים בנגב ימנו לועדה, מתוך רשימה שיקבע השר בהסכמת השר לאיכות הסביבה, יועץ סביבתי, אחד או יותר, שאינו עובד המדינה.

(ב) השר ימנה מזכיר לועדה להתיישבות הבדואים בנגב.

(ג) הועדה לתשתיות רשאית למנות לה ולועדות המשנה שלה יועצים מקצועיים.

(ד) הועדה להתיישבות הבדואים בנגב ומתכנן הועדה רשאים לקבל חוות דעת מכל גורם מקצועי כפי שימצאו לנכון.

מסירת החלטות הועדה להתיישבות הבדואים בנגב

9. על אף האמור בסעיף 48ב לחוק התכנון והבניה, החלטות הועדה להתיישבות הבדואים בנגב יימסרו למשתתפים בדיון, לרבות לחברי ועדה שלא נכחו בדיון, מיד בתום הדיון בועדה.

פרק ד': הקמת הרשות הממשלתית להתיישבות הבדואים בנגב, תפקידיה וסמכויותיה

10. הקמת הרשות הממשלתית להתיישבות הבדואים בנגב, במשרד ראש הממשלה, שתפעל לקידום מטרות חוק זה בהתאם למדיניות הממשלה.

להתיישבות הבדואים בנגב

11. (א) הרשות תפעל להסדרת התיישבות הבדואים בנגב ותעסוק, בין השאר בכל אלה -

- (1) טיפול בתהליך ההסדרה לפי חוק זה, ובכלל זה סיוע לאוכלוסייה הבדואית בליווי והכוונה לצורך יישומו של התהליך;
- (2) טיפול, מטעמה של המדינה, בישובים המיועדים להסדרת מגוריה של האוכלוסייה הבדואית בנגב, ובכלל זה פיתוח התשתיות הציבוריות והשירותים הציבוריים בהם;
- (3) איתור אזורים לצורך קידום תכנון התיישבות בדואים בנגב, לרבות תכניות מפורטות כהגדרתן בחוק התכנון והבניה, במרחב תכנון מקומי אם הועדה המקומית לתכנון ולבניה באותו מרחב לא מילאה הוראות לפי סעיף 64(א) לחוק האמור;
- (4) הכנתן והגשתן של תכניות בנוגע לישובים המיועדים להסדרת מגוריה של האוכלוסייה הבדואית בנגב, ולווי הליכי התכנון בהן;

טיוטה פתוחה לפני שיתוף ציבור

- (5) לווי וסיוע להתיישבותה של האוכלוסיה הבדואית בישובים שהוקמו לפי כל דין ;
- (6) קידום מיזמים להתיישבות בדואים בנגב, לתעסוקה, להקמת תשתיות, לחינוך ולבריאות בישובי הבדואים בנגב ;
- (7) האצת מימוש תהליכי הסדרת תביעות בעלות במקרקעין והתיישבות הבדואים בנגב, לרבות באמצעות זיהוי חסמים והסרתם ;
- (8) גיבוש המלצות לתיקוני חקיקה בתחומי פעולתה של הרשות וקביעת מנגנונים מסייעים ;
- (9) סיוע לרשויות מקומיות בדואיות בנגב, לקידום ופיתוח שירותים מוניציפליים, שירותי חינוך ושירותים חברתיים בתחומן ;
- (10) תשמש כמינהלה מרחבית לניהול אזורים גליליים עליהם יורה השר בצו ולפעול בסמכויות ותפקידים המוקנים לעירייה על פי פקודת העיריות, כולם או חלקם, כפי שיורה השר בצו, באזורים אלה ;
- (11) תשמש כרשות חינוך מקומית באזורים גליליים עליהם יורה השר בצו.
- (12) יישום מדיניות השר בתחום התיישבות הבדואים בנגב וקידום ;
- (13) מתן ייעוץ לממשלה ולשרי הממשלה ולמועצת מקרקעי ישראל, בתחום התיישבות הבדואים בנגב וקידום ;
- (14) מעקב אחר החלטות ועדת השרים והממשלה לעניין פעולותיה ויעדיה בתחום התיישבות הבדואים בנגב וקידום, וקידום מימושן.

(ב) הרשות רשאית לבצע כל פעולה הדרושה לשם מילוי תפקידיה לפי סעיף זה, בהתאם לכלל דין.

פרק ה': מנהל הרשות ועובדי הרשות

12. מנהל הרשות (א) הממשלה, על פי המלצת ראש הממשלה והשר, תמנה את מנהל הרשות; הודעה על מינוי מנהל הרשות תפורסם ברשומות.
- (ב) מנהל הרשות יהיה עובד המדינה.
- (ג) מנהל הרשות ממונה על ביצוע תפקידי הרשות לפי חוק זה, והוא כפוף במישורין לשר בהתאם להוראות חוק זה.
- (ד) תקופת כהונתו של מנהל הרשות תהיה ארבע שנים וניתן לשוב ולמנותו לתקופת כהונה אחת נוספת של שנתיים.
- (ה) כשיר להתמנות למנהל הרשות מי שהוא בעל תואר אקדמי וניסיון ניהולי הולם, ובלבד שהוא לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי להתמנות לתפקיד מנהל הרשות ולא הוגש נגדו כתב אישום בעבירה כאמור שטרם ניתן לגביו פסק דין סופי.

13. הממשלה לא תפסיק את כהונתו של מנהל הרשות אלא לאחר שהמליצה על כך ועדת השירות לפי סעיף 7 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

14. עובדי הרשות יהיו עובדי המדינה, ויחולו עליהם הוראות חוק שירות המדינה (מינויים).
- (א) עובדי הרשות יפעלו לפי הוראות מנהל הרשות ויהיו נתונים לפיקוחו.
- (ב)

פרק ו': הוראות כלליות לעניין הרשות

15. תכנית עבודה (א) מנהל הרשות יגיש לאישור השר הצעה לאופן חלוקת תפקיבי הרשות ואת תכנית העבודה של הרשות, ובכלל זה קביעת יעדים מדידים לקידום ולמימוש ליישוב האוכלוסייה הבדואית בנגב, בין השאר לעניין מספר הישובים שיתוכננו אשר יהיו מיועדים להסדרת מגוריה של האוכלוסייה הבדואית בנגב מספר תביעות הבעלות שיוסדרו במיזמים כאמור, מספר יחידות הדיור שיוקמו ליישוב בדואים בנגב, מספר מוסדות החינוך שיוקמו למתן שירותים לאוכלוסייה הבדואית בנגב.
- (ב) מנהל הרשות יהיה אחראי לביצועה של תכנית העבודה ומימוש היעדים.
16. תקציב הרשות ייקבע בתחום פעולה נפרד בתקציב רשויות הפיקוח, בחוק התקציב השנתי; לעניין זה, "תחום פעולה" ו"סעיף תקציב" – כהגדרתם בחוק התקציב השנתי כמשמעותו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985; הממונה על סעיף תקציב זה, לעניין חוק יסודות התקציב, יהיה מנהל הרשות.

סיוטה פתוחה לפני שיתוף ציבור

17. אגרות . לשם מימון פעולות הרשות, רשאי השר בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, לקבוע אגרות בעד ביצוע פעולות הרשות לפי חוק זה, ועל מי תוטל חובת תשלום אגרה לפי סעיף זה.
18. עסקאות הרשות . לצורך ביצוע הוראות חוק זה, מורשה מנהל הרשות, יחד עם חשב הרשות, לייצג את הממשלה בעסקאות כאמור בסעיפים 4 ו-5 לחוק נכסי המדינה, התשי"א-1951, ולחתום בשם המדינה על מסמכים הנוגעים לעסקאות כאמור.
19. דרישת מידע (א) השר יסמך עובד מעובדי הרשות, שיהיה רשאי לדרוש מרשות מקומית, ממוסד תכנון, ממשרדי הממשלה ומרשות אחרת שהוקמה לפי חוק, כל מידע או מסמך הדרושים לרשות לשם מילוי תפקידיה; מידע או מסמך שנדרשו, יימסרו באופן ובמועד שנקבעו בדרישה; בסעיף זה, "מסמך" – לרבות פלט כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995.
- (ב) לא יוסמך עובד כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן מתקיימים בו כל אלה:
- (1) הוא לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי להיות מוסמך כאמור ולא הוגש נגדו כתב אישום בעבירה כאמור שטרם ניתן לגביו פסק דין סופי;
- (2) הוא קיבל הכשרה מתאימה כפי שהורה השר;
- (3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים כפי שהורה השר.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מחובת סודיות הקיימת לפי כל דין.
20. (א) הרשות תדווח לשר על פעולותיה בהתאם להוראות חוק זה, לפי דרישתו.
- (ב) השר ידווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אחת לשנה, על פעולות הרשות והיקפן בהתאם להוראות חוק זה, ובכלל זה בעניינים המפורטים להלן:
- (1) היעדים שנקבעו לפי סעיף 15 ומידת העמידה בהם בשנת הדיווח;
- (2) פירוט בדבר מספר תביעות הבעלות שהוסדרו בהתאם להוראות חוק זה, והתקדמות ההליכים לביצוע מיזמי התיישבות בדואים בהם;
- (3) פירוט בדבר מספר התכניות שאושרו והמיועדות להסדרת מגוריהם של הבדואים בנגב;
- (4) פירוט בדבר מספר היישובים שהוקמו ומספר יחידות הדיור שאושרו ושייעודן הסדרת מגורי אוכלוסיית הבדואים בנגב;
- (5) פירוט בדבר מספר יחידות הדיור שהוקמו להסדרת מגורי הבדואים בנגב;
- (6) פירוט בדבר מספר המבנים הבלתי חוקיים הקיימים בתחומי הנגב;
- (7) פירוט בדבר מספר המבנים הבלתי חוקיים שנהרסו או שקיבלו היתרי בניה כדין בתחומי הנגב בתקופת הדיווח;
- (8) פירוט בדבר מצב השירותים המוניציפאליים בתחומי הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב ובתחומי השטחים הגליליים;
- (9) פירוט בדבר מצב מערכת החינוך בתחומי התיישבות הבדואים בנגב;
- (10) פירוט בדבר מיזמי תעסוקה ומיזמים כלכליים לפיתוח הנגב והאוכלוסייה הבדואית בנגב;
- (11) פירוט בדבר פעולות שיטור בתחומי הנגב, לרבות מספרי תקנים משטרתיים המיועדים למניעת עבריינות ופשעה בנגב;
- (12) פירוט בדבר מספר המשרתים בכוחות הביטחון ובשירותי הלאומי מקרב אוכלוסיית הבדואים בנגב;
- (13) פירוט בדבר מספר התיקים הפליליים שנפתחו בשנת הדו"ח בגין עבירות מסוג פשע בתחומי הנגב, תוך חלוקה בין תחומי העבירות;
- (14) פירוט בדבר מספר כתבי האישום שהוגשו לבתי המשפט בשנת הדו"ח בגין עבירות מסוג פשע בתחומי הנגב, תוך חלוקה בין תחומי העבירות שבגינם הוגשו כתבי אישום כאמור;
- (15) פירוט בדבר מספר גזרי הדין שניתנו ע"י בתי המשפט בגין עבירות פשע בתחומי הנגב, והעונשים שניתנו בגינם, בשנת הדו"ח, תוך פילוחם לפי סוגי העבירות;
- (ג) הדיווח השנתי הראשון כאמור בסעיף קטן (ב) יכלול, בין השאר, דיווח מפורט בדבר הפעולות שבוצעו לקידום פתרונות הסדרת תביעות הבעלות בתחומי הנגב, לרבות קידום הצעות לתיקוני חקיקה נדרשים; בדיווחים השנתיים הבאים יכלול פירוט בדבר התקדמות יישומם של הפתרונות כאמור.
- (ד) דיווח שנתי לפי סעיף זה יפורסם באתר האינטרנט של הרשות.

פרק ז': ועדת התמורות

סימן א'

ועדת תמורות 21. (א) השר יקים ועדות תמורות וזה הרכבן:

טיוטה פתוחה לפני שיתוף ציבור

- (1) משפטן הכשיר לכהן כשופט מחוזי, שימנה שר המשפטים, על פי המלצת הוועדה המייעצת שהוקמה לפי סעיף 22, והוא יהיה היושב ראש;
  - (2) נציג הרשות מקרב עובדיה, שימנה מנהל הרשות;
  - (3) נציג שר המשפטים מקרב עובדי משרדו;
  - (4) החשב הכללי או מי מטעמו;
  - (5) נציג רשות מקרקעי ישראל מקרב עובדיה שימנה מנהל רשות מקרקעי ישראל;
  - (6) נציג ציבור מקרב האוכלוסייה הברואית שימנה השר.
- (ב) מי שממנה חבר לוועדת התמורות רשאי למנות לו, בדרך שבה התמנה אותו חבר, ממלא מקום אחד או יותר, והכשירות הנדרשת מהחבר נדרשת גם ממלא מקומו.
- (ג) לא מונה ממלא מקום ליושב ראש ועדת התמורות, יהיה נציג שר המשפטים בוועדת התמורות ממלא מקום יושב ראש הוועדה.
- (ד) דבר מינויים של חברי ועדת התמורות יפורסם על ידי השר ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה.

ועדה מייעצת 22. שר המשפטים יקים ועדה מייעצת שתמליץ לו לעניין מינוי יו"ר ועדת התמורות, וזה הרכבה:

- (1) שופט בית המשפט העליון בדימוס שימנה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה יושב הראש;
- (2) עובד מדינה בכיר שימנה השר;
- (3) נציג היועץ המשפטי לממשלה היועץ המשפטי לממשלה.

קביעת תחומי העיסוק של ועדת התמורות 23. השר רשאי לקבוע את האזור או העניינים שבהם תעסוק כל ועדת תמורות.

יועצים לוועדת תמורות 24. (א) לוועדת תמורות יהיה יועץ שהוא מורד כהגדרתו בפקודת המדידות, יועץ שהוא מומחה בפענוח וקריאת תצלומי אוויר ויכול שיהיו לה יועצים נוספים, כפי שתקבע הוועדה; יועץ כאמור יכול שיהיה עובד המדינה ויכול שיהיה מי שאינו עובד המדינה.

(ב) אדם יכול להיות יועץ ליותר מוועדת תמורות אחת.

סמכויות ועדת תמורות 25. ועדת התמורות תהיה מוסמכת, לעניין חוק זה, לעשות כל אחד מאלה:

- (1) לקבוע מיהם תובעי הבעלות ומיהם התובעים המאושרים לפי חוק זה ולקבוע את חלקם של התובעים המאושרים ביחס לאותה חלקה נתבעת;
- (2) לקבוע את שטחה של החלקה הנתבעת ואת מיקומה וגבולותיה;
- (3) לקבוע את שטחה של הקרקע מתוך החלקה הנתבעת, את מיקומה ואת גבולותיה;
- (4) לקבוע את שטחה של הקרקע שתיוחס לכל תובע מאשר, ואת מיקומה וגבולותיה;
- (5) לקבוע אם הקרקע המיוחסת לתובע מאשר היא קרקע מוחזקת על ידי תובע בבעלות;
- (6) לקבוע את התמורה המגיעה לתובע מאשר;
- (7) לקבוע, על פי המלצת הרשות, את מיקום הקרקע שתינתן לתובע מאשר כקרקע תמורה;
- (8) לקבוע את זכויותיו של תושב בדואי לפי חוק זה.
- (9) למלא כל תפקיד אחר שיוטל עליה בחוק זה.

מניין חוקי 26. המניין החוקי בישיבת ועדת תמורות הוא שלושה חברים ובלבד שאחד מהם הוא יושב הראש או ממלא מקומו. פעולה של ועדת תמורות לא תפסל מחמת זה בלבד שבזמן עשייתה היה מקומו של חבר בוועדה פנוי מכל מסיבה שהיא.

(ב) הוקמה ועדת תמורות, תחל את פעולתה ביום שנקבע לכך על ידי השר, אף אם לא מונו כל חבריה, ובלבד שמונה היושב ראש ושני חברים נוספים לפחות; החלה ועדת תמורות לפעול כאמור, ימונו חבריה האחרים ככל הניתן סמוך לאחר תחילת פעולתה.

סדרי הדין בוועדת התמורות 28. (א) סדר היום של ישיבת ועדת התמורות יקבע על ידי היושב ראש וישיבות הוועדה ינוהלו על ידו. (ב) סדרי העבודה והדיונים בוועדת התמורות יקבעו על ידי הוועדה, במידה ולא נקבעו בחוק זה או לפיו; ועדת התמורות רשאית להחליט שהחלטות בעניינים מסוימים יכולות להתקבל על ידה בסבב דואר אלקטרוני.

(ג) ועדת התמורות תפרסם החלטותיה, והיא רשאית למחוק את שמות תובעי הבעלות המופיעים בהחלטה, וכל פרט אחר המאפשר את זיהויים, לפני הפרסום; השר רשאי לקבוע פרטים נוספים שלא יפורסמו, אם ראה כי הדבר דרוש לצורך קידום מטרות החוק.

סימן ב': הוראות לעניין בעלי תפקיד בוועדת תמורות

הגבלות על מינוי 29. (א) לא ימונה ולא ישמש אדם כבעל תפקיד בוועדת תמורות אם התקיימו בו אחד מאלה (בחוק זה – תנאי פסלות):

- (1) הוא הורשע בעבירה שמפאת חומרתה, מהותה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר הוועדה, או שבית המשפט קבע לגביו כי עבר עבירה כאמור אף שלא הרשיעו בה;
  - (2) הוא אינו אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל;
  - (3) הוא עלול להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב תדיר של ניגוד עניינים בין תפקידו בוועדת התמורות לבין עניין אישי או תפקיד אחר שלו; לעניין זה, "עניין אישי או תפקיד אחר" – לרבות עניין אישי או תפקיד אחר של קרובו;
  - (4) הוא חסר כשרות, קטין או מי שהוכרז פושט רגל וטרם הופטר;
  - (5) הוגש נגדו כתב אישום בעבירה מסוג פשע הקשורה בתפקיד שהוא ממלא או שמילא בגוף ציבורי או בעבירה שמפאת חומרתה, מהותה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כבעל תפקיד בוועדת תמורות, וכל עוד לא ניתן פסק דין חלוט בעניינו.
- (ב) שר המשפטים רשאי לקבוע כללים לעניין סעיף זה, לרבות כללים לגבי מצבים שיש בהם כדי להעמיד בעל תפקיד במצב ניגוד עניינים תדיר.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות כל דין הנוגע לעניין.

30. (א) תקופת כהונה וחדילה מכהונה תקופת תמורות ימונה לתקופה בת חמש שנים, וניתן לשוב ולמנותו לאחר מכן לתקופת כהונה נוספת אחת בלבד, שלא תעלה על חמש שנים.

(ב) חבר ועדת תמורות יחדל מכהונתו אף אם טרם הסתיימה תקופת כהונתו לפי סעיף קטן (א), בהתקיים אחד מאלה, לפי העניין:

- (1) תפקידה של ועדת התמורות הושלם ואין עוד צורך בהמשך קיומה;
- (2) מי שהוסמך למנותו הודיע על חדילה כאמור;
- (3) חדל להתקיים בו תנאי מתנאי הכשירות שבשלהם התמנה לחבר ועדת התמורות או החל בו תנאי פסלות;
- (4) התפטר במסירת הודעה למי שמינה אותו ולמנהל הרשות;

31. בעל תפקיד בוועדת תמורות שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בכל נושא העומד לטיפול או לדיון בוועדת התמורות, בין תפקידו כאמור לבין עניין אישי או תפקיד אחר שלו או של קרובו, יפעל כמפורט להלן:

- (1) יודיע על כך בכתב ליושב ראש ועדת התמורות, ואם הוא היושב ראש, למנהל הרשות וליועץ המשפטי לרשות, מיד לאחר שנודע לו כי העניין האמור עולה לדיון, או מיד לאחר שנודע לו שיש לו עניין אישי בו; נודע הדבר לבעל תפקיד כאמור במהלכה של ישיבת ועדת התמורות, יודיע על כך בעל פה והודעתו תרשם בפרוטוקול;
- (2) לא יהיה נוכח בדיוני ועדת התמורות או בכל דיון אחר הנערך במסגרת עבודתה של ועדת התמורות או של המשרד הממשלתי או הגוף שהוא נציגו בוועדת התמורות או שעל ידו מונה והנוגע לאותו עניין, לא ישתתף בקבלת החלטה בנוגע לאותו עניין ולא יעסוק בעניין בכל אופן אחר.

32. (א) שכרם של חברי ועדת התמורות שאינם עובדי המדינה ישולם מקופת המדינה, לפי כללים שיקבע השר לעניין זה.

(ב) לא יעסוק חבר ועדת התמורות שאינו עובד המדינה בכל עסק או עיסוק נוסף אלא אם כן אין העיסוק האחר עלול לגרום לו ניגוד עניינים עם תפקידו בוועדת התמורות והתקיים אחד מאלה:

- (1) העיסוק מותר על פי כללים שקבע שר המשפטים בעניין זה;
- (2) היועץ המשפטי של הרשות קבע כי הוא רשאי לעסוק בעיסוק זה.

33. חוק שירות הציבור (מתנות), תש"ם – 1979, כאילו היה עובד מדינה, בשינויים המחויבים.

פרק ח': זכאות לתמורה והגדרת תובע

34. תובע מאשר שמתקיימות בו הוראות חוק זה זכאי לקבל מהמדינה תמורה לפי הכללים הקבועים בחוק זה.

35. (א) תמורה לתובע מאשר תינתן בקרקע (להלן – תמורה בקרקע) או בכסף (להלן – תמורה בכסף) או בזכויות פיתוח (להלן – תמורה בזכויות פיתוח); שיעור התמורה יהיה לפי האמור בלוחות 8 - 1 שבתוספת השלישית, לפי העניין.

- (ב) לא תינתן תמורה לתובע מאשר אלא אם כן יתקיימו לגבי כל הוראות חוק זה לענין הזכאות לתמורה ולענין התנאים לקבלתה.
36. (א) תובע בעלות מקורי לעניין חוק זה, הוא מי שהגיש לפקיד ההסדר תזכיר תביעה במהלך התקופה הקובעת, לגבי קרקע באזור ההסדר הכללי שלא הייתה קרקע מוסדרת במועד הגשת התביעה, ופקיד ההסדר אישר את קבלת תזכיר התביעה וכלל אותו בקובץ התביעות מיום ג' בחשוון התש"ם (24 באוקטובר 1979) (להלן – קובץ התביעות), למעט אם מגיש תזכיר התביעה כאמור הוא מדינת ישראל, הקרן הקיימת לישראל או רשות הפיתוח.
- (ב) על אף הוראות סעיף (א), יראו כתובע העלות מקורי לעניין חוק זה גם את כל אלה:
- (1) מי שהגיש לפקיד ההסדר תזכיר תביעה לגבי קרקע שבאזור ההסדר הכללי, בתוך התקופה הקובעת, אף כי הקרקע נושא תזכיר התביעה הוסדרה בטרם הגשתו, ופקיד ההסדר אישר את קבלת תזכיר התביעה וכלל אותו בקובץ התביעות;
- (2) מי שהגיש לפקיד ההסדר תביעת בעלות לגבי קרקע שבאזור ההסדר הכללי לפני התקופה הקובעת, ותביעתו הוכרה וטופלה כתזכיר תביעה על ידי פקיד ההסדר במהלך התקופה הקובעת.
- (ג) בסעיף זה, "התקופה הקובעת" – התקופה שמיום ז' באייר התשל"א (2 במאי 1971) עד יום ג' בחשוון התש"ם (24 באוקטובר 1979).
37. (א) תובע מאשר הוא תובע בעלות מקורי או חליפו של תובע בעלות מקורי, שאישר את תביעתו במועדים ובאופן הקבועים בחוק זה ואשר ועדת התמורות קבעה שהוא תובע מאשר.
- (ב) לא יהיה אדם תובע בעלות לפי חוק זה אם התקיים בו אחד מאלה:
- (1) ניתן פסק דין על פי פקודת ההסדר בתביעת הבעלות הנוגעת אליו;
- (2) הוא הגיע להסכם עם המדינה לעניין תביעת הבעלות הנוגעת אליו לפני תחילתו של חוק זה, למעט הסכם שנקבע בו שיחולו הוראות חוק זה, בין אם קיבל את מה שנקבע שיקבל לפי ההסכם ובין אם עדיין לא קיבל את מה שנקבע כאמור;
- (ג) יראו כתובע בעלות לעניין חוק זה גם את מי שהגיש תזכיר תביעה בתוך התקופה הקובעת אף כי הקרקע נושא תזכיר התביעה הוסדרה בטרם הגשתו, אם פקיד ההסדר קיבל את תזכיר התביעה ואישר הכללתה בקובץ התביעות מיום 24.10.1979.
38. חליף – מיהו? ואלה חליפיו של תובע בעלות מקורי:
- (1) מי שזכויותיו של תובע בעלות מקורי מועברות לו לפי חוק או לפי הסכם וכן כל נעבר שלו.
- (2) מבלי לגרוע מהוראות פסקה (1), יראו כחליף גם את מי שביום פטירת תובע בעלות, שלא ניתן אחריו צו ירושה או צו קיום צוואה עד למועד הקבוע לאישור, היה בן זוגו או ילדו, ובהתאם לשיעור הקבוע בסעיף 11(א) לחוק הירושה; הוראות סעיפים 13 ו-14 לחוק הירושה יחולו בשינויים המחויבים.
39. קיבל תובע מאשר תמורה בקרקע, וקיים את הוראות חוק זה, תירשם קרקע התמורה בפנקסי המקרקעין כקרקע מוסדרת – ככל שלא היתה רשומה ככזו קודם לכן, וזכות הבעלות בקרקע התמורה תרשם על שמו של התובע המאשר, בשיעור ובאופן כפי שייקבע על ידי ועדת התמורות.
40. קרקע שהוקנתה או הועברה למדינה לפי הוראות חוק זה תירשם בפנקסי המקרקעין כקרקע מוסדרת, ככל שלא היתה רשומה ככזו קודם לכן, וזכות הבעלות בה תירשם על שם המדינה.

פרק ט': אישור תביעות

סימן א': הודעה על תביעות

41. (א) בתוך ששים ימים מיום שנקבע כיום התחילה ביחס לאזור הסדרה מפורט, יפרסם פקיד ההסדר הודעה ובה יפרט את תובעי הבעלות בכל חלקה נתבעת באזור ההסדרה המפורט; ההודעה כאמור תכלול גם תשריט של אזור ההסדרה המפורט אשר בו יסומנו החלקות הנתבעות (להלן – הודעה על התביעות); היו ביחס לאותה חלקה נתבעת יותר מתובע בעלות אחד, יפרט פקיד ההסדר בהודעה על התביעות את חלקו היחסי של כל תובע בעלות בחלקה הנתבעת.
- (ב) תובעי הבעלות וחלקם היחסי בחלקה הנתבעת יקבעו על ידי פקיד ההסדר בדרך שבה נקבע לוח תביעות לפי פקודת ההסדר, ובכפוף לסעיף 38(2).
- (ג) ראה פקיד ההסדר שביחס לאותה חלקה נתבעת הוגש יותר מתזכיר תביעה אחד, וכי תזכירי התביעה אינם סותרים זה את זה, יציין זאת פקיד ההסדר בהודעה על התביעות.
- (ד) ראה פקיד ההסדר שביחס לאותה חלקה נתבעת הוגש יותר מתזכיר תביעה אחד, והתזכירים סותרים זה את זה (בחוק זה – תביעות סותרות) יציין זאת בהודעה על התביעות.
42. (א) הודעה על אישור תביעה או בקשה לבירור לפי פקודת ההסדר

טיוטה פתוחה לפני שיתוף ציבור

לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר; הגיש תובע בעלות כאמור תביעה ביחס למספר חלקות נתבעות, יגיש הודעה על אישור התביעה או בקשה לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר ביחס לכל חלקה נתבעת כאמור.

(ב) הודעה על אישור תביעה תיערך לפי טופס 1 שבתוספת החמישית ויצורפו לה כל המסמכים הנדרשים לפי חוק זה;

(ג) בקשה לברור התביעה לפי פקודת ההסדר תוגש בטופס 2 שבתוספת החמישית.

(ד) להודעה על אישור תביעה או לבקשה לברור תביעה לפי פקודת ההסדר ניתן לצרף הערות כאמור בסעיף 43.

43. (א) המדינה, וכן אדם הטוען לזכות שאינה לפי הקבוע בהודעה על התביעות, בין אם לא נכלל כלל בהודעה על התביעות ובין אם נכלל בהודעה אך נקבעה לו זכות שונה מזו שהוא טוען לה, אם מבחינת טיבה, אם מבחינת היקפה ואם מבחינת מיקום החלקה הנתבעת וגבולותיה, רשאים להגיש לפקיד ההסדר הערות להודעה על התביעות וזאת עד המועד הקובע לאישור.

(ב) בהערות להודעה על התביעות ניתן לטעון לזכות בחלקה הנתבעת רק אם זכות זו נובעת מזכותו של תובע הבעלות המקורי וככל שהיא נובעת ממנה; הוגשה הערה המפרטת טענה לזכות שאינה נובעת מזכותו של תובע מקורי כאמור, לא יראו אותה כהערה על הודעה על התביעות שהוגשה לפי חוק זה.

(ג) הערות להודעה על התביעות לפי סעיף זה יוגשו לפי טופס 3 שבתוספת החמישית.

(ד) מגיש הערות יצרף להערותיו הודעה על אישור תביעה או בקשה לברר תביעה לפי פקודת ההסדר, גם אם לא נקבעה לו זכות בהודעה על תביעות.

(ה) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ד) לא יחולו על הערות שהוגשו על ידי המדינה.

44. (א) בדיקת הערות והודעות אישור
 התקבלו הערות להודעה על תביעות, יבדוק אותן פקיד ההסדר, ורשאי הוא לתקן את ההודעה על תביעות, הן מבחינת טיב הזכויות, הן מבחינת היקפן והן מבחינת מיקום החלקה הנתבעת וגבולותיה, ככל שמצא שתיקון זה אינו נתון במחלוקת; טענה של המדינה לזכותה השיוויתת בקרקע מכוח סעיף 22 לפקודת ההסדר, לא תחשב כמחלוקת לעניין זה.

(ב) הוראות בדבר אופן ברור ההערות ובעניין אופן תיקון ההודעה על התביעות יקבעו על ידי שר המשפטים בתקנות.

(ג) עד תום 90 ימים מהמועד הקובע לאישור יעביר פקיד ההסדר לוועדת התמורות הודעה על התביעות באזור ההסדרה המפורט, כפי שעודכנה על ידו, ויצייץ בה, ביחס לכל חלקה נתבעת, את התובעים אשר אישרו את תביעתם; ההודעה כאמור תכלול גם תשריט של אזור ההסדרה המפורט ובו יסומנו החלקות הנתבעות (להלן - הודעה מעודכנת על התביעות); היו ביחס לאותה חלקה נתבעת יותר מתובע מאשר אחד, יפרט פקיד ההסדר בהודעה המעודכנת על התביעות את חלקו היחסי של כל תובע מאשר.

(ד) ההודעה המעודכנת על התביעות יצרף פקיד ההסדר את ההערות שהוגשו להודעה ולא התקבלו על ידו ויצייץ את רשימת החלקות הנתבעות שהוגשו לגביהן תביעות סותרות.

(ה) ההודעה המעודכנת על התביעות תפורסם על ידי פקיד ההסדר.

45. (א) טיפול בתביעות לפי פקודת ההסדר
 הוגשה על ידי מי שנקבע בהודעה על התביעות כתובע בעלות בקשה לבירור התביעה לפי פקודת ההסדר ביחס לחלקה נתבעת, תועבר התביעה לברור בפני בית המשפט המוסמך לדון בהליכים לפי פקודת ההסדר בתוך 120 ימים מהמועד הקובע לאישור.

(ב) על תביעת בעלות שהועברה לבירור בפני בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א), יחולו הוראות סעיף 38 לעניין קביעת חליפיו של תובע הבעלות המקורי.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), היו מספר תובעים ביחס לאותה חלקה נתבעת ולפחות אחד מהם הגיש הודעה על אישור התביעה, לא תועבר התביעה לברור בפני בית המשפט אלא לאחר שועדת התמורות קבעה כאמור בסעיף 48; לעניין סעיף קטן זה, יראו כתובע גם את מי שהגיש הערות על ההודעה על התביעות ביחס לאותה חלקה נתבעת.

סימן ב': קביעת תובעי בעלות ותובעים מאשרים

46. העביר פקיד ההסדר לוועדת התמורות את ההודעה המעודכנת על התביעות ביחס לאזור הסדרה מפורט, תקבע ועדת התמורות את רשימת התובעים המאשרים בכל חלקה נתבעת באותו אזור ואת חלקו היחסי של כל תובע מאשר בחלקה הנתבעת, לפי הוראות סימן זה.

47. (א) נקבעו בהודעה על התביעות מיהו התובע המאשר ומה חלקו בחלקה הנתבעת, ולא הוגשו הערות לקביעה זו, או שההערות שהוגשו לקביעה התקבלו על ידי פקיד ההסדר, תקבע הוועדה את זהותו של התובע המאשר ואת חלקו היחסי בחלקה הנתבעת בהתאם להודעה המעודכנת על התביעות.

(ב) חלק אדם על תיקון שהתקבל על ידי פקיד ההסדר, רשאי הוא להגיש הערותיו לוועדת התמורות בתוך 30 ימים מיום פרסום ההודעה המעודכנת על התביעות; הוגשו הערות כאמור, יחולו הוראות סעיף 48(ב) בשינויים המחוייבים.

48. (א) הוגשו הערות על ההודעה על התביעות ולא התקבלו על ידי פקיד ההסדר, ומי שנקבע כתובע בעלות בהודעה על התביעות או מי שהגיש הערות על ההודעה על התביעות, אישר את תביעתו, תדון בהן ועדת התמורות, וזאת אף אם מי מתובעי הבעלות ביחס לאותה חלקה נתבעת הגיש בקשה לברור התביעה לפי פקודת ההסדר.
- (ב) ועדת התמורות רשאית לקבל הערות על ההודעה על התביעות שלא התקבלו בידי פקיד ההסדר, כולן או מקצתן, או לדחותן, והיא תקבע מיהם תובעי הבעלות ביחס לאותה חלקה נתבעת ואת חלקם בה.
- (ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), ראתה ועדת התמורות שהכרעה בהערות על ההודעה על התביעות מחייבת ברור עובדתי או משפטי מורכב או שיש בה קושי מיוחד מטעם אחר כלשהו, רשאית היא, בין ביוזמתה ובין לבקשת אחד הצדדים, להעביר את ההכרעה בהערות לבית המשפט המחוזי; המדינה תהיה צד להליך אלא אם כן הודיעה שאין צורך בכך בנסיבות העניין.
- (ד) העברת הכרעה בהערות על ההודעה על התביעות לבית המשפט כאמור בסעיף קטן (ג), אין בה כדי לעכב קבלת החלטות של ועדת התמורות ביחס לחלקים אחרים של החלקה הנתבעת שעניינם לא הועבר להכרעת בית המשפט כאמור, אלא אם כן ועדת התמורות קבעה אחרת.
- (ה) הכריעה ועדת התמורות, בדונה בהערות על ההודעה על התביעות, כי תובע הבעלות הוא מי שהגיש בקשה לברור התביעה לפי פקודת ההסדר, יחולו הוראות סעיף 45 בשינויים המחויבים.
49. (א) הגשת עתירה על החלטת ועדת התמורות לפי סעיף 48, אין בה כדי לעכב את הליכי ההסדרה לפי חוק זה, ויראו את מי שנקבע כתובע מאשר על ידי ועדת התמורות ככזה, לכל דבר ועניין, אלא אם כן קבע בית המשפט כי מגיש העתירה הוא בעל הזכויות בקרקע; על אף האמור, רשאי בית המשפט ליתן צו לעיכוב הליכי ההסדרה לפי חוק זה כאמור, אם מצא כי הדבר מוצדק בנסיבות העניין.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו, בשינויים המחויבים, גם על הגשת ערעור על החלטת בית המשפט לפי סעיף 50.
50. (א) העבירה ועדת התמורות את ההכרעה בהערות לבית המשפט בסעיף 48(ג), יכריע בהן בית המשפט.
- (ב) קבע בית המשפט שתובע בעלות הוא מי שהגיש בקשה לברור התביעה לפי פקודת ההסדר, יחולו הוראות סעיף 45 בשינויים המחויבים.
- (ג) קבע בית המשפט שתובע בעלות הוא מי שאישר את תביעתו במועד הקובע לאישור, ייכלל חלקו של אותו תובע בעלות בחלק המאושר של החלקה הנתבעת כמשמעותו בסעיף 52.
51. ועדת התמורות תערוך לכל אזור הסדרה מפורט תשריט, על בסיס ההודעה המעודכנת על התביעות, ובה יסומנו גבולותיהן של כל החלקות הנתבעות.
- תשריט אזור הסדרה מפורט
- סימן ג': שטח שהתביעות בו אושרו**
52. (א) ועדת התמורות תקבע לכל אזור הסדרה מפורט את חלק החלקה הנתבעת שהוגשו לגביה הודעות על אישור התביעות (להלן: החלק המאושר של החלקה הנתבעת).
- (ב) לעניין קביעת התמורות כאמור בתוספת השלישית, יהיה החלק המאושר של החלקה הנתבעת סך כל חלקיהם של תובעים מאשרים באותה חלקה נתבעת אשר הגישו הודעה על אישור התביעה עד למועד הקובע לאישור; אישרו תובעי בעלות נוספים את תביעתם לאחר המועד הקובע לאישור, לא יילקח חלקם בחלקה הנתבעת בחשבון לעניין קביעת החלק המאושר של החלקה הנתבעת.
53. (א) אישרו את תביעתם רק חלק מהתובעים בחלקה נתבעת, תקבע ועדת התמורות את שטח הקרקע מתוך החלקה הנתבעת אשר ייוחס לתובעים המאשרים אשר אישרו את תביעתם עד למועד הקובע לאישור או עד למועד מאוחר יותר שקבעה לכך הועדה (להלן: המועד הקובע לקביעת השטח המיוחס הכללי) באופן שיושגו, ככל הניתן, מטרתיו של חוק זה (להלן- שטח מיוחס כללי); גודלו של השטח המיוחס הכללי יקבע בהתאם לחלק מהחלקה הנתבעת שאושר עד למועד הקובע לקביעת השטח המיוחס הכללי.
- (ב) ועדת התמורות תקבע את מיקומו של השטח המיוחס הכללי ותסמנו על גבי תשריט שיאושר על ידה (להלן- תשריט השטח המיוחס הכללי).
- (ג) לא תקבע ועדת התמורות את השטח המיוחס הכללי אלא לאחר שתיתן לכל התובעים באותה חלקה נתבעת הזדמנות להשמיע את טענותיהם לענין זה.
- (ד) אישרו את תביעתם תובעים מאשרים לאחר המועד הקובע לקביעת שטח מיוחס כללי, ולפני המועד הקובע בסעיף 58(ו), תתקן הועדה את השטח המיוחס הכללי כך שיכלול את התביעות הנוספות שאושרו, ותפרסם תשריט מתוקן של השטח המיוחס הכללי.
- (ה) קבעה ועדת התמורות שקרקע היא שטח מיוחס כללי לא יוכל עוד כל אדם שאינו תובע מאשר לטעון לזכות באותה קרקע; תובעים באותה חלקה נתבעת אשר תביעתם מתבררת לפי פקודת ההסדר יראו את תביעתם כמתייחסת לשטח הקרקע הכלול בחלקה הנתבעת, שאינו השטח המיוחס הכללי כאמור.

טיוטה פתוחה לפני שיתוף ציבור

54. (א) ועדת התמורות תקבע את הקרקע מתוך השטח המיוחס הכללי שתיוחס לכל תובע מאשר (להלן- שטח מיוחס פרטני) באופן שיושגו, ככל הניתן, מטרותיו של חוק זה; שטח מיוחס פרטני ייקבע לפי חלקו היחסי של כל תובע מאשר בחלקה הנתבעת, ויסומן על גבי תשריט שיאושר על ידי ועדת התמורות (להלן- תשריט השטח המיוחס הפרטני).
- (ב) לא תקבע ועדת התמורות את השטח המיוחס הפרטני אלא לאחר שנתנה לכל תובע מאשר הזדמנות לטעון את טענותיו לענין זה.
- (ג) קבעה ועדת התמורות שקרקע היא שטח מיוחס פרטני לתובע מאשר, לא יוכל עוד כל אדם אחר, לטעון לזכות באותה קרקע.
55. תשריט אזור הסדרה מפורט כאמור בסעיף 51, וכך תשריטי השטחים המיוחסים הכלליים ותשריטי השטחים המיוחסים הפרטניים והתיקונים לתשריטים אלה יפורסמו בדרך שיוורה עליה השר.

סימן ד': קביעת מאפייני הקרקע הנתבעת

- קביעת מאפייני הקרקע הנתבעת (א) 56. ועדת התמורות תקבע, לגבי כל קרקע שהינה שטח מיוחס, איזה חלק ממנה מהווה קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות לענין חוק זה (להלן- קביעת החזקה).
- (ב) הקביעה לפיה קרקע היתה מעובדת או שימשה למגורים בסמוך למועד הגשת תזכיר התביעה לפי פקודת ההסדר תיעשה על פי תצלומי אוויר של הקרקע וחוות דעת שתוגש לוועדת התמורות על ידי היועץ לוועדת התמורות שהוא מומחה לקריאת תצלומי אוויר, ועל פיהם בלבד, והכל בהתאם לכללים שיקבע השר.
- (ג) קביעת גודל השטח ששימש למגורים תיעשה על פי כללים שיקבע השר, שיתייחסו בין השאר לגודל השטח המוחזק ולאופן חישובו.
- (ד) ועדת התמורות תקבע, לגבי כל קרקע שהינה שטח מיוחס, את שיפוע הקרקע. קביעה לעניין שיפוע הקרקע תעשה על פי חוות דעת שתוגש לוועדת התמורות על ידי היועץ לוועדת התמורות שהוא מודד כהגדרתו בפקודת המדידות.

סימן ה': הסדרת שטח באמצעות חברה לפיתוח התיישבות בדואים בנגב

- הסדרה באמצעות חברה לפיתוח (א) 57. הרשות תקים מאגר חברות קבלניות לפיתוח התיישבות בדואים בנגב (להלן – "מאגר הקבלנים לפיתוח").
- (ב) השר יקבע בתקנות כללים ותנאים להכרה בחברות קבלניות כזכאיות להיכלל במאגר הקבלנים לפיתוח.
- (ג) ככל שחברה לפיתוח תגיע להסכם עם מאה אחוזים מתובעי הבעלות המאשרים שתביעותיהם מתייחסות למאה אחוזים משטח אזור הסדרה, ולפיו הם מאשרים לחברה לקבל זכויות פיתוח קרקע מהרשות בתמורה לויתור סופי ומוחלט על כל טענותיהם ותביעותיהם לגבי המקרקעין ומיצוי תביעות הבעלות שלהם באזור שבהסדר והתחייבות לפנות כל החזקה במקרקעין באזור שבהסדר, ככל שיש להם החזקה כאמור, ויחתמו על טופס 4 שבתוספת החמישית, תהא לחברה לפיתוח זכות לפנות אל הרשות בבקשה להמליץ עליה לרשות מקרקעי ישראל לחתימה על הסכם פיתוח מקרקעי תמורה, ללא מכרז.
- (ד) זכויות לפיתוח מקרקעי תמורה כאמור, יכול שיהיו, כולם או חלקם, בתחום אזור האסדרה או מחוץ לתחום אזור האסדרה, והכל בהתאם לכללים שיקבע השר בתקנות.
- (ה) תנאי למתן זכויות פיתוח במקרקעי התמורה לחברה הקבלנית יהא הריסה של כל בניה הקיימת במקרקעי ההסדר שאין לה היתר בניה כדין ופינוי כל מחזיק במקרקעי ההסדר.
- (ו) זכויות פיתוח מקרקעי התמורה שיימסרו לחברה לפיתוח יחושבו בהתאם לשווי אזור ההסדרה לגבי הגיע החברה להסכמים כאמור עם תובעי הבעלות, כפי שייקבע ע"י ועדת התמורות, בהתאם לשטח אזור ההסדרה, תנאי המקרקעין, מצבם התכנוני ובהתאם לכללים שיקבע השר בצו.
- (ז) לשם בירור הכנסתה החייבת של חברה קבלנית לפיתוח התיישבות בדואים בנגב ינוכו, זולת אם הניכוי הוגבל או לא הותר על פי סעיף 31 לפקודת מס הכנסה, יציאות והוצאות שיצאו כולן בייצור הכנסתה בשנת המס ולשם כך בלבד, לרבות הוצאות בנקיטת אמצעים לפינוי והריסה של מקרקעין שבהסדר ויציאות והוצאות אחרותם שייקבעו על ידי השר בהסכמת שר האוצר;

סימן ו': קביעת התמורה או התמורה המשנית

- קביעת תמורה (א) 58. התמורה לה זכאי כל תובע מאשר תקבע על ידי ועדת התמורות בהתאם ללוחות שבתוספת השלישית. לכל תובע

טיוטה פתוחה לפני שיתוף ציבור

(ב) קבעה ועדת התמורות שמתקיים בשטח מיוחס כללי אחד מאלה, תינתן לכל התובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת תמורה שווה בגין כל חלק של קרקע נתבעת, אף אם מאפייני השטחים המיוחסים הפרטניים שלהם שונים:

- (1) חלק מן השטח המיוחס הכללי מהווה קרקע מוחזקת על ידי תובע בעלות וחלק אחר ממנו אינו מהווה קרקע מוחזקת כאמור, או שחלק מן השטח המיוחס הכללי מהווה קרקע שהוחזקה על ידי המדינה וחלק אחר ממנו אינו מהווה קרקע שהוחזקה על ידי המדינה;
- (2) חלק מן השטח המיוחס הכללי נמצא בתחומי יישוב קבע וחלק אחר ממנו אינו נמצא בתחומי יישוב קבע;
- (3) חלקים שונים בשטח המיוחס הכללי הם בעלי שיפוע שונה, בהתאם לשיפועים המפורטים בסעיף 3 בתוספת הרביעית.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), קבעה ועדת התמורות שטח מיוחס פרטני לתובע מאשר על סמך הסכמה בין התובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת, תינתן תמורה לתובע מאשר כאמור לפי מאפייני השטח המיוחס הפרטני שלו.

(ד) אישר תובע בעלות את תביעתו לאחר המועד הקובע לאישור, יהיה זכאי אותו תובע מאשר לתמורה, ובלבד שההודעה על אישור כאמור הועברה לפקיד ההסדר לא יאוחר מ-60 ימים לאחר המועד הקובע לאישור. תמורה לתובע כאמור תחושב לפי החלק המאושר של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 52.

(ה) פחת החלק המאושר של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 52 ממחצית, יהיו זכאים תובעים מאשרים ביחס לאותה חלקה נתבעת לתמורה משנית.

(ו) אישר תובע את תביעתו כאמור בסעיף 42 לאחר המועד הקבוע בסעיף קטן (ד) ולא יאוחר מתום תשעה עשר חודשים ממועד זה, יהיה זכאי לתמורה משנית.

(ז) אישר תובע את תביעתו לאחר תום המועד הנקוב בסעיף קטן (ו), לא יהיה זכאי עוד לתמורות לפי חוק זה; ואולם, אין באמור כדי למנוע בירור תביעתו לפי פקודת ההסדר, והכל בכפוף להוראות סעיף 80.

(ח) לקביעתה של ועדת התמורות כאמור בסעיף קטן (א) יצורף תשריט השטח המיוחס הפרטני של אותו תובע כאמור בסעיף 54(א).

59. (א) הפחתת מגרשי מגורים משטח התמורה בקרקע שזכאי לה תובע מאשר לפי התוספת השלישית, תפחית הרשות את שטחו של מגרש מגורים שיוקצה לתובע כאמור בסעיף 64(א); זכאי התובע המאשר לקרקע תמורה ממספר סוגים כאמור בסעיף 58(ב)(1)-(3), יופחת השטח מקרקע התמורה בגינה זכאי התובע לערך הפיצוי המרבי.

(ב) מהתמורה בכסף שזכאי לה תובע מאשר שאינו זכאי לתמורה בקרקע או שהמיר את התמורה בקרקע בתמורה בכסף, יופחת שווי הקרקע של מגרש מגורים שיוקצה לתובע מאשר כאמור בסעיף 64(א).

(ג) התגוררו צאצאיו של תובע מאשר בשטח המיוחס הפרטני שלו במועד ההכרזה על אזור הסדרה מפורט, והוקצו מגרשי מגורים לו ולצאצאיו על ידי רשות מקרקעי ישראל בתוך שטח החלקה הנתבעת של אותו תובע מאשר, יופחתו שטחם של מגרשי המגורים של הצאצאים משטח התמורה לה הוא זכאי לפי התוספת השלישית; זכאי התובע המאשר לקרקע תמורה ממספר סוגים כאמור בסעיף 58(ב)(1)-(3), יופחתו השטחים מקרקע התמורה בגינה זכאי התובע לערך הפיצוי המרבי.

(ד) מהתמורה בכסף שזכאי לה תובע מאשר שהמיר את התמורה בקרקע בתמורה בכסף, יופחת שווי הקרקע של מגרשי מגורים שיוקצו לצאצאיו כאמור בסעיף קטן (ג).

60. (א) תובע מאשר באזור שההכרזה עליו כאזור הסדרה מפורט בוטלה כאמור בסעיף 96, אשר אישר את תביעתו לא יאוחר מהמועד הקובע לאישור, זכאי לקבל תמורה משנית בעד תביעתו ובלבד שימלא את התנאים לקבלת תמורה לפי סעיפים 62 ו-64, לפי העניין, ויראו אותו כאילו ויתר על תביעתו לפי פקודת ההסדר.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי תובע מאשר לחזור בו מאישור תביעתו לפי חוק זה תוך 60 ימים מיום שהודע לו על ביטול ההכרזה כאמור, ויראו אותו כמי שהגיש בקשה לברור תביעתו לפי פקודת ההסדר בתוך המועד הקובע לאישור.

פרק י': התמורות

סימן א': הזכאות לתמורה ותנאים לקבלתה

61. חובה לקיים תנאים
- קבעה ועדת התמורות את התמורה שתובע מאשר זכאי לה, יהיה התובע המאשר זכאי לקבל מהרשות את התמורה שנקבעה, ובלבד שקיים את התנאים לפי סעיף 62 במועד שנקבע לכך על ידי הרשות, ובכל מקרה לפני קבלת התמורה, כולה או חלקה.
62. (א) לא יקבל תובע מאשר תמורה לפי חוק זה, לרבות תמורה משנית, אלא אם כן התקיימו כל התנאים הבאים:
- (1) נמסרה לרשות החזקה בכל השטח המיוחס הפרטני של התובע, למעט הקרקע שהוקצתה לו כקרקע תמורה, ככל שהיא מצויה בתוך השטח המיוחס הפרטני, כשהיא פנויה מכל אדם או חפץ; לעניין סעיף קטן זה, קרקע חליפה כמוה כשטח המיוחס הפרטני של התובע.
- (2) התובע המאשר אינו מתגורר במקום שאינו מיועד למגורים לפי תכנית, ואם התגורר במקום כאמור, העתיק את מקום מגוריו למקום המיועד למגורים;
- (3) התובע המאשר הסיר מהקרקע המוקצת לו כקרקע תמורה, אם החזיק בה לפני ההקצאה כאמור, כל מבנה או חפץ המצויים בה שלא כדין;
- (4) התובע המאשר חתם על הסכם להסדרת תביעות לפיו התמורה שהתקבלה לפי החוק מהווה מיצוי אותה תביעת בעלות שהוגשה על ידו ואם התמורה היא תמורה בקרקע, על הסכם לרכישת קרקע התמורה;
- (5) התובע המאשר נתן את הסכמתו בכתב לעשיית כל שימוש בכל חלק של החלקה הנתבעת שלא הוקצה לו כתמורה בקרקע, לרבות הקצאתו או מכירתו לאחר, והתחייב שלא יעשה כל פעולה שיש בה כדי למנוע עשיית שימוש כאמור באותה קרקע;
- (6) הודיעה הרשות על הקצאת קרקע בתוך השטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר לאחר – התובע המאשר נתן את הסכמתו בכתב להקצאה כאמור, והאחר קיבל חזקה בקרקע.
- (ב) לעניין סעיף זה – “קבלת תמורה” – לרבות קבלת חזקה בקרקע תמורה, קבלת תמורה בכסף, קבלת חזקה במגרש מגורים שהוקצה לפי סעיפים 64 (א) או 67 וקבלת סיוע כספי כאמור בסעיף 64(ג).
63. לא קיים תובע מאשר אחד או יותר מהתנאים המפורטים בסעיף 62 במועד שנקבע לכך על ידי הרשות, לא יהיה עוד זכאי התובע המאשר לתמורה לפי חוק זה.
64. (א) הקצאת מגרש מגורים והעסקת מקום מגורים
- התגורר תובע מאשר במקום שאינו מיועד למגורים, ולא היה בעל זכויות במגרש המיועד למגורים באזור, תקצה לו הרשות מגרש מגורים לצורך מקום מגוריו; הקצאת מגרש מגורים כאמור תעשה על פי הכללים והתנאים שיקבעו על ידי רשות מקרקעי ישראל; בכללים כאמור ניתן לקבוע כי מגרש מגורים יוקצה ליותר מתובע אחד.
- (ב) זכאי תובע מאשר להקצאת מגרש מגורים לפי סעיף קטן (א), ולא יכלה הרשות להקצות לו מגרש מגורים במועד שבו נדרש התובע להעתיק את מקום מגוריו לצורך קבלת התמורה לפי חוק זה, יקבל התובע לידי מחצית מהתמורה בקרקע ומחצית מהתמורה בכסף המגיעה לו, אף שלא העתיק את מקום מגוריו ובלבד שקיים את התנאים האחרים לקבלת תמורה כאמור; מחציתה האחרת של התמורה תינתן לו במועד בו יוקצה לו מגרש למגורים והוא יעתיק את מקום מגוריו כנדרש במועד שתקבע לכך הרשות.
- (ג) תובע מאשר שהוקצה לו מגרש כאמור בסעיף קטן (א) ועליו להעתיק את מקום מגוריו למגרש זה או לפנות את מחובריו, יהיה זכאי לקבל מהרשות סיוע כספי באופן ובסכומים שיקבעו בתקנות.
- (ד) תובע מאשר כאמור בסעיף קטן (ב) שלא העתיק את מקום מגוריו כנדרש במועד שקבעה לכך הרשות, לא יהיה זכאי לתמורה לפי חוק זה; ניתנה לתובע כאמור תמורה יהיה חייב בהחזרתה לרשות.
65. (א) הרשות תמליץ לוועדת התמורות בעניין מיקומה של הקרקע שתוקצה כקרקע תמורה לתובע מאשר.
- (ב) קרקע שתוקצה כקרקע תמורה תהיה קרקע חקלאית המצויה באזור המסומן במפה שבתוספת הראשונה, ובלבד שהיא מיועדת, לפי תכנית המתאר המחוזית החלה על השטח, לאחד מיעודים אלה –
- (1) נוף כפרי חקלאי משולב;
- (2) נוף כפרי חקלאי, בצומת ערוער;
- (3) נוף מדבר.
- (ג) קרקע חקלאית שתוקצה לתובע מאשר תהיה דומה ככל הניתן, מבחינת תכונותיה החקלאיות, לתכונותיה של הקרקע שהיא השטח המיוחס הכללי באותה חלקה נתבעת; ואולם, אם קבעה ועדת התמורות כאמור בסעיף קטן 58(ג), תהיה הקרקע המוקצת לתובע מאשר דומה ככל הניתן, מבחינת תכונותיה החקלאיות, לתכונותיה של הקרקע שהיא השטח המיוחס הפרטני שלו.
- (ד) תובע מאשר הזכאי לתמורה בקרקע, שהשטח המיוחס הכללי בחלקה הנתבעת על ידו – ואם קבעה ועדת התמורות כאמור בסעיף קטן 58(ג), השטח המיוחס הפרטני שלו – נמצא ביום תחילתו של חוק זה בתחומו של ישוב קבע, והתכנית המפורטת החלה על אותו שטח התיירה בו בניה, למעט אם התיירה הקמת מבנים חקלאיים בלבד (להלן – קרקע בתחומי ישוב), זכאי, על פי בחירתו, לקבל

את קרקע התמורה בתחומו של אותו ישוב, בתנאים ובשיעורים הקבועים בלוחות 2, 4 ו-6, בתוספת השלישית, לפי העניין, ובלבד שקרקע התמורה היא קרקע חקלאית ושיש בתחומי הישוב באותו מועד קרקע חקלאית כאמור שלא הוקנו בה זכויות לאחר; לא היתה בתחומי הישוב קרקע חקלאית כאמור בכמות מספקת לשם מתן תמורות בקרקע לכל התובעים המאשרים שביקשו לקבלן כאמור בסעיף זה – תחולק הקרקע באופן יחסי בין כל התובעים המאשרים שביקשו זאת, בהתאם לזכאותם.

66. (א) המלצת הרשות בעניין הקרקע שתוקצה לתובע מאשר תמסר לוועדת התמורות בתוך 60 ימים מיום שועדת התמורות קבעה את הזכאות לתמורה.
- (ב) ראה מנהל הרשות כי הקרקע המיועדת להקצאה לתובע המאשר אינה ניתנת עדיין להקצאה, אם משום שהיא מוחזקת בידי אדם אחר ואם מטעם אחר, יודיע על כך לוועדת התמורות, יפרט את הטעמים בגינם לא ניתן להקצות אותה קרקע ואת המועד המשוער להקצאתה.
67. ועדת התמורות תקבע, על פי המלצת הרשות, את מיקום הקרקע שתוקצה לתובע מאשר כאמור בסעיף 65 (א) ותמסור לתובע המאשר הודעה על כך.
68. (א) תובע מאשר הזכאי לתמורה בקרקע רשאי להמיר את התמורה בקרקע בתמורה בכסף, לפי הסכומים המפורטים בתוספת הרביעית.
- (ב) בקשה להמרת תמורה בקרקע לתמורה בכסף תוגש לרשות במועד שיקבע לכך בתקנות, ובלבד שהחזקה בקרקע התמורה לא נמסרה לידי התובע המאשר.
69. (א) תובע מאשר הזכאי לתמורה בכסף בגין תביעה בקרקע שהוחזקה על ידי המדינה, ובלבד שאינו זכאי גם לתמורה בקרקע בגין אותה חלקה נתבעת, רשאי להמיר את התמורה בכסף, כולה או חלקה, במגרשי מגורים מפותחים בישוב המיועד לאוכלוסייה הבדואית באזור ההסדרה הכללי, בתנאים ועל פי הכללים הקבועים בתוספת הרביעית.
- (ב) בקשה להמרת התמורה בכסף במגרשי מגורים תוגש לרשות בתוך התקופה הקבועה לכך בתקנות, ובלבד שהתובע המאשר לא קיבל לידיו את התמורה בכסף אותה הוא מבקש להמיר.
- (ג) הוגשה בקשה להמרת תמורה בכסף במגרשי מגורים, תודיע הרשות למבקש מהם מגרשי המגורים שניתן להקצות לו.
- (ד) הודיע התובע המאשר שהוא מבקש לקבל מגרשי מגורים תקצה לו הרשות את מגרשי המגורים, ויחולו לענין זה ההוראות החלות על הקצאת תמורה בקרקע.
70. נמסרה חזקה כדין לתובע מאשר בכל קרקע התמורה, והתקיימו התנאים הקבועים בחוק זה, תעביר הרשות לפקיד ההסדר את המסמכים הדרושים לצורך רישומה של הקרקע המיוחסת כקרקע מוסדרת ולצורך רישום זכויותיו של התובע המאשר כבעלים בקרקע התמורה.

הודעה על
הקצאת קרקע

פרק י"א: תושב בדואי שאינו תובע בעלות

71. (א) תושב בדואי שמתקיימים בו התנאים הקבועים בחוק זה ולפיו, זכאי למגרש מגורים לפי הקבוע בתקנות;
- (ב) תושב בדואי שהוקצה לו מגרש מגורים כאמור בסעיף קטן (א) ועליו להעתיק את מקום מגוריו למגרש זה או לפנות את מחובריו, יהיה זכאי לסיוע כספי באופן ובסכומים שיקבעו בתקנות.
72. (א) בתוך 11 חודשים מיום שנקבע כיום התחילה ביחס לאזור הסדרה מפורט, יגיש כל תושב בדואי לרשות הודעה על בקשת זכויות.
- (ב) הודעה על בקשת זכויות תיערך לפי הטופס שבתוספת החמישית ויצורפו לה כל המסמכים הנדרשים לפי חוק זה.
73. (א) הודעה על בקשת זכויות תיבחן על ידי הרשות והיא תבדוק אם התושב הבדואי זכאי לזכויות לפי חוק זה ומהן הזכויות המגיעות לו, ותודיע לתושב הבדואי על תוצאות בדיקתה.
- (ב) מצאה הרשות כי התושב הבדואי זכאי לזכויות לפי חוק זה, תביא את העניין לאישורו של יו"ר ועדת התמורות.
- (ג) מצאה הרשות כי לא מתקיימים בתושב הבדואי תנאי הזכאות לפי חוק זה או כי הוא זכאי רק לחלק מהזכויות שביקש, רשאי התושב הבדואי להגיש השגותיו על תוצאות בדיקת הרשות לפני ועדת התמורות; הוגשה השגה כאמור, תעביר הרשות את ההשגה ואת תוצאות בדיקתה להכרעת ועדת התמורות.
74. ועדת התמורות או יו"ר ועדת התמורות, לפי העניין, יקבעו את הזכויות המגיעות לתושב בדואי לפי הוראות חוק זה.
75. (א) קבעו יו"ר ועדת התמורות או ועדת התמורות, לפי העניין, את הזכויות שתושב בדואי זכאי להן, יהיה התושב הבדואי זכאי לקבל מהמדינה את הזכויות שנקבעו, ובלבד שקיים את התנאים הבאים במועד שנקבע לכך על ידי המדינה, ובכל מקרה לפני קבלת הזכויות, כולן או חלקן:

טיוטה פתוחה לפני שיתוף ציבור

- (1) נמסרה למדינה החזקה בכל השטח שהוחזק על ידי התושב בדואי, למעט קרקע שהוקצתה לו כזכויות לפי חוק זה, ככל שהיא מצויה בתוך השטח כאמור, כשהיא פנויה מכל אדם או חפץ ;
- (2) התושב הבדואי אינו מתגורר במקום שאינו מיועד למגורים לפי תכנית, ואם התגורר במקום כאמור, העתיק את מקום מגוריו למקום המיועד למגורים ;
- (3) התושב הבדואי הסיר מהקרקע המוקצת לו זכויות לפי חוק זה, אם החזיק בה לפני ההקצאה כאמור, כל מבנה או חפץ המצויים בה שלא כדין ;
- (ב) סעיף 63 יחול, בשינויים המחויבים, גם על תושב בדואי.
76. בוטלה ההכרזה על אזור כאמור בסעיף 96, לא יהיה זכאי עוד תושב בדואי המתגורר באותו אזור לזכויות לפי חוק זה.

פרק י"ב: סיום הליכי ההסדרה והוראות אחרות

77. על קרקע באזור הסדרה כללי שלא נתבעת על ידי תובע בעלות כמשמעותו בחוק זה, לא יחולו פרקים ח' – תובע בעלות קרקע שאין בה
78. (א) אישר תובע בעלות את תביעתו כאמור בסעיף 42 או 43, לא יוכל עוד לבררה לפי פקודת ההסדר, ויראו אותו כמי שויתר על תביעתו לפי פקודת ההסדר כאמור.
- (ב) חתם תובע בעלות על הסכם עם חברה לפיתוח התיישבות בדואים כאמור בסעיף 57, והוענקו לחברה לפיתוח זכויות לפיתוח מקרקעי תמורה, לא יוכל עוד לבררה לפי פקודת ההסדר, ויראו אותו כמי שויתר על תביעתו לפי פקודת ההסדר כאמור.
79. (א) כל קרקע שהיא שטח מיוחד פרטני אשר לא הוקצתה לתובע מאשר כקרקע תמורה תוקנה למדינה ביום שבו הועברה לתובע המאשר החזקה בקרקע התמורה, או אם לא ניתנה לו תמורה בקרקע – ביום שבו שולמה לו מלוא התמורה בכסף, ותרשם על שמה כקרקע מוסדרת, כשהיא נקייה מכל זכות, ובכלל זה משכנתה, משכון או שעבוד אחר.
- (ב) כל קרקע בתחום אזור ההסדרה הכללי אשר הוגשה עליה תביעת בעלות ביחס לחלקה נתבעת, כהגדרתה בחוק זה, ולא התקיים לגביה אחד מאלה לפני תום חמש שנים מיום תחילתו של חוק זה (להלן – תום המועד להסדרה), תוקנה למדינה ביום תום המועד להסדרה ותרשם על שמה כקרקע מוסדרת, כשהיא נקייה מכל זכות, ובכלל זה משכנתה, משכון או שעבוד אחר :
- (1) הוקצתה לתובע מאשר לפי הוראות חוק זה ונחתם הסכם לרכישתה בין התובע ובין רשות מקרקעי ישראל ;
- (2) ניתן לגביה פסק דין לפיו הזכויות בה שייכות למי שאינו המדינה ;
- (3) הועברו בה על ידי המדינה הבעלות או זכות אחרת, בהסכם שנחתם כדין ;
80. (א) על אף האמור בסעיף קטן (ב), קרקע בתחום אזור ההסדרה הכללי שמי שנקבע שהוא תובע בעלות בה הגיש לגביה בקשה לברור תביעתו לפי פקודת ההסדר עד למועד הקובע לאישור, לא תוקנה למדינה כאמור כל עוד לא ניתן פסק דין חלוט הדוחה את התביעה כאמור.
- (ד) הרשות תגיש לפקיד ההסדר בקשה לרישום ההקניה ביחס לכל קרקע שהוקנתה למדינה, בדרך ולפי כללים שיקבע ראש הממשלה.
- (א) תובע בעלות, שלא אישר את תביעתו ולא הגיש בקשה לברור התביעה בהליכי הסדר עד למועד הקובע לאישור (להלן – תובע מאחר), ובית המשפט לא החליט בתביעתו עד תום תקופת ההסדרה, לא יהיה לבעלים בקרקע מכח תביעת הבעלות שנתבררה בהליכי ההסדר אף אם הוכיח את זכותו בקרקע בהליכים אלה.
- (ב) תובע מאחר שהוכיח את זכויותיו כאמור יהיה זכאי לפיצויים מהמדינה בגין מלוא שטח הקרקע שלגביה הוכיח את תביעתו בהליכי ההסדר ; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותה של המדינה לפי כל דין.
- (ג) פיצויים מהמדינה יחושבו באופן שבו מחושבים פיצויי הפקעה לפי פקודת הקרקעות וחוק הרכישה.
81. (א) הליכי ברור תביעה של תובע לפי פקודת ההסדר אין בהם כדי לעכב הליכי הסדרה לפי חוק זה, אם יש תובע מאשר ביחס לאותה קרקע, ויראו את מי שנקבע כתובע מאשר על ידי פקיד ההסדר או ועדת התמורות ככזה, לכל דבר ועניין, אלא אם כן קבע בית המשפט כי התובע לפי פקודת ההסדר הוא בעל הזכויות בקרקע.
- (ב) מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), לא ייתן בית המשפט צו המונע את הליכי ההסדרה לפי חוק זה או מעכב אותם, או המורה על החלפתו, לענין ההליכים לפי חוק זה, של תובע המאשר בתובע מאחר, וזאת כל עוד לא קבע כי התובע המאחר הוא בעל הזכויות בקרקע.

82. (א)

מנהל רשות מקרקעי ישראל או מנהל מחוז של רשות מקרקעי ישראל, בהתייעצות עם מנהל הרשות או מי שהוסמך על ידו, ובהתייעצות עם היועץ המשפטי של הרשות, רשאי לקבוע בצו סילוק כי המחזיק בקרקע הכלולה באזור הסדרה מפורט יסלק את ידו ממנה בתוך התקופה שנקבעה בצו אשר לא תפחת משלושים ימים מיום מסירתו (להלן – תקופת הסילוק), אם התקיים לגביו אחד התנאים המפורטים להלן:

- (1) הוא תובע בעלות שלא הגיש בקשה לאישור תביעה או בקשה לברור התביעה לפי פקודת הסדר עד המועד הקובע לאישור;
- (2) הוא תובע בעלות מאשר שהגיע להסכם עם חברה לפיתוח כאמור בסעיף 57 וניתנה לחברת הפיתוח זכות לפיתוח מקרקעין בהתבסס, בין היתר, על תביעת הבעלות של התובע.
- (3) הוא זכאי לתמורה שאינו עומד בתנאים לקבלתה כמפורט בסעיפים 62 או 64(ד);
- (4) הוא תושב בדואי הזכאי לזכויות לפי חוק זה שאינו עומד בתנאים לקבלתו כמפורט בסעיף 75.
- (5) הוא אינו תושב בדואי, אין לו זכות רשומה בקרקע והוא לא תובע בעלות בה;
- (6) הוא תושב בדואי שלא הגיש בקשה לזכויות עד למועד הקבוע בסעיף 72(א).
- (7) הוא מחזיק קרקע שהוקנתה למדינה לפי הוראות חוק זה.

(ב)

ניתן צו סילוק, חייב המחזיק לפנות את הקרקע שלגביה ניתן הצו מכל אדם, ממיטלטלין, מבעלי חיים, מכל הבנוי והנטוע עליהם, ומכל דבר אחר המחובר אליהם חיבור של קבע בתוך תקופת הסילוק; לא פינה המחזיק את הקרקע בתוך תקופת הסילוק, רשאי מנהל רשות מקרקעי ישראל או מנהל מחוז של רשות מקרקעי ישראל, להורות למי שמוסמך לכך לפי חוק מקרקעי ציבור לפנותה בתוך שישים ימים מהמועד שבו תמה תקופת הסילוק כאמור בצו או מהמועד שבו תמה תקופת עיכוב ביצוע של הצו, ככל שעוכב, בידי בית המשפט.

(ג)

לצורך ביצוע הצו רשאי מי שמוסמך לכך לפי חוק מקרקעי ציבור, להיכנס לקרקע המיועדת לפינוי, לפנות ממנה כל אדם וחפץ ולנקוט את כל האמצעים כדי להבטיח את קיום הצו וביצועו; כן רשאי הוא, לפי הצורך, להשתמש בכוח סביר ולקבל לשם כך עזרה מהמשטרה.

(ד)

על אף האמור בחוק התכנון, צו סילוק לפי חוק זה יאפשר הריסת בנין אף ללא היתר הריסה.

(ה)

לא יינתן צו סילוק אלא אם כן מי שמוסמך לכך לפי חוק מקרקעי ציבור הגיש למנהל רשות מקרקעי ישראל דין וחשבון המפרט את עילת מתן הצו כאמור בסעיף קטן (א); לדין וחשבון יצורפו כל המסמכים שיש בהם כדי לאמת את האמור בו.

(ו)

ניתן צו סילוק – יראו אותו כתקף כלפי המחזיק גם אם סולק לפיו או הסתלק בתוך התקופה הנקובה בו מהקרקע וחזר אליה, ובלבד שלא חלפו יותר משנים עשר חודשים מיום מתן הצו.

(ז)

הרואה עצמו נפגע ממתן הצו, רשאי לפנות לבית המשפט תוך 30 ימים מיום מתן הצו בבקשה לבטל את צו הסילוק ויחולו הוראות אלה:

(1) ביטול צו סילוק יכול שיעשה אם לא מתקיים תנאי מהתנאים המפורטים בסעיף קטן (א) ובשל כך בלבד;

(2) פניה בבקשה לביטול צו סילוק לא תעכב את ביצוע הצו, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת, לאחר שנתן לרשות להשמיע את טענותיה בענין; ואולם, בנסיבות מיוחדות, רשאי בית המשפט לעכב את צו הסילוק גם מבלי שהשמיעה הרשות טענותיה, ובלבד שעוכב כאמור לא יעלה על שבעה ימים.

(ח)

הוראות סעיף 4(ב) לחוק פינוי קרקע יחולו על צו סילוק לפי סעיף זה, בשינויים המחויבים.

(ט)

על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי מי שמוסמך להוציא צו לסילוק יד לפי סעיף זה, להוציא צו כאמור לגבי קרקע באזור שאינו אזור הסדרה מפורט, ובלבד שהיא נמצאת באזור הסדרה הכללי, אם ראה כי הדבר נדרש לצורך יישום מטרות החוק והשר הודיע על כוונתו להכריז על אזור זה כאזור הסדרה מפורט.

(י)

שר המשפטים יקבע כללים לביצוע הצו בידי רשות מקרקעי ישראל, ובכלל זה לענין המצאת הצו או פרסום דבר הוצאתו, הטלת הוצאות הביצוע על המחזיק, או אחסנת מיטלטלין, וכן רשאי הוא לקבוע סדרי דין בהליכים בבקשה לביטול צו סילוק.

(יא)

אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות כל דין, ובכלל זה חוק מקרקעי ציבור, חוק המקרקעין וחוק העונשין, תשל"ז-1977.

83. (א)

מנהל רשות מקרקעי ישראל בהתייעצות עם מנהל הרשות או מי שהוסמך על ידו והיועץ המשפטי של הרשות ובאישור פרקליט המחוז, רשאים לקבוע כי קרקע הכלולה באזור הסדרה מפורט תפונה, בתוך התקופה שנקבעה בצו אשר לא תפחת מחמישה עשר ימים, מכל אדם וחפץ, ואסור לאף אדם להחזיק או להשתמש בה (להלן – צו לסילוק יד משטח), אם התקיים אחד מאלה:

(1) הקרקע מיועדת להיות מוקצית לפי החלטת ועדת התמורות כתמורה בקרקע, או שהיא נדרשת לצרכי התיישבות של האוכלוסייה הבדואית בנגב או למימוש מטרה אחרת ממטרותיו של חוק זה;

(2) הוצא צו סילוק ביחס לקרקע והמחזיק הפר אותו, או שקיימו אך חזר לקרקע ללא הרשאה;

(3) הוצא צו סילוק ביחס לקרקע וזו נתפסה בידי אדם אחר ללא הרשאה;

צו לסילוק יד
משטח

- (4) יש ריבוי מחזיקים שאינם זכאים לתמורה באותה קרקע.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאית המדינה או מי מטעמה, להתיר לאדם להחזיק או להשתמש בקרקע הכלולה באזור הסדרה מפורט.
- (ג) צו לסילוק יד משטח יעמוד בתוקפו למשך תקופה של עד 60 ימים, וניתן להאריכו מעת לעת.
- (ד) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי מי שמוסמך להוציא צו לסילוק יד לפי סעיף זה, להוציא צו כאמור לגבי קרקע באזור שאינו אזור הסדרה מפורט, ובלבד שהיא נמצאת באזור ההסדרה הכללי, אם ראה כי הדבר נדרש לצורך יישום מטרות החוק וראש הממשלה הודיע על כוונתו להכריז על אזור זה כאזור הסדרה מפורט.
- (ה) הוראות סעיפים קטנים 82 (ב) עד (ז), ו- (י) עד (יא) יחולו על צו לסילוק יד משטח בשינויים המחויבים, ובכל מקום שבו נאמר בסעיפים הקטנים האמורים - "המחזיק", יקרא - "כל מחזיק".

סימן ב': עבירות ועונשין

- עונשין וסמכויות 84. (א) אלה דינים מאסר שנתיים –
- (1) מחזיק בקרקע שניתן לגביה צו לפי סעיף 83 ותקופת הסילוק שקבועה בצו חלפה;
- (2) נכנס לשטח שהכניסה אליו הוגבלה בצו לפי סעיף 84, או מחזיק בו בלא היתר לפי סעיף 83(ב).
- (ב) מי שהוסמך לפעול לאכיפת צו לסילוק יד למחזיק קרקע שלא כדין או צו לסילוק יד משטח שניתנו לפי חוק זה, יראו אותו כשוטר לעניין סעיפים 273, 274 ו-275 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

פרק י"ד: שירותים מוניציפליים בשטחים גליליים

- חוקי עזר
 בשטח גלילי
85. השר, בהתייעצות עם שר הפנים, רשאי, להתקין לשטח גלילי המצוי בתחומי הנגב חוקי עזר בכל ענייני תפקידיה של עירייה על פי פקודת העיריות ולקבוע בו הוראות בדבר תשלום אגרות, היטלים ותשלומי חובה.
86. (א) השר, בהתייעצות עם שר הפנים, רשאי לקבוע הוראות בדבר השירותים שיסופקו למבנים או לשימושים הנעשים כדין בשטח גלילי.
- (ב) שירותים כאמור יכול שיסופקו בידי עירייה או בידי מועצה מקומית או בידי מועצה אזורית או איגוד ערים שהשר הסמיכם לכך (להלן - רשות מקומית נותנת שירותים); הוסמכה רשות מקומית לתת שירותים כאמור, יקבע השר את הסכום שישולם לה בשל אותם שירותים ורשאי הוא להסמיך אותה לגבות לקופתה את הארנונה, האגרות, ההיטלים ותשלומי החובה המוטלים באותו אזור, על פי סעיפים 85 ו-87 כולם או חלקם.
- (ג) הוסמכה רשות מקומית לתת שירותים כאמור יהיו לה כל הסמכויות המוקנות על פי דין לעירייה גם ביחס לשטח הגלילי, ככל שהדבר דרוש לאספקת השרותים, וככל שלא נקבע אחרת בידי השר ושר הפנים.
87. (א) השר, בהסכמת שר האוצר ושר הפנים ובכפוף להוראות חוק זה לענין הטלת ארנונה, רשאי להטיל בכל שנת כספים ארנונה כללית על נכסים המצויים בשטח גלילי באזור הנגב, בשיעור שיקבע.
- (ב) לא תוטל ארנונה בהתאם לסעיף קטן (א) על נכסי המדינה.
- (ג) הארנונה הכללית תחושב לפי יחידת שטח בהתאם לסוג הנכס, לשימוש ולמיקומו, ותשולם בידי המחזיק בנכס לקופת המדינה; על ארנונה כאמור יחולו הוראות כל דין החלות על ארנונה, הטלתה וגבייתה בשינויים המחויבים.
- (ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג) רשאי השר, בהסכמת שר האוצר ושר הפנים, לקבוע שהארנונה הכללית תשולם, כולה או חלקה, לאחת או יותר מהרשויות המקומיות הסמוכות לשטח הגלילי.
88. (א) השר, בהסכמת שר הפנים, רשאי לקבוע בצו שהשטחים הגליליים בתחום מחוז הדרום, כולם או חלקם, ינוהלו בידי מינהלה מרחבית (בסעיף זה - הצו).
- (ב) בצו יקנה השר למינהלה המרחבית את הסמכויות והתפקידים המוקנים לעירייה על פי פקודת העיריות, כולם או חלקם.
- (ג) המינהלה המרחבית תהיה בת חמישה חברים, וזה הרכבה:
- (1) ראש המינהלה, שמינה השר ובלבד שנתקיימו בו תנאי הכשירות המפורטים להלן:
- (א) הוא בעל תואר אקדמי באחד ממקצועות אלה: כלכלה, מינהל עסקים, משפטים, חשבונאות, מינהל ציבורי, תכנון ערים, אדריכלות או גאוגרפיה או שהוא רואה חשבון;
- (ב) הוא בעל ניסיון מוכח של שבע שנים לפחות בתפקיד בכיר בתחום ניהול השלטון המקומי או בתפקיד בכיר בשירות הציבורי בנושאים הקשורים במישרין לשלטון המקומי;
- (ג) לא הורשע בעבירה ובית המשפט לא קבע כי עבר עבירה או לא הוגש נגדו כתב אישום בעבירה, שיש עמה קלון.

טיוטה פתוחה לפני שיתוף ציבור

- (2) ארבעה חברים נוספים שמינה השר, שניים מהם לפחות מקרב עובדי המדינה; חברים שימונו שלא מקרב עובדי המדינה יהיו בעלי תואר אקדמי, כאמור בסעיף קטן (1) (א), שהם בעלי ניסיון מוכח של חמש שנים לפחות בתפקידים כאמור בפסקה (1) (ב).
- (ד) מעמדה של המינהלה יהיה כשל עיריה לצורך ביצוע הסמכויות והתפקידים שהוקנו לה בצו כאמור בסעיף קטן (ב).
- (ה) היקנה השר למינהלה מרחבית סמכויות כאמור בסעיף קטן (ב) לא ישתמש השר בסמכויות האמורות בסעיפים 86 ו-87 כל עוד לא ביטל את הצו.
89. בשטח גלילי בנגב, רשאי שר החינוך, בהסכמת השר, לקבוע כי רשות החינוך המקומית כמשמעותה בסעיף 1 לחוק לימוד חובה, התש"ט – 1949, תהיה הרשות, או רשות מקומית נותנת שירותים, או מינהלה מרחבית, לפי העניין, ויהיו לה כל הסמכויות והחובות כרשות חינוך מקומית לגבי השטח הגלילי שיפורט בצו לפי כל דין.
90. (א) מוקמת בזה קרן לשמירה על שטחים גלילים בנגב במסגרת הרשות (בחוק זה – הקרן).
- (ב) מטרת הקרן הן סיוע במימון השמירה, הפיתוח הסביבתי והטיפול של השטחים הגליליים בנגב, לרבות פינוי פסולת, מפגעים ופלישות לשטחים הגליליים, וכן סיוע לגורמים הפועלים להגשמת מטרת הקרן.
- (ג) הקרן תפעל למימוש מטרותיה בהתאם לתוכנית רב-שנתית שתאשר הממשלה.
- (ד) כספי הקרן יבואו מהפרשה בשיעור של 1%, בכל שנה, מכלל הכנסות רשות מקרקעי ישראל באותה שנה, וכן מתרומות וממקורות אחרים; הכספים יועדו למטרות הקרן בלבד, והשימוש בהם ייעשה לפי הוראות השר בהסכמת שר האוצר.
- (ה) השר, בהסכמת שר האוצר והשר להגנת הסביבה, יקבע את סדרי הפעלת הקרן ותפקידיה.

פרק ט"ו: השקעות הרשות בפיתוח תשתיות ומבני ציבור בתחומי רשויות מקומיות בדואיות בנגב

91. הרשות, בהתאם למדיניות השר ולתקציבה, תהא מוסמכת להשקיע ולפתח תשתיות ומבני ציבור בתחומי רשויות מקומיות בדואיות בנגב.
92. השקעת תקציבים ופיתוח תשתיות בתחומי רשויות בדואיות בנגב ע"י הרשות, תהא כפופה לתנאים שלהלן:
- (א) חתימת הרשות המקומית הבדואית על התחייבות הרשות המקומית לצורך ביצוע והקמת תשתיות ומבני ציבור בתחומה על ידי הרשות.
- (ב) בסיום כל שלב בעבודות פיתוח ובניה בתחומי הרשות המקומית תבוצע מסירה הנדסית של האתר לידי הרשות המקומית, עד לתחילת שלב העבודות הבא, ובסיום שלב הפיתוח או הבניה הסופיים תבוצע מסירה סופית לאחריות הרשות המקומית (להלן – "מסירה סופית").
- (ג) לאחר כל מסירה הנדסית ועד לתחילת שלב העבודות הבא, וכן לאחר מסירה סופית, תסתיים אחריות ומחויבות הרשות לאתר הפיתוח או הבניה והרשות המקומית תקבל את האחריות להמשך הטיפול, האחזקה השוטפת והתפעול שלה.

השקעות ופיתוח תשתיות ומבני ציבור בתחום רשות מקומית בדואית, על ידי הרשות

פרט ט"ז: מינוי מנהל מלווה לרשות מקומית בדואית שאינה איתנה

93. מינוי מנהל מלווה מבלי לגרוע מסמכויות שר הפנים בהתאם להוראות סימן ד' בפרק השביעי לפקודת העיריות, רשאי השר, לאחר שנתן לראש הרשות המקומית הזדמנות להשמיע את טענותיו ומנימוקים שיירשמו, ובהסכמת שר הפנים ובהתייעצות עם שר האוצר, למנות לרשות מקומית בדואית שלא הוכרזה כרשות איתנה בהתאם להוראות סימן ד' בפרק האחד עשר לפקודת העיריות, או שהוכרזה כרשות איתנה אך הכרזתה בוטלה, ושהשר מצא כי התנהלות הרשות המקומית פוגמת בקידום מטרותיו של חוק זה, מנהל מלווה (להלן – "מנהל מלווה").
94. (א) המנהל המלווה יכין תכנית לקידום התנהלות הרשות המקומית לפיתוחה ולשיפור השירותים המוניציפליים המוענקים בתחומה (להלן – "תכנית קידום הרשות המקומית").
- (ב) אישר השר, לגבי רשות מקומית, תכנית קידום לרשות המקומית, ומצא כי אין במשאביה העצמיים של הרשות המקומית או ביכולותיה כדי להבטיח את ביצועה, תוך פרק זמן של שנתיים, רשאי הוא, בהסכמת שר הפנים ובהתייעצות עם שר האוצר, להקנות למנהל המלווה, לתקופה שלא תעלה על 12 חודשים, את הסמכויות הנתונות לפי פקודת העיריות ולפי כל דין אחר לראש הרשות המקומית, למועצה, לועדה מועדונית, או לעובד העיריה, כולן או חלקן, ככל הנדרש לצורך ביצוע תוכנית קידום הרשות המקומית, ובכלל זה:

- (1) פיטורי עובדים;
  - (2) מינוי עובדים;
  - (3) התקשרות בהתחייבות כספית בשם הרשות המקומית;
  - (4) קבלת אשראי;
  - (5) הכנת תקציב ותקציב מילואים לרשות המקומית והגשתו לאישור השר ושר הפנים;
  - (6) הטלת ארנונה כללית על הנכסים שבתחומי הרשות המקומית, וכן הטלת שאר מסי הרשות המקומית שהרשות המקומית מוסמכת להטילם על פי כל דין.
- (ג) אישר השר, לגבי רשות מקומית, תכנית קידום לרשות המקומית, ומצא כי אין במשאביה העצמיים של הרשות המקומית או ביכולותיה כדי להבטיח את ביצועה, תוך פרק זמן של שנתיים, רשאי הוא, בהסכמת שר החינוך ובהתייעצות עם שר האוצר, להקנות למנהל המלווה, לתקופה שלא תעלה על 12 חודשים, בצו שפורסם ברשומות, את הסמכויות כרשות חינוך מקומית בשטח שתואר בצו; ואותו שטח הוא תחום השיפוט של המנהל המלווה.
- (ד) הוקנו למנהל המלווה הסמכויות כאמור בסעיף קטן (ב) או (ג) לא יהיו נתונות לרשות המקומית, לראש הרשות המקומית, למועצה, לוועדה מועדונית או לעובד העירייה, לפי הענין, הסמכויות שהוקנו כאמור.
- (ה) המנהל המלווה יגיש לרשות מדי רבעון, דו"ח מפורט על ביצוע תכנית קידום הרשות המקומית.
- (ו) השר, בהסכמת שר הפנים ובהתייעצות עם שר האוצר, רשאי להאריך תקופת מינויו של המנהל המלווה לתקופה נוספת של עד 12 חודשים.
- (ז) השר, בהסכמת שר החינוך ובהתייעצות עם שר האוצר, רשאי להאריך תקופת מינויו של המנהל המלווה כרשות חינוך מקומית לתקופה נוספת של 12 חודשים.

פרק י"ז: הוראות שונות

95. הכרזה על אזור הסדרה מפורט השר יכריז על אזורי הסדרה מפורטים, על מיקומם וגבולותיהם ובלבד שהם בתחומי אזור ההסדרה הכללי, וכן על יום התחילה לגבי כל אזור הסדרה מפורט כאמור. תשריט אזור הסדרה מפורט יפורסם בדרך שיוורה עליה השר.
96. השר רשאי לבטל את הכרזתו של אזור כאזור הסדרה מפורט, כולו או חלקו, או לשנות את גבולותיו, אם ראה שאין אפשרות ממשית להשגתן של מטרות החוק באותו אזור, בהתייחס, בין היתר, לחלקם של התובעים המאשרים ביחס לכלל החלקות הנתבעות באותו אזור.
97. הוכרז על אזור הסדרה מפורט – לא תעשה כל פעולה לפי פקודת ההסדר החל מיום התחילה לאותו אזור ועד למועד הקובע לאישור.
98. בכל מקום של סתירה בין הוראות חוק זה והוראות כל דין – יחולו הוראות חוק זה.
99. תמורה לפי החוק תמונה לפי החוק מיום תחילתו של חוק זה, לא תהיה מכוח משא ומתן, הסכם, החלטה, הבטחה, הוראה או מסמך אחר שהתקיימו או ניתנו לאחר תחילת חוק זה, כל זכות לתמורה מהמדינה בגין תביעת בעלות שהוגשה ביחס לחלקה נתבעת, כהגדרתה בחוק זה, אלא לפי הוראות חוק זה.
100. לא יהיה אדם זכאי לתמורה או לזכויות לפי חוק זה אלא אם הוא אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל כמשמעותם בחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952.
101. (א) הודעה על התביעות – ראייה הודעה המעודכנת על התביעות תהווה ראייה לכאורה לתכנה בכל הליך לפי פקודת ההסדר שיתנהל בבית המשפט לאחר פרסומה;
- (ב) הודעה על התביעות תהווה ראייה לכאורה לתכנה בכל הליך כאמור בסעיף קטן (א) עד לפרסומה של ההודעה המעודכנת על התביעות.
102. (א) תמורה לפי חוק זה, לרבות תמורה בעקבות המרה לפי סעיפים 68-69, וכן קבלת תמורה עקב הסכם בין תובע בעלות מאושר לחברה מפתחת לפי סעיף 57 לא תיחשב כהכנסה לענין פקודת מס הכנסה, ולא תחויב במס לפי הפקודה האמורה או לפי חוק מיסוי מקרקעין.
- (ב) קבלת תמורה לפי חוק זה לא תיחשב כמכירה בפטור ממס לענין פרק חמישי 1 לחוק מיסוי מקרקעין.
- (ג) ויתור לפי חוק זה על זכות תביעה בהליכים לפי פקודת ההסדר, מסירת חזקה במקרקעין לפי חוק זה והמרת תמורה לפי סעיפים 68-69, לא ייחשבו כמכירת זכות במקרקעין לענין חוק מיסוי מקרקעין או כמכירת נכס לענין פקודת מס הכנסה.

- (ד) ויתור לפי חוק זה על זכות תביעה בהליכים לפי פקודת ההסדר, מסירת חזקה במקרקעין לפי חוק זה והמרת תמורה לפי סעיפים 57-58, יהיו פטורים ממס לפי חוק מע"מ.
- (ה) זכאי לתמורה בקרקע וזכאי להקצאת מגרש מגורים מפותח לפי חוק זה, לרבות מי שזכאותו נובעת מהמרת תמורה לפי סעיף 68 או 69, או לתמורה עקב הסכם עם חברה לפיתוח לפי סעיף 49, זכאי לשיפוי מאוצר המדינה בסכום השווה לסכום מס הרכישה ששילם בשל רכישה של קרקע התמורה או של מגרש המגורים שהוקצו לו, לפי הענין; לענין סעיף זה – "מס רכישה" – כמשמעותו בחוק מיסוי מקרקעין.
103. ועדת התמורות תוכל לעשות שימוש בסמכויותיו של פקיד ההסדר על פי סעיפים 27-30, 32 לפקודת ההסדר, בשינויים המחויבים, ככל שראתה שיש צורך בכך.

פרק י"ח: פירוק הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית שהוקמה לפי החלטת ממשלה 1999

104. עם כניסתו לתוקף של חוק זה, תחדל הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית שהוקמה במשרד הבינוי והשיכון לפי החלטת ממשלה 1999 מיום 15.07.2007 (להלן – הרשות החדלה), מכל פעולותיה שלפי החלטת הממשלה הנ"ל.
105. כל פעילותה והתקציבים שהועמדו לרשותה של הרשות החדלה יועברו לרשות לפי חוק זה ועם העברת הפעילות והתקציבים כאמור, תחדל הרשות החדלה מלהתקיים.
106. המנהל הכללי של הרשות החדלה יהא כפוף למנהל הכללי של הרשות לפי חוק זה ויהיה אחראי להעברת הפעילות והתקציבים של הרשות החדלה לרשות לפי חוק זה תוך שלושה חודשים.
107. (א) ביום תחילתו של חוק זה תסתיים העסקתם ברשות החדלה של עובדי הרשות החדלה.
 (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מסמכותו של המנהל הכללי של הרשות החדלה לפטר עובד מסוים לפני יום התחילה.
 (ג) החל ביום הפרסום של חוק זה לא תקבל הרשות החדלה עובדים חדשים אלא מטעמים מיוחדים; הוראות סעיף קטן זה יחולו גם על קבלת עובדים והעסקתם באמצעות קבלן כוח אדם, כהגדרתו בחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996.
 (ד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהאפשרות של מי שהיה עובד הרשות החדלה להתקבל לעבודה ברשות לפי חוק זה או לעבור לתפקיד אחר בשירות המדינה, בכפוף להוראות הדין החל על העברת וניוד עובדים.

פרק י"ט: פיתוח ועידוד כלכלי

108. (א) בסעיף זה –
 "אישור" – אישור של רואה חשבון כי בעסק מסוים בן האוכלוסייה הבדואית בנגב מחזיק עי
 (1) אם מכהן בעסק נושא משרה שאינו בן האוכלוסייה הבדואית בנגב – הוא אינו קרוב של המחזיק בשליטה;
 (2) אם שלישי מהדירקטורים אינם בני האוכלוסייה הבדואית בנגב – אין הם קרובים של המחזיק בשליטה;
 "אמצעי שליטה" – כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;
 "מחזיק בשליטה" – נושא משרה בעסק אשר מחזיק, לבד או יחד עם בני האוכלוסייה הבדואית בנגב אחרים, במישרין או בעקיפין, בלמעלה מ-50% מכל סוג של אמצעי השליטה בעסק;
 "נושא משרה" – מנהל כללי, משנה למנהל כללי, סגן למנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, וכל ממלא תפקיד כאמור בעסק אף אם תוארו שונה;
 "עסק" – חברה הרשומה בישראל שמניותיה אינן רשומות למסחר בבורסה ולא הוצאו לציבור על פי תשקיף, או שותפות הרשומה בישראל;
 "עסק בשליטה בדואי" – עסק אשר בן האוכלוסייה הבדואית בנגב מחזיק בשליטה בו, ואשר יש לו, לבד או יחד עם בני האוכלוסייה הבדואית בנגב אחרים, היכולת לכוון את פעילותו, ובלבד שהתקיימו הוראות פסקאות (1) ו-(2) של ההגדרה אישור;
 "קרוב" – בן זוג, אח, הורה, צאצא, ובן זוג של אח, הורה או צאצא;
 "תצהיר" – תצהיר של מחזיק בשליטה שהעסק הוא בשליטת בן האוכלוסייה הבדואית בנגב.

- (ב) פורסם מכרז לפי הוראות חוק חובת המכרזים באחד או יותר מהתחומים המפורטים בסעיף קטן (ג) להלן, ולאחר שקלול התוצאות, קיבלו שתי הצעות או יותר תוצאה משוקללת זהה שהיא התוצאה הגבוהה ביותר, ואחת מן ההצעות היא של עסק בשליטת בן המגזר הבדואי, תיבחר ההצעה האמורה כזוכה במכרז, ובלבד שצורף לה, בעת הגשתה, אישור ותצהיר.
- (1) חציבה וכרייה באזור שבהסדר מקרקעין בנגב;
- (2) אנרגיה מתחדשת באזור שבהסדר מקרקעין בנגב;
- (3) מחזור פסולת באזור שבהסדר מקרקעין בנגב.

פרק כ' – פיקוח על בתי ספר

109. (א) מבלי לגרוע מהוראות חוק הפיקוח על בתי הספר, תשכ"ט – 1969 (להלן – חוק הפיקוח), "כשיר להיות עובד חינוך" לעניין אישור להעסקת עובד חינוך לפי סעיף 16 לחוק הפיקוח בבתי ספר כהגדרתם בסעיף 1 לחוק הפיקוח, בתחום מחוז הדרום של משרד החינוך יהא רק מי שעומד בדרישות ההשכלה והדרישות הפדגוגיות שנקבעו על ידי משרד החינוך על סמך תארים אקדמיים ממוסד אקדמי מוכר בישראל או ממוסד אקדמי בחו"ל שקיבל אישור שקילות של היחידה להערכת תארים אקדמיים בחו"ל במשרד החינוך ותעודת הוראה ממוסד מוכר להכשרת עובדי הוראה בישראל או ממוסד מוכר להכשרת עובדי הוראה בחו"ל שקיבל אישור שקילות של היחידה להערכת תארים אקדמיים בחו"ל במשרד החינוך.
- (ב) אישור העסקה לעובד חינוך בסטטוס מתמחה בהוראה במחוז הדרום של משרד החינוך יינתן רק בהתאם לעמידתו בהשכלה הנדרשת ממתמחה על ידי משרד החינוך על סמך אישורי לימודים אקדמיים ולימודי הוראה ממוסדות כאמור בסעיף (א) דלעיל.
- (ג) אין באמור בסעיפים (א) ו (ב) לעיל כדי למעט מדרישות לאישור העסקת עובדי חינוך בהתאם לנהלי משרד החינוך.

פרק כ"א: ביצוע ותקנות,

110. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע חוק זה, ובין השאר בענינים אלה:
- (1) הפרטים, הנתונים והמידע שעל תובע בעלות או מגיש הערות למסור עם פנייתו;
- (2) הטפסים עליהם יוגשו בקשות, הודעות או אישורים לפי החוק, ופרטיהם;
- (3) המסמכים שיש לצרף להודעות, הערות או בקשות לפי החוק, בין לצורך הוכחת הנטען בהן ובין לצורך בדיקתן;
- (4) הוראות לעניין הוכחת העיבוד בקרקע כאמור בסעיף 48(ב), לרבות לעניין תצלומי האוויר שישמשו לבחינת העיבוד;
- (5) אופן עריכתם של מפות ותשריטים לפי חוק זה, לרבות רמת הפירוט שלהם;
- (6) זכאותו של תושב בדואי למגרש מגורים או לסיוע כספי לפי החוק.
- (7) כללים ותנאים להכרה בחברות קבלניות כזכאיות להיכלל במאגר הקבלנים לפיתוח כאמור בסעיף 49(ב).
111. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות לענין סדרי הדין בהליכים לפי חוק זה בפני ועדת התמורות או בית המשפט, ולענין דרכי מסירתן והמצאתן של הודעות והחלטות לפי החוק.

פרק כ"ב: תיקונים עקיפים

112. בחוק בתי המשפט לעניינים מינהליים, התש"ס – 2000, בתוספת הראשונה, אחרי פרט 45 יבוא:
"46. הסדרת התיישבות בדואים בנגב – החלטת ועדת תמורות והחלטות הרשות להסדרת התיישבות בדואים בנגב לפי חוק הסדרת התיישבות בדואים בנגב, התשפ"ד – 2024"
113. חוק שירות הביטחון הכללי, תשס"ב-2002, בסעיף 7(ב)(1) לאחר המילים: " בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו"; יבוא: "לרבות עבירות הנשק, כמשמעותן בחוק המאבק בכלי הנשק הבלתי חוקיים (תיקון חקיקה והוראת שעה), התשפ"ג – 2023".
114. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות כל דין אחר.

כללי

עניינה של הצעת החוק הוא קידום מנועי הצמיחה לנגב כולו, תוך התמקדות בחברה הבדואית, וזאת מתוך תפיסת עולם שאי קידום החברה הבדואית הוא חסם מרכזי לפיתוח הנגב כולו.

החברה הבדואית בנגב מונה כיום כשלוש מאות אלף נפש, אזרחים שווי זכויות במדינת ישראל, וככאלה הם זכאים למסגרת כלכלית חברתית שתאפשר להם לממש הזדמנויות העומדות בפני אזרחי מדינת ישראל לצמיחה. אולם, אלה הם בני הקבוצה הענייה ביותר בישראל. מעל רבע מהאוכלוסייה הבדואית חיה בפזורה שאינה מוכרת ואינה מטופלת כראוי על ידי המדינה, ועל כן סובלת מהיעדר של תשתיות חברתיות ופיזיות.

שאר האוכלוסייה הבדואית בנגב חיה בתחומי רשויות מקומיות ואזוריות אשר נמצאות בדירוג המדד הסוציו אקונומי הנמוך ביותר במדרג, דבר שמוביל להיעדר שלטון מקומי מתפקד, לחוסר בתשתיות ושירותים מוניציפליים וחוסר בתשתיות חברתיות ופיזיות גם ביחס לאוכלוסייה המתגוררת בתחומי הרשויות המקומיות והאזוריות הללו.

הפעילות בנגב מתקיימת על רקע סכסוכי בעלות ממושכים שלא הוכרעו ואשר מהווים חסם משמעותי ביותר להסדרת התיישבות, הקמת תשתיות ופיתוח של הנגב כולו.

העדר הסדרה של התיישבות הבדואים בנגב, המחסור בשירותים ובתשתיות פיזיות וחברתיות, והעדר אכיפה אפקטיבית של החוק הישראלי בתחומי הנגב בכלל ובאזורי הפזורה הבדואית בפרט הביאה לתופעות קצה של אובדן אמון בין החברה הבדואית לחברה היהודית, גילויי אלימות, פשיעה ותחושות חוסר משילות לצד תחושת ייאוש וחוסר אמון, אשר מסלימות את האלימות, הפשיעה ואת העדר משילות.

מספר החלטות ממשלה שהתקבלו במהלך השנים הקצו סכומי כסף ניכרים לטיפול באוכלוסיית הבדואים בנגב, אך מנגנוני הביצוע והתכלול שלהם וריבוי הגורמים השונים שפעלו בקשר להם באופן בלתי מתואם מספיק, ללא מדיניות סדורה ואחידה, נמצאו כבלתי יעילים דיו ולא הביאו לתוצאות המבוקשות.

הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב, כמו גם האגף לפיתוח חברתי כלכלי שהוקמו מתוקף החלטות ממשלה, והאחריות לגביהם עברה במהלך השנים בין משרדי ממשלה נושאים שונים, לא אפשרה הפעלת מאמץ מדינתי מתואם ויעיל לטיפול בבעיות הקיימות בנגב.

מכאן נובע הצורך להגדיר את נושא כיעד לאומי, להקים ועדת שרים ייעודית ורב משרדית שבראשה יכהן שר במשרד ראש הממשלה, שהחלטותיה יחייבו את הממשלה כולה ואשר תהווה הגורם שיתווה את מדיניות הממשלה בנוגע לקידום האוכלוסייה הבדואית בנגב ותנחה את משרדי הממשלה בתחום הטיפול באוכלוסיית הבדואים בנגב.

עוד מוצע להקים ועדה ארצית לתכנון ובניה להתיישבות הבדואים בנגב שבידיה יהיו סמכויות הועדה הארצית לתכנון ובניה בנוגע להתיישבות הבדואים בנגב וזאת על מנת לייעל ולרזז את תכנון

התיישבות הבדואים בנגב.

בנוסף מוצע להקים רשות ממשלתית להתיישבות הבדואים בנגב, אשר תוקם במשרד ראש הממשלה ואשר תהא הגורם המדינתי המרכזי, המתכלל והמתאם לקידום ופיתוח הנגב בכלל וקידום ההתיישבות הבדואית בנגב בפרט ולהעניק לו סמכויות ואמצעים יעילים כדי לפתח את הנגב כולו לטובת כל תושביו, לחיזוק המשילות בנגב ולאפשר לבדואים להיחלץ ממצבם בתוך שנים אחדות ולהעניק להם את הכלים הדרושים כדי להתמודד בהצלחה עם אתגרי העתיד ולהגברת תחושת השייכות שבין האוכלוסייה הבדואית למדינה.

אחד העיקרים בהצעת החוק הינו בהסדרת הפן המשפטי של הבעלות על הקרקעות בנגב בהתייחס לתביעות הבעלות שהוגשו על ידי האוכלוסייה הבדואית בנגב וזאת על מנת לאפשר את פיתוח הנגב לטובת כל תושביו.

. בחוק זה מוצעים הסדרים מיוחדים, חסרי תקדים, של הענקת תמורות בקרקע, בכסף, ובזכויות פיתוח, שאינן מוכרות בחוק ובפסיקה, עבור תביעות בעלות על קרקע. נחיצותם של הסדרים אלה מסתברת מן התנאים החברתיים והכלכליים המיוחדים בנגב, שמהם נובע צורך ציבורי דחוף לפתור בעיה חמורה, הרובצת לפתחה של החברה בישראל זה עשרות שנים.

לשם כך חיוני לפתור את סוגיית התיישבות הבדואים בנגב, אך הפתרון קשה משני טעמים. האחד, כיום מתגוררים 70,000 - 90,000 בדואים ללא הסדרה של מגוריהם, ומתקיים מצב בו מתגוררים עשרות אלפי אזרחים ישראלים במבנים שהוקמו ללא היתר כחוק. ברבים ממקבצי מגורים אלה קיימות תביעות בעלות של בדואים על הקרקע שלא נפתרו, ועל כן מוגבלת מאד יכולת המדינה לפתחם. הקושי השני נובע מכך, שגם בתחומי התכניות המאושרות למגורים ברשויות המקומיות של הבדואים בנגב קיימים שטחים גדולים שאי אפשר לפתחם מכיוון שלא הוסדרו לגביהם תביעות הבעלות. מכאן מסקנת ועדת גולדברג (2008, סעיף 146): "לא ניתן לפתור את בעיית ההתיישבות בלי לפתור את בעיית הקרקעות; לא ניתן לפתור את בעיית הקרקעות בלי לפתור את בעיית ההתיישבות; ולא ניתן לפתור את שתי הבעיות בלי לפתור את המצוקות של הבדואים, בכללן נושא התעסוקה הרווחה והחינוך, גם אם נעשה רבות ומושקעים תקציבים גדולים בתחום זה".

"הבדווים הנם תושבי המדינה ואזרחיה, וככאלה אין הם 'שקופים' וחסרי מעמד וזכויות. יש להאזין לטענותיהם ולהתחשב בצורכיהם, ויש לשתפם בתהליכים לקביעת עתידם. אין להתעלם מניודם הכפוי של חלק מהם לאזור הסייג לאחר הקמת המדינה ולאחיותו רבת השנים של חלקם האחר בקרקעות

שבאזור הסייג" (ועדת גולדברג, סעיף 71). יחד עם זאת, המסגרת המשפטית הקיימת, כפי שנקבעה

בתקדימים משפטיים וכפועל יוצא של חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, ושל חוקי מקרקעין אחרים, אינה מאפשרת, ככלל, קבלת תביעות הבעלות של הבדואים, ואף לא אחת מתביעות הבעלות שהוגשו על ידי בדואים במרוצת השנים התקבלה על ידי בית המשפט.

ממצב הדברים הזה נובעת מסקנתה של ועדת גולדברג (סעיף 71) בדבר הצורך ב"יוזמה תכליתית, מעבר לפן המשפטי, שתוביל לפתרון הוגן ובר-ביצוע של המאבק על הקרקע והמחלוקת

על ההתיישבות,

פתרון שיהיה בו לחדש את אמונם של הבדווים במדינה ובכוונותיה. שכן, שילובם של הבדווים בחברה הישראלית הוא אתגר שהמדינה צריכה להציב לפניה, ויעד שעל הבדווים לשאוף אליו". מסקנה זו הובילה להמלצת הוועדה (סעיף 77): "מתן בעלות על קרקע על ידי המדינה מתוך התחשבות בזיקה ההיסטורית ולא מתוך זכות שבדין (שאינה קיימת) הוא שעומד גם ביסוד ההסדר המוצע על ידינו לפתרון המאבק על הקרקע".

למרות המצב המשפטי הברור הוצעה בעבר לבדואים בעלות על חלק מן השטח שתבעו, באמצעות

הסדר פשרה לפני משורת הדין שנקבע על ידי ועדת אלבק בשנת 1975 ועודכן בשנים האחרונות

באמצעות, בין היתר, תשע החלטות של מועצת מינהל מקרקעי ישראל בשנים 1997–2005. לכאורה, ניתן להמשיך בדרך זו ולהציע לבדואים הסדרי פשרה, הכוללים רישום בעלות על קרקע על שםם בפנקסי המקרקעין, גם ללא חקיקה. אולם, הצורך בחקיקה מיוחדת לעניין זה נובע מן הסיבות הבאות:

1. כל עוד הסדרי המקרקעין מושתתים על החלטות מנהליות הם הסדרים לפני משורת הדין,

ואילו הסדרת הסוגיה בחוק יוצרת זכות שבדין, שהיקפה ותנאיה מעוגנים בו.

2. מכיוון שתהליך ההסדרה של תביעות הבעלות (כ-2,900 תזכירי תביעות רשומים אצל פקיד הסדר

הקרקעות ונוגעים לכ-12,000 תובעים) יארך שנים אחדות יש להעניק לכללי ההסדרה יציבות שמעבר להחלטות מנהליות.

3. מדובר בהסדר רחב היקף שאמור לחול בפרק זמן נתון על אנשים רבים בשטח נרחב, תוך הקצאת

משאבים רבים, ועל כן נדרשת חקיקה שתקבע עוגנים ברורים לאופן ביצוע ההסדר.

4. על פי המלצות ועדת גולדברג (סעיף 74): "על המדיניות להיות מוגדרת ועקבית, וכדי שתהיה כך

צריכים כל פרטיה למצוא את ביטויה בחוק בלי מרווח לשיקול דעת; אין מקום לפשרות אינדיווידואליות ולמשא ומתן פרטני".

5. השתהות נוספת ביישום הסדר הקרקעות בנגב תביא לריבוי יורשים לתביעות הבעלות ולהפחתה

של הערך הכלכלי של ההסדר לגבי כל יורש; בשיעור הריבוי הטבעי הקיים בחברה הבדואית יפחת הערך הכלכלי ליורש כדי פחות ממחצית בתוך כחמש עשרה שנים. כדי להסדיר את התיישבות הבדואים בתוך שנים אחדות, החוק מאפשר לקבוע מסגרת זמן נוקשה, עם תמריצים להצטרפות מוקדמת להסדרה, ובמקביל הגברת האכיפה כלפי הבנייה הבלתי חוקית והמחזיקים במקרקעין שלא כדין.

הצעת חוק זו, על הסדריה המיוחדים, מובאת איפה על יסוד מכלול השיקולים דלעיל, על מנת לפתור סוגיה מיוחדת שלא נמצא לה פתרון במשך עשרות שנים ודורשת עתה פתרון דחוף.

הצעת החוק זו אימצה לתוכה הוראות נכבדות מהצעת חוק להסדרת התיישבות בדואים בנגב, התשנ"ג - 2013 אשר במסגרתה הוטמעו תיקונים בתזכיר החוק להסדרת התיישבות בדואים בנגב, התשע"ב, 2012, בעקבות מהלך הקשבה רחב וקבלת התייחסויות הציבור, שנערך בראשותו של השר זאב בנימין בגין, ובהתאם לדו"ח סיכום מהלך ההקשבה הנ"ל (להלן: דו"ח סיכום מהלך ההקשבה). ההחלטה על גיבוש תזכיר החוק ועל קיום מהלך הקשבה בעקבותיו, התקבלה במסגרת החלטת הממשלה מס' 3707, מיום 11.9.2011, שבמסגרתה אומצו המלצות צוות היישום של דו"ח ועדת גולדברג להסדרת התיישבות הבדואים בנגב (להלן: צוות היישום). בנוסף, הצעת החוק מוסיפה מנגנונים להסדרת שטחים שבתביעות בעלות, באמצעות השוק הפרטי, בדרך של הקמת מאגר של חברות קבלניות מורשות לפיתוח התיישבות בדואים בנגב, שיהיו מוסמכות להגיע להסכמים עם תובעי בעלות במקרקעין באזורי הסדרה לצורך פיתוחם והסדרתם של מקרקעין שבתביעת בעלות, סילוקן של תביעות הבעלות כנגד תמורות אחרות כמפורט בהצעת החוק והריסת בניה בלתי חוקית בהן. מנגד, יוענקו לרשויות המדינה סמכויות לסילוק יד כנגד מחזיקים שלא כדין במקרקעין באזורי הסדרה.

תחום נוסף שמסדירה הצעת החוק הוא הענקת **שירותים מוניציפליים באזורים גלילים**, לרבות שירותי רשות חינוך מקומיים, אשר בהם מתגוררת אוכלוסייה בדואית המונה כ 70,000 – 90,000 תושבים, אשר כיום לא מקבלים שירותים מוניציפליים בסיסיים ומנגד יוסמך השר בהתייעצות עם שרי האוצר והפנים, להטיל ארנונה על נכסים המצויים בשטחים הגליליים. שירותים כנ"ל יוענקו בהתאם להוראות השר בהתייעצות עם שר הפנים, באמצעות רשויות מקומיות שכנות או מנהלות מרחביות שיוקמו לצורך זה.

בנוסף, מוצע להעניק לרשות המוקמת לפי הצעת חוק זה סמכויות להשקיע ולפתח תשתיות ומבני ציבור בתחומי רשויות מקומיות בדואיות בנגב בתנאים המפורטים בהצעת החוק וזאת במטרה לקדם ולפתח את השירותים הציבוריים בתחומי רשויות מקומיות אלה הנעדרות משאבים עצמיים לפתחם.

מנגד, מוצע להסמיך השר, בהסכמת שר הפנים ובהתייעצות עם שר האוצר, למנות מנהל מלווה לרשויות מקומיות בדואיות שאינן איתנות ושהתנהלותן פוגמת בקידום מטרותיו של חוק זה, שיכין תוכנית לקידום התנהלות הרשות המקומית ולשיפור השירותים המוניציפליים המוענקים בתחומה ולהקנות לאותו מנהל מלווה סמכויות ניהול של הרשות המקומית לתקופה מוגבלת.

הצעת החוק כוללת פרק העוסק בפיתוח ועידוד כלכלי של בני המגזר הבדואי בנגב, המקנה עדיפות לעסקים בשליטת בני המגזר הבדואי במכרזים לחציבה וכריה, לאנרגיה מתחדשת ולמחזור פסולת באזורי הסדר מקרקעין בנגב.

פרק א': מטרה

והגדרות סימן א':

מטרות החוק

סעיף 1 מטרת החוק תואמות את האמור בהחלטת ממשלה מס' 3707 מיום 11.9.2011 (להלן: **להלן:**

החלטת הממשלה), שבה הוחלט על הובלת מהלך רחב של הסדרת התיישבות הבדואים בנגב, על מנת להעמיד פתרונות התיישבות המותאמים לאוכלוסיה ולתנאי החיים המתקנים כמקובל במדינת ישראל, וזאת במסגרת פיתוחו של הנגב לטובת כלל תושביו; לצורך קידום מטרה זו הוחלט, בין היתר, על הסדרת תביעות הבעלות על הקרקעות בנגב שהוגשו בידי האוכלוסייה הבדואית על ידי מתן תמורות הולמות, באופן שיעוגן בחקיקה, וכן על אמצעים וסמכויות לשיפור איכות החיים של התושבים וצמצום פערים בין אוכלוסיית הבדואים בנגב לכלל אוכלוסיית המדינה באמצעות שיפור בשירותים המוניציפליים, שיפור בנגישות האוכלוסייה הבדואית לחינוך, השכלה ותעסוקה והגברת הביטחון

סימן ב': הגדרות

בסימן המוצע קבועות ההגדרות שתחולתן על כל הוראות החוק המוצע, ככל שאין הגדרות מיוחדות לעניין מסוים. בסעיפים שונים משולבות הגדרות הנוגעות לאותו סעיף.

סעיף 2 להגדרה "מרחב הנגב" – או **"מרחב ההסדרה הכללי"** אזור זה הוא השטח הכולל שעליו חל חוק זה.

להגדרה "אזור הסדרה המפורט" – המדובר באזור שהשר הכריז לגביו, לפי סעיף 87 על היום שיחלו בו תהליכי ההסדרה לפי חוק זה (ר' דברי ההסבר להגדרה "יום התחילה של הכרזה"). מתן הסמכות להכרזה על אזורים מסוימים כאזורי הסדרה מפורטים בתחומיו של מרחב ההסדרה הכללי נועדה לאפשר פעולת הסדרה "מדורגת", כך שההסדרה באזורים שונים תחל במועדים שונים. נוכח היקף התביעות הנדרשות להסדרה, פעולה מדורגת היא מחויבת המציאות. בהתאם להוראות סעיף 95 השר יהיה רשאי, בנסיבות מסוימות, לשנות את גבולות ההכרזה על אזור כאזור הסדרה מפורט או לבטל את הכרזתו לגבי אזור מסוים.

להגדרה "הפקעה" – הגדרה זו רלוונטית לעניין קביעת התמורות עבור תביעות בעלות שהוגשו לגבי קרקעות שהופקעו לפי חוקי ההפקעה השונים, לפני תחילתו של חוק זה, כאמור בסעיף 80(ג).

להגדרה "ועדה ארצית לתכנון ולבניה להתיישבות הבדואים בנגב" – הגדרה זו רלוונטית לוועדת תכנון ובניה חדשה שהרכבה ותפקידיה כאמור בפרק ג'.

להגדרת "חלקה נתבעת" – המדובר בחטיבת קרקע ששטחה וגבולותיה נקבעו על ידי פקיד ההסדר, בהתאם לתביעות הבעלות שהוגשו לו לפי פקודת הסדר זכויות במקרקעין [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 (להלן: פקודת ההסדר) ולאחר תהליך של טיוב נתונים שהתבצע על ידו בהתאם להחלטת הממשלה.

להגדרת "יום התחילה של הכרזה" – היום שנקבע על ידי השר בהכרזה לפי סעיף 95, כמועד שבו יחלו באזור המצוין באותה הכרזה תהליך הסדרת תביעות הבעלות שהוגשו לגבי הקרקעות המצויות באותו אזור, ותהליך קביעת זכאותם של תושבים המתגוררים בתחומי אותו אזור ושאינם תובעי בעלות, כאמור בסעיפים 71 עד 76 לזכויות במגרשי מגורים ולסיוע כספי לצורך העתקת מקום מגוריהם, הכל בהתאם להוראות חוק זה.

להגדרת "ישוב קבע" – רשימת ישובי הקבע הקיימים של האוכלוסייה הבדואית בנגב, המוכרים על ידי המדינה ביום קבלת החלטת הממשלה. הגדרה זו רלוונטית לקביעת שיעורי התמורה עבור תביעת בעלות, שכן אחד הקריטריונים המשפיעים על ערכי התמורה, כפי שנקבעו בדו"ח סיכום מהלך ההקשבה בהמשך להמלצות צוות היישום שאומצו בהחלטת הממשלה, הוא שאלת הימצאותה של הקרקע בתוך תחומי ישוב כאמור או מחוצה לו. זאת, נוכח האינטרס הציבורי המובהק שיש למדינה בשימוש בקרקעות אלה לצורך הסדרת ההתיישבות בנגב.

להגדרת "מגרש מגורים" ו"מגרש מגורים מפותח" – הגדרות אלה רלוונטיות לעניין מגרשי המגורים שיוקצו לתובעים מאשרים הזכאים לכך לפי סעיף 64(א) לתושבים שאינם תובעי בעלות הזכאים לכך לפי הוראות פרק י"א וכן לתובעים מאשרים הזכאים לתמורה בקרקע בשטח או בכסף ויבחרו להמיר את תמורתם כאמור בסעיף 65.

להגדרת "קרוב" – הגדרה זו רלוונטית לקביעת מצבים של ניגוד עניינים פוטנציאלי של בעלי תפקיד בוועדת תמורה.

להגדרת "תובע בעלות" – ר' דברי ההסבר לסעיף 37.

להגדרת "תובע בעלות מקורי" – ר' דברי ההסבר לסעיף 36.

להגדרת "תובע מאשר" – המדובר בתובע בעלות שהביע הסכמה להסדיר את תביעתו לפי משטר התמורות הקבוע בחוק, באמצעות הגשת הודעה על אישור תביעה, במועדים ובתנאים הקבועים בסעיף 41, ושוועדת תמורה או בית המשפט קבעו, לפי הוראות סימן ב' של פרק ט', כי יש להמשיך בהליך ההסדרה לפי החוק לגביו (וזאת על ידי הגדרתו כ"תובע מאשר").

להגדרת "תכנית מפורטת" – הגדרה זו רלוונטית לעניין ההגדרות של מגרש מגורים, ומגרש מגורים מפותח בחוק זה וכן לעניין הגדרת "קרקע לבנייה בתחומי יישוב" הקבועה בסעיף 65(ד).

להגדרת "תכנית מיתאר ארצית מפורטת להתיישבות הבדואים בנגב" – הגדרה זו רלוונטית לעניין סמכויות הועדה הארצית לתכנון ולבניה להתיישבות הבדואים בנגב

פרק ב': הקמת ועדת שרים לעניין התיישבות הבדואים בנגב

סעיף 3 הגדרת הסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב וקידום מנועי הצמיחה לנגב כולו כיעד לאומי, מחייבים הקמת ועדת שרים ייעודית ורב משרדית שבראשה יכהן שר במשרד ראש הממשלה, שהחלטותיה יחייבו את הממשלה כולה ואשר תהווה הגורם שיתווה את מדיניות הממשלה בנוגע לקידום האוכלוסייה הבדואית בנגב ותנחה את משרדי הממשלה בתחום הטיפול באוכלוסיית הבדואים בנגב וקידום מנועי הצמיחה לנגב כולו. סעיף מוצע זה קובע את הרכב ועדת השרים ואת תפקידיה.

פרק ג': ועדה ארצית לתכנון ובניה להתיישבות הבדואים בנגב

סעיפים 4-9 סעיפים מוצעים אלה מייסדים גוף תכנון ייחודי, אשר יתמחה בקידום סטטוטורי של תכניות מפורטות בלוח זמנים קצר עבור תכניות למיסוד התיישבותם של הבדואים בנגב שהינה סוגיה בעלת חשיבות לאומית הנדרשת לפתרונות תוך פרק זמן קצר, וזאת בדומה לוועדה לתשתיות לאומיות (הות"ל), אשר הוקמה במסגרת תיקון 60 לחוק התכנון והבניה. הוועדה תפעל בהיררכיית תכנון גבוהה המקבילה למועצה הארצית ומלווה פרויקטים החל מהשלב הסטטוטורי, דרך שלב התכנון המפורט לפני ביצוע ואף בשלב ההקמה בפועל.

פרק ד': הקמת הרשות הממשלתית להתיישבות הבדואים בנגב, תפקידיה וסמכויותיה

סעיפים 10-11 סעיפים מוצעים אלה מקימים רשות כיחידת סמך עצמאית במשרד ראש הממשלה בתחום התקציב וניהולו ובתחום ההתקשרויות הדרושות לתכנון ולפיתוח בתחום הסדרת התיישבות הבדואים בנגב, ליווי מיזמים להתיישבות בדואים, לתעסוקה, להקמת תשתיות, לחינוך, לבריאות, לסיוע לרשויות מקומיות בדואיות, תשמש כמנהלה מוניציפלית אזורית באזורים גליליים ועוד כמפורט בסעיף 11.

פרק ה': מנהל הרשות ועובדי הרשות

על ידי הממשלה, על פי הצעת ראש הממשלה והשר, ויהיה עובד המדינה, וכי תקופת כהונתו תהיה ארבע שנים. עם אפשרות הארכה בשנתיים נוספות. מנהל הרשות יהא כפוף ישירות לשר. כדי להבטיח את עצמאות שיקול דעתו של מנהל הרשות, מוצע לקבוע כי הממשלה לא תוכל להפסיק את כהונתו אלא אם כן ניתנה המלצה חיובית לכך על ידי ועדת השירות לפי חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959. מנגנון דומה קיים גם בחוקים נוספים, כגון חוק משק החשמל, תשנ"ו-1996, אולם שם משמשת ועדת השירות כועדת ערר על החלטת הממשלה בעניין הפסקת השירות. הנוסח המוצע כאן נועד לאפשר לוועדת השירות שיקול דעת חופשי מלחצים פוליטיים, נוכח העובדה שהחלטת ועדת השירות קודמת להחלטת הממשלה בשאלת הפסקת השירות.

סעיף 14 בהיותה יחידת סמך במשרד ממשלתי, ונוכח תפקידיה הציבוריים, מוצע לקבוע כי עובדי הרשות יהיו עובדי המדינה, וכי הם יהיו כפופים להוראותיו של מנהל הרשות ויפעלו תחת פיקוחו.

פרק ו': הוראות כלליות לעניין הרשות

סעיף 15 על מנת לאפשר לשר, ולממשלה פיקוח הולם על עמידתה של הרשות ביעדיה, מוצע להטיל על מנהל הרשות חובה למסור לאישור השר הצעה לאופן חלוקת תקציב הרשות ואת תכנית העבודה של הרשות, ובכלל זה קביעת יעדים מדידים לקידום ולמימוש מיזמים ליישוב האוכלוסייה הבדואית בנגב. ולהטיל על מנהל הרשות את האחריות לביצוע תכנית העבודה ועמידה ביעדים.

סעיף 16 מוצע כי תקציב הרשות ייקבע בתחום פעולה נפרד בתקציב רשויות הפיקוח, בחוק התקציב השנתי וזאת על מנת לאפשר את פעולתה העצמאית של הרשות. וכי הממונה על סעיף תקציב זה, לעניין חוק יסודות התקציב, יהיה מנהל הרשות.

סעיף 17 מוצע כי לשם מימון פעולות הרשות, רשאי השר בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, לקבוע אגרות בעד ביצוע פעולות הרשות לפי חוק זה, ועל מי תוטל חובת תשלום אגרה לפי החוק.

סעיף 18 על מנת לאפשר לרשות פעילות יעילה ועצמאית מוצע להסמיך את מנהל הרשות, יחד עם חשב הרשות לייצג את הממשלה בעסקאות כאמור בסעיפים 4 ו-5 לחוק נכסי המדינה, התשי"א-1951, ולחתום בשם המדינה על מסמכים הנוגעים לעסקאות לצורך ביצוע הוראות החוק.

סעיף 19 על מנת לאפשר לרשות לבסס את פעולותיה על מידע המצוי בידי רשויות וגורמים אחרים מוצע להסמיך את השר להסמיך עובד מעובדי הרשות, שיהיה רשאי לדרוש מרשות מקומית, ממוסד תכנון, ממשרדי הממשלה ומרשות אחרת שהוקמה לפי חוק, כל מידע או מסמך הדרושים לרשות לשם מילוי תפקידיה ולקבוע חובה למסור מידע כנ"ל לרשות.

סעיף 20 על מנת לאפשר לשר פיקוח הולם על עמידתה של הרשות ביעדיה מוצע לחייב את הרשות לדווח לשר על פעולותיה לפי דרישתו; ועל מנת לאפשר לכנסת לפקח על פעילות הרשות מוצע לחייב את השר לדווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אחת לשנה, על פעולות הרשות והיקפן בהתאם לקריטריונים המוכתבים בחוק וכן לחייב את הרשות לפרסם את הדיווח השנתי באתר האינטרנט שלה על מנת להגביר את השקיפות הציבורית.

פרק ז': ועדת התמורות

סעיף 21 ועדת תמורות היא גוף מנהלי שנועד להכריע בשאלת התקיימותם של התנאים הטכניים של זכאות לתמורות או לזכויות אחרות לפי החוק וקביעת שיעורן בהתאם. סעיף זה מסדיר את אופן הקמתן והרכבן של ועדות תמורה, בעוד שסמכויותיהן מוסדרות בסעיף 25 על פי המוצע, השר הממונה על ביצועו של חוק זה, הוא שיקים ועדות תמורה, והן יהיו גופים מנהליים שבראשן יעמוד משפטן הכשיר לכהן כשופט מחוזי, ויכללו נציגים של גורמי הממשל הרלוונטיים וכן נציג ציבור מקרב האוכלוסייה הבדואית. מוצע לקבוע בנוסף, כי דבר מינויים של חברי ועדת התמורות יהיה שקוף לציבור, ויפורסם הן ברשומות והן באתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה.

סעיף 22 מטרת הקמת הוועדה המייעצת היא לסייע בידי שר המשפטים במיון ובבחירת המשפטנים הראויים ביותר, אשר עומדים בתנאי הכשירות לכך, לכהן בתפקיד יו"ר ועדת תמורות. הרכבה של הוועדה המייעצת מביא לידי ביטוי את כלל הגופים שצריכים לתת את הדעת לעניין מינויו של יו"ר ועדת תמורות: שופט בית המשפט העליון בדימוס שימנה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, עובד מדינה בכיר שימנה השר ונציג היועץ המשפטי לממשלה.

סעיף 23 לאור הצורך לאפשר הכרעה מהירה בנוגע לזכאות או העדר זכאות לגבי תביעות רבות, נדרש להפעיל במקביל מספר ועדות תמורה אשר יוכלו לפעול בהתאם לאזור מוגדר או עניין מוגדר, וכך ניתן יהא להשיג גם התמחות של ועדות התמורות השונות לפיכך, מוצע להסמיך את השר לקבוע, ככל שמצא לנכון לעשות כן, כי ועדת תמורות מסוימת תעסוק בעניינים מסוימים או באזור מסוים. הטעמים לכך יכולים להתבסס על שיקולים של פיזור הנטל בין הוועדות השונות, או על שיקולי יעילות ושיקולים אחרים המצדיקים זאת.

סעיף 24 מאחר שקביעתם של חלק ממאפייני הקרקע הנתבעת על ידי ועדת תמורה מתבססת על חוות דעת מקצועיות של מומחה בפענוח קריאת תצלומי אוויר ושל מומחה למדידות כאמור בסעיף 56 (בכל הנוגע לשאלת היותה של הקרקע הנתבעת קרקע מוחזקת בידי תובע בעלות ולשיפועה של הקרקע הנתבעת), מוצע לקבוע כי כל ועדת תמורה תלווה ביועצים לעניינים אלה. העסקת יועצים קבועים תאפשר גם להחיל עליהם הגבלות שונות למניעת ניגודי עניינים, מבין אלה החלות על חברי ועדת תמורה כאמור בסעיפים 29-33 וזאת אף אם אינם עובדי מדינה. משיקולים של יעילות וגמישות בבחירת היועצים מוצע לקבוע כי אותו אדם יוכל לשמש כיועץ של מספר ועדות תמורה במקביל.

סעיף 25 סעיף מוצע זה מסדיר את סמכויותיה של ועדת תמורה. על פי המוצע, הוועדה תוסמך להכריע, בשאלת התקיימותם של התנאים הטכניים לזכאות לתמורות עבור תביעות בעלות לפי החוק ושיעורה. כמו כן, מוצע להסמיך את הוועדה לקבוע, על פי המלצת הרשות, את מיקום התמורה בקרקע שתימסר לתובע מאשר הזכאי לכך, וכן למלא כל תפקיד אחר שהוטל עליה בחוק זה, ובכלל זה קביעת שיעור האישור של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 52; הוועדה תוסמך לקבוע גם את מאפייני הקרקע הנתבעת על פי חוות דעת שתוגשנה לוועדה על ידי יועצה, כאמור בסעיף 56. בנוסף, מוצע להסמיך את יו"ר הוועדה או הוועדה, לפי העניין, להחליט בשאלת התקיימותם של התנאים הטכניים לזכאותם של תושבים שאינם תובעי בעלות למגרשי מגורים או לסיוע כספי לצורך העתקת מקום מגורים, לפי הוראות פרק י'.

סעיף 26 מוצע לקבוע כי המניין החוקי בישיבות ועדת תמורה יהיה מחצית מחברי הוועדה (כלומר שלושה מחברי הוועדה), ובלבד שאחד מהם הוא יושב ראש הוועדה או ממלא מקומו (כאמור בסעיף 21(ג) אם לא מונה ממלא מקום ליושב ראש ועדת תמורה, ימלא את מקומו נציג שר המשפטים בוועדת התמורה).

סעיף 27 סעיף מוצע זה נועד להסדיר את פעילותה של ועדת תמורה עד למינויים של כל חבריה. לאור קשיים שעלולים להיווצר בתהליך הראשוני של הקמת הוועדות מחד, והצורך הדחוף בפעולתן מאידך, מוצע לקבוע כי די במינוי מחצית מספר החברים ובלבד שאחד מהם הינו היושב ראש, כדי שועדת התמורה תחל את פעולתה, ופעילותה תהיה בעלת תוקף ותקינה גם במספר חברים כזה. כלל מחצית החברים יחול גם על מקרה של התפנות מקום של חבר בוועדת התמורה.

סעיף 28 הסעיף המוצע מסדיר את סדרי הדיון בוועדת תמורה. קביעת סדר היום וניהול הישיבות יהיו בסמכותו של יושב ראש ועדת התמורה. סדרי העבודה והדיונים של ועדת תמורה, לעומת זאת, ייקבעו על

ידי ועדת התמורה עצמה. סמכות זו כפופה לסדרי עבודה ודיונים שנקבעו בחוק או בתקנות, במטרה ליצור אחידות בעניינים שחוסר אחידות בהם בין ועדות תמורה שונות עשויה לגרום לאי-הבנות ולעיכובים ותקלות שונות. על פי הדין, בכל מקום בו נדרשת ועדת תמורה על פי החוק לשמוע את טענותיהם של מי מהטוענים לזכות בטרם תקבל החלטה, תהיה רשאית הוועדה לבחור לשמוע בכתב או בעל פה. על מנת לעודד שקיפות בעבודת הוועדה, החלטות הוועדה יפורסמו על ידה לידיעת הציבור, בדרך שתמצא לנכון, ואולם הוועדה תהיה רשאית למחוק פרטים שיאפשרו את זיהויים של תובעי הבעלות לפני פרסום החלטות. בסיפה לסעיף קטן (ג) מוצע להסמיך את השר לקבוע פרטים נוספים שלא יפורסמו אם ראה כי הדבר דרוש לצורך קידום מטרות החוק.

סעיף 29 מוצע להחיל כללי פסלות לכהונה של בעל תפקיד בועדת תמורות (ההגדרה כוללת הן את חבריה וועדה והן את היועצים לוועדה), בדומה לכללי הפסלות המקובלים לגבי כהונה במשרות ציבוריות אחרות, כגון לגבי חברי גופים מנהליים שונים. עילות הפסלות למינוי וכהונה בסעיף המוצע הן מינימליות, ובהן היעדר הרשעה בעבירה פלילית המונעת מאדם לשמש כבכל תפקיד בועדת תמורות. נוסח דומה של כללי פסלות מופיע גם בהצעת חוק התכנון והבניה, התש"ע-2010, ביחס לחברי מוסד תכנון. הנוסח המוצע בסעיף מחליף את הביטוי המקובל בחקיקה בשנים עברו "עבירה שיש עמה קלון", בביטוי המגלם את המונח הפסיקטי של קלון פונקציונלי, לאמור, מניעות לתפקיד מסוים, הנוצרת כתוצאה מהרשעה בעבירה מסוימת שאופייה, נסיבותיה ומהותה משליכים על התאמת האדם לאותה כהונה. השאלה אינה אם בעבירה יש קלון אם לאו, אלא אם הרשעה בעבירה בנסיבותיה הקונקרטיות אמורה למנוע ממבצעה לכהן בתפקיד מוגדר. הסעיף מרחיב את עילת הפסלות בגין עבירה בשלב המינוי לא רק למי שהורשע בה, אלא גם לגבי מי שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה שההרשעה בה תביא לפסילתו; עילות פסלות נוספות הן אי היותו של אדם אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל או הכרזה על אדם כפושט רגל (אם טרם הופטר); עילת פסלות האחרונה היא הימצאות במצב תדיר של ניגוד עניינים בין כהונתו של אדם בתפקיד לבין עניין אחר שלו, והיא משקפת את כללי ניגוד העניינים שנקבעו בפסיקה.

סעיף 30 בסעיף זה מוצע להסדיר את תקופת כהונתם של חברי ועדת התמורות ואת נסיבות חדילתם מכהונה. מוצע כי תקופת כהונתו של חבר ועדת תמורות תהיה בת חמש שנים, עם אופציה לתקופת כהונה נוספת אחת בלבד, שלא תעלה על חמש שנים, וזאת בהתאם להתפתחויות עתידיות ביישום תהליך ההסדרה. חדילה מכהונה, אף אם טרם הסתיימה תקופת הכהונה כאמור, יכול שתתקיים על פי בקשתו של החבר, או על פי החלטה של מי שמינה אותו, או אם חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים למינויו לפי סעיף 21 או החלה להתקיים בו עילת פסלות לפי סעיף 29. מקרה נוסף של חדילה מכהונה יתרחש כאשר ועדת התמורות סיימה את תפקידה ואין עוד צורך בהמשך קיומה.

סעיף 31 הסעיף המוצע מסדיר את אופן הטיפול במקרים שבהם מתעורר חשש לבעיית ניגוד עניינים נקודתי של בעל תפקיד בוועדת תמורה, לרבות אם הדבר התברר במהלכה של ישיבה של ועדת התמורה, וקובע כי בעל התפקיד כאמור יפסיק את טיפולו באותו עניין עד לקבלת הנחיית היועץ המשפטי לרשות, ואז יפעל לפיה.

סעיפים 32-33 בסעיפים אלה מוצע לקבוע מגבלות על תנאי כהונתם של חברי ועדת תמורה, שאינם עובדי המדינה. חברי ועדת תמורה מייצגים אינטרסים סותרים לעתים, ומגבלות אלה באות להבטיח את אמינותם של החברים בוועדה. במסגרת סעיפים אלה מוסדר נושא שכרם של חברי ועדת תמורה שאינם עובדי המדינה, ומוטלות עליהם הגבלות באשר לעיסוק נוסף ולקבלת מתנות במסגרת התפקיד (בהתאם להוראת חוק שירות הציבור (מתנות), תש"ס-1979), כאילו היו עובדי מדינה. למעט ההגבלות באשר לעיסוק נוסף, מוצע להחיל גם על היועצים לוועדה.

פרק ח': זכאות לתמורה והגדרת תובע

סעיף 34 סעיף מוצע זה קובע את זכאותו המהותית של תובע מאשר לקבלת תמורה עבור תביעתו. על פי המוצע, תובע בעלות כהגדרתו בחוק זה, שהביע הסכמתו להצטרף למשטר התמורות הקבוע בחוק באמצעות הגשת הודעה על אישור תביעה באופן ובמועדים הקבועים בחוק, וועדת תמורה קבעה שהוא תובע מאשר, יהיה זכאי לקבל מהמדינה תמורות על פי הכללים המפורטים בחוק.

סעיף 35 סעיף זה מבהיר אילו סוגי תמורות יוענקו על פי החוק – תמורות בקרקע או תמורות כספיות או תמורות בזכויות פיתוח (ייתכן גם שילוב של שלושת סוגי התמורות). הסעיף מפנה להוראות פרק ט', שבהן מפורטים שיעורי התמורה שיינתנו לכל תובע מאשר על פי קריטריונים שונים ובכללים: שאלת ההחזקה בקרקע, מיקומה של הקרקע בתחומי יישוב קיים או מחוצה לו ושיעור האישור של החלקה הנתבעת (ר' סעיף 56). התנאים לקביעת שיעורי התמורה מתבססים על הקריטריונים שנקבעו בהמלצות צוות היישום ואומצו בהחלטת הממשלה, ובהתאם לשינויים שהומלצו בדו"ח סיכום מהלך ההקשבה לאחר הטמעת התייחסויות הציבור. הסעיף מבהיר גם כי תמורה לפי החוק תינתן רק לאחר שיתקיימו כל תנאי הזכאות והתנאים לקבלת תמורה הקבועים בחוק (התנאים לקבלת תמורה מפורטים בסעיף 62).

סעיפים 36 – 38 הם סעיפי הגדרות ה"תובעים" הנדרשים לצורך מימוש אחת ממטרותיו העיקריות של חוק זה – הסדרת סוגיית הבעלות על קרקעות בנגב.

סעיף 36 הגדרה זו מתייחסת לקבוצה המקורית של תובעי הבעלות שהגישו לפקיד ההסדר תזכירי תביעה לפי פקודת ההסדר לגבי קרקע שבמרחב ההסדרה והם נכללים בקובץ התביעות מיום ג' בחשון התש"ם (24 באוקטובר 1979) שערך פקיד ההסדר, וזאת בכפוף לחריגים הקבועים בסעיף ויפורטו להלן. תזכירי התביעה שהגישו תובעים אלה מהווים את הבסיס להליך ההסדרה לפי חוק זה, בעוד שנוכח חלוף הזמן – תובעי הבעלות מולם יתבצע הליך ההסדרה יהיו לרוב חליפיהם של תובעי הבעלות המקוריים כאמור (או חליפי חליפיהם), כהגדרתם בסעיף 38.

בהתאם להגדרת תובע בעלות מקורי שבסעיף זה, הרי שככלל, מדובר במי שהגיש תזכיר תביעה במהלך התקופה הקובעת (דהיינו, בין השנים 1971-1979) לגבי קרקע שלא הייתה מוסדרת במועד הגשתו, ואולם לכלל זה שני חריגים שמקורם בשגגה שנפלה בהליך ההסדר: הראשון, אם פקיד ההסדר אישר את קבלת תזכיר התביעה וכלל אותו בקובץ התביעות מיום 24.10.79, אף שהקרקע נושא התביעה הייתה מוסדרת בעת הגשתו; השני, אם פקיד ההסדר הכיר בתביעת בעלות וטיפול בה כתזכיר תביעה במהלך התקופה הקובעת, אף שהוגשה לפני התקופה הקובעת.

סעיף 37 בסעיף זה מוצע להגדיר מיהו תובע בעלות לעניין חוק זה, הגדרה המהווה תנאי סף להצטרפות לתהליך הסדרת תביעות הבעלות לפי הוראות החוק. תובע בעלות הוא אחד מאלה:

(1) תובע בעלות מקורי, כהגדרתו בסעיף 36.

(2) חליפיו של תובע בעלות מקורי או חליפי חליפיו כהגדרתם בסעיף 38.

סעיף קטן (ב) משלים את הגדרת "תובע בעלות" ובמסגרתו מוצע להחריג מהגדרה את

מי שהסתיים בירור טענותיו בתביעת הבעלות לפני מועד תחילתו של החוק, בין אם הדבר נעשה בהסכם עם המדינה, כגון הסכם פשרה לפי החלטת מועצת מקרקעי ישראל מס' 1028 (למעט הסכם שנקבע בו שיחולו הוראות חוק זה), ובין אם הדבר נעשה בפסק דין שניתן על פי פקודת ההסדר.

המקרים המפורטים לעיל, הנכללים בהגדרת תובע בעלות בסעיף זה ובהגדרת תובע בעלות מקורי בסעיף 36, כמו גם המקרים המוחרגים מתחומי הגדרות אלה, תואמים את המלצות צוות היישום כפי שאומצו בהחלטת הממשלה ובדו"ח סיכום מהלך ההקשבה.

סעיף 38 קובע מי יחשב כחליף של התובע המקורי לעניין חוק זה. – המדובר במי שהועברו אליו לפי חוק או לפי הסכם זכויותיו של תובע בעלות מקורי, כאשר הסכם לעניין זה כולל גם ויתור במסגרת ירושה. עוד מוצע, כי ההגדרה תכלול כ"יורשים מכוח החוק" את בן זוגו או ילדו של תובע בעלות, שלא ניתן אחריו צו ירושה או צו קיום צוואה עד למועד הקבוע בסעיף זה, וזאת בהתאם לשיעורים ולתנאים הקבועים בחוק הירושה בעניין זה. המטרה בקביעה זו היא להימנע ככל הניתן ממצב שבו גורם מתוך המשפחה שאינו מעוניין בהסדרת התביעה לפי החוק יוכל להשהות לזמן רב את ההצטרפות להסדרה בדרך של יזום מאבק על הירושה.

סעיף 39 סעיף מוצע זה מביא לידי ביטוי את אחת ממטרותיו העיקריות של חוק זה - הסדרת סוגיית הבעלות על הקרקעות בנגב לצורך הסדרת התיישבות הבדואים בנגב - ומגלם בתוכו את אחד התמריצים העיקריים שבהצטרפות להסדרה על פי משטר התמורות הקבוע בחוק זה, ולפיו תובע מאשר שקיבל תמורה בקרקע וקיים את הוראות חוק זה, יזכה לרישום זכות הבעלות באותה קרקע על שמו, כקרקע מוסדרת, בשיעור ובאופן שתקבע ועדת התמורה.

סעיף 40 סעיף מוצע זה מסדיר את הבעלות בקרקע שהוקנתה או הועברה למדינה לפי הוראות חוק זה וקובע את רישומה בפנקסי המקרקעין כקרקע מוסדרת, ככל שלא היתה רשומה ככזו קודם לכן, ואת רישום הבעלות בה על שם המדינה

פרק ט': אישור

תביעות סימן א':

הודעה על תביעות

סעיף 41 סעיף זה עוסק בתהליך עדכון מסד הנתונים על תביעות הבעלות בידי פקיד ההסדר ופרסומו לידיעת הציבור. מסד הנתונים הראשוני שיפורסם נקרא "הודעה על תביעות", והוא יכלול את פרטי תובעי הבעלות המקוריים, או חליפיהם, פרטי הקרקע הנתבעת על ידם וחלקם היחסי בה, תשריט של שטח ההכרזה ובו סימון החלקות הנתבעות וכן מקרים שבהם הוגש יותר מתזכיר תביעה אחד ביחס לאותה קרקע, תוך

ציון האם תזכירי התביעה סותרים זה את זה, אם לאו. קביעותיו של פקיד ההסדר בהודעה על התביעות ייערכו, ככלל, באותו אופן שבו עורך פקיד ההסדר לוח תביעות לפי פקודת ההסדר, אשר מטרתה גם כן להביא לידיעת הציבור את הטענות לזכויות ביחס לקרקע באזור המיועד להסדרה, ולאפשר העלאת טענות ובקשות מצד תובעי בעלות לתיקון ולעדכון מסד הנתונים שפורסם לקראת המשך תהליך ההסדרה (יצוין כי טענותיהם של תובעי בעלות לזכויות שאינן תואמות את הקבוע בהודעה על התביעות מוגבלות לזכויותיהם של תובעי בעלות מקוריים - ר' סעיף 43).

סעיף 42 סעיף זה מסדיר את האפשרויות העומדות בפני תובעי הבעלות לאחר

שפורסמה הודעה על תביעות. לכל תובע שנכלל בהודעה על תביעות, ניתנת תקופה של תשעה חודשים מיום פרסום ההודעה, לבחור ולהודיע לפקיד ההסדר האם הוא מעוניין להסדיר את תביעתו על פי משטר התמורות הקבוע בחוק זה (ואז יגיש הודעה על אישור תביעתו) או שמא הוא מעוניין לברר את תביעתו בבית המשפט לפי פקודת ההסדר (ואז יגיש בקשה בהתאם). בנוסף, מוצע לקבוע כי להודעה או לבקשה כאמור, ניתן יהיה לצרף הערות, כאמור בסעיף 43, אשר באמצעותן ניתן להשיג על הפרטים שנקבעו בהודעה על התביעות (ר' דברי ההסבר לסעיף 43).

הסעיף המוצע ממשיך וקובע, כי תובע בעלות שלא הגיש הודעה על אישור תביעה עד תום תשעת החודשים כאמור, יהיה רשאי להצטרף להליך ההסדרה לפי חוק זה ולהגיש הודעה על אישור תביעה גם במועד מאוחר יותר, ואולם ועדת תמורה תוכל לדון בעניינו ולקבוע כי הוא תובע מאשר רק אם טרם נקבע תובע מאשר אחר ביחס לאותה חלק בחלקה נתבעת שהוא טוען לגביו, ואם תובע בעלות אחר הגיש בקשה לבירור תביעתו לפי פקודת ההסדר ביחס לאותה חלק בחלקה נתבעת – רק אם התביעה טרם הועברה לבירור בבית המשפט. יצוין כי נוכח השיהוי בהגשת ההודעה על אישור תביעתו, תובע מאשר כאמור לא יהיה רשאי להגיש הערות על ההודעה על התביעות, וכמו כן הוא יהיה זכאי לתמורות מופחתות ביחס לתובע מאשר שהגיש הודעה במועד, בהתאם לאמור בסעיף 58(ד)ו (ו) כמו כן, בכדי לאזן בין הרצון לאפשר לתובעי הבעלות להסדיר את תביעתם לפי משטר התמורות המיטיב הקבוע בחוק זה מחד גיסא, לבין הצורך לסיים את הליכי ההסדרה בתקופה קצובה וקבועה מראש מאידך גיסא, יתאפשר הליך ההצטרפות המאוחר כאמור עד תום שנתיים וחצי מיום פרסום ההודעה על התביעות על ידי פקיד ההסדר, והחל ממועד זה ואילך לא יהיה ניתן עוד להצטרף לתהליך ההסדרה לפי חוק זה.

סעיף 43 בסעיף זה מוצע לקבוע מנגנון השגה על קביעותיו של פקיד ההסדר בהודעה על תביעות, וזאת תוך תשעה חודשים מיום פרסום ההודעה (אותה תקופה שבמסגרתה על תובעי הבעלות לבחור ולהודיע באיזה מהדרכים ברצונם להסדיר את תביעתם). בהתבסס על מאגר תובעי הבעלות (כהגדרתם בסעיף 41) שזכאים להצטרף למשטר התמורות הקבוע בחוק, גם ההשגות האמורות מוגבלות רק לטענות לזכות הנובעת מזכותו של תובע בעלות מקורי. בנוסף, תנאי להגשת הערה יהיה צירוף הודעה על אישור תביעה או בקשה לבררה לפי פקודת ההסדר, גם אם מגיש ההערה לא נכלל בהודעה על תביעות, וזאת בכדי שניתן יהיה להחיל לגבי את יתר הוראות החוק ככל שתתקבל השגתו. המדינה תוכל גם היא להשיג על הקבוע בהודעה על תביעות ולבקש את תיקונה על בסיס מידע המצוי ברשותה באמצעות הגשת הערות בתוך אותה תקופה (מטבע הדברים לא יחולו על המדינה יתר המגבלות הנזכרות לעיל).

סעיפים 44-45 סעיפים אלה מסדירים את הטיפול בהערות בידי פקיד ההסדר ואת אופן עריכת ההודעה המעודכנת על התביעות בהתאם לכך.

סעיף 44 מסמיך את פקיד ההסדר, ככל שמצא כי הדבר מוצדק ובדומה לסמכויותיו לפי פקודת ההסדר, לבצע תיקונים ושינויים בהודעה על התביעות בעקבות ההערות שהוגשו, כל עוד אין מחלוקת לגביהם (למעט מחלוקת שנובעת מטענה של המדינה לזכותה השיורית בקרקע, כאמור בסעיף 22 לפקודת ההסדר).

מוצע כי ההוראות בדבר אופן ברור ההערות ובעניין אופן תיקון ההודעה על התביעות יקבעו על ידי שר המשפטים בתקנות.

סעיפי משנה (ג) – (ה) קובעים כי ההודעה המעודכנת על התביעות, לאחר התיקונים שערך בה פקיד ההסדר כאמור, תפורסם לידיעת הציבור וכן תועבר לוועדת התמורות, אשר בהתאם לסעיפים 47 - 48 תוסמך להכריע בכל אותן הערות שפקיד ההסדר לא היה מוסמך להכריע בהן, כאמור לעיל, כמו גם בהשגות של תובעי בעלות על תיקונים שערך פקיד ההסדר בהודעה על התביעות.

סעיף 45 סעיף זה מסדיר את אופן הטיפול בבקשות שהוגשו על ידי תובעי בעלות שבחרו שלא להסדיר את תביעתם לפי משטר התמורות שבחוק זה, אלא לברר את תביעתם לפי פקודת ההסדר, כאמור בסעיף 45(א), במקרים שבהם לא הוגשה כל הודעה על אישור תביעה על ידי תובע בעלות אחר ביחס לאותה חלקה נתבעת. במקרים אלה, תועבר הבקשה לברור התביעה לפי פקודת ההסדר לבית המשפט בתוך 120 ימים מהיום האחרון להגשת הודעות כאמור ("המועד הקובע לאישור"). הטיפול במקרים שבהם בנוסף לבקשה לברור תביעה לפי פקודת ההסדר הוגשה גם הודעה על אישור תביעה על ידי תובע בעלות אחר ביחס לאותה חלקה נתבעת מוסדרים בסעיף 48.

סימן ב': קביעת תובעי בעלות ותובעים מאשרים

סעיף 46 סעיף מוצע זה הינו סעיף כללי, הקובע כי הסמכות לקבוע מיהם התובעים המאשרים באזור הסדרה מפורט ואת חלקו של כל אחד מהם בחלקה הנתבעת על ידו היא של ועדת התמורה, לאחר שפקיד ההסדר העביר לה את ההודעה המעודכנת על תביעות ביחס לאותו אזור. קביעת התובעים המאשרים כאמור תיעשה בהתאם להוראות הסעיפים הבאים בסימן זה: סעיף 47 עוסק במקרים שבהם אין מחלוקת על קביעתו של פקיד ההסדר בהודעה על תביעות, ואילו סעיף 48 עוסק במקרים שבהם נותרו מחלוקות להכרעתה של ועדת התמורה. סעיף 50 מהווה חריג לכלל שלפיו ועדת תמורה היא שקובעת מיהם התובעים המאשרים ואת חלקם בחלקה הנתבעת, והוא מסדיר את הטיפול במקרים מורכבים שלגביהם ועדת תמורה בחרה להעביר את ההכרעה לבית המשפט.

סעיף 47 סעיף זה מסדיר את האופן בו קובעת ועדת תמורה מיהם התובעים המאשרים

ואת חלקם היחסי בחלקה הנתבעת על ידם, כאשר לא הוגשו הערות על קביעתו של פקיד ההסדר בהודעה על תביעות, או כאשר הוגשו הערות ופקיד ההסדר תיקן את ההודעה בהתאם להן (לפי סמכותו הקבועה בסעיף 44, דהיינו בהעדר מחלוקת לגבי התיקון). מוצע לקבוע, כי במקרים אלה תאשרר ועדת התמורה את קביעותיו של פקיד ההסדר כפי שהן מופיעות בהודעה המעודכנת על תביעות, שכן בהעדר מחלוקת אין צורך בבחינה נוספת של הדברים על ידי ועדת תמורה. יחד עם זאת, הסעיף מאפשר ביקורת על החלטת פקיד ההסדר במקרים שבהם ערך תיקונים בהודעה על תביעות בעקבות הערות שהוגשו לו, וזאת באמצעות מתן אפשרות למי שמתנגד לתיקון שנערך כאמור להגיש השגה בעניין לוועדת התמורה, אשר תוכרע כמו יתר ההערות המועברות על ידי פקיד ההסדר להכרעת הוועדה.

סעיף 48 סעיף זה משלים את סעיף 47, בהתייחס למקרים שבהם נותרו מחלוקות לגבי קביעותיו של פקיד ההסדר בהודעה על תביעות. במקרים אלה, כאשר מי שנקבע כתובע בעלות בהודעה על תביעות או מי שהגיש הערה הגישו הודעה על אישור תביעה ובכך למעשה ביקשו להסדיר את תביעתם לפי משטר התמורות שבחוק, מוקנית לוועדת התמורה הסמכות להכריע במחלוקת, וזאת גם אם מי מהטוענים לזכות ביחס לאותה חלקה נתבעת ביקש לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר (ר' דברי ההסבר לסעיף 45). יחד עם זאת, במקרה שבו ועדת תמורה תכריע במחלוקת לטובת מי שהגיש בקשה לברור תביעתו לפי פקודת ההסדר, או שועדת התמורה תמצא כי הבקשה לבירור התביעה לפי פקודת ההסדר הוגשה לגבי חלק מהחלקה הנתבעת שלגביו אין מחלוקת עם תובעי בעלות אחרים שהגישו הודעות על אישור תביעה, ייפסקו הליכי ההסדרה לפי החוק ביחס לאותו חלק בחלקה הנתבעת, והעניין יועבר לבירור בבית המשפט, בהתאם להוראות סעיף 45 (זאת בכפוף לקביעת השטח המיוחס של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 51 על ידי ועדת התמורה, כך שלגבי שטח זה ניתן יהיה להמשיך ולקדם את הליכי ההסדרה לפי החוק ללא תלות בהליך המתנהל בבית המשפט). יושם לב, כי בקביעה מיהו תובע בעלות אין ועדת תמורה קובעת דבר ביחס לזכויות בקרקע, אלא אך ביחס לעדיפות שבין תובעי בעלות שונים. אם הוכרע כי תובע הבעלות הוא מי שביקש כי תביעתו תבורר לפי פקודת ההסדר, הוא יידרש, כמובן, להוכיח זכאותו בהליכי ההסדר הרגילים.

במקרים מורכבים תוכל ועדת תמורה להעביר את ההכרעה במחלוקת שלפניה לבית המשפט, ואולם נוכח מסגרת הזמנים הקצובה בחוק לסיום הליכי הסדרת תביעות הבעלות ועל מנת לייעל ככל הניתן את עבודתן של ועדות תמורה, מוצע לקבוע כי אין בהעברת הכרעה בהערות לבית המשפט כאמור, כדי לעכב קבלת החלטות של ועדת תמורה ביחס לחלקים אחרים של אותה חלקה נתבעת, אלא אם כן ועדת התמורה ראתה לנכון לעשות כן.

סעיף 49 לאחר שהכריעה ועדת תמורה בהערות לפי סעיפים 47 או 48, רשאי מי שנפגע מההחלטה להגיש עתירה מנהלית נגדה (ר' סעיף 112). בסעיף זה מוצע לקבוע כי, ככלל, הגשת עתירה כאמור לא תעכב את המשך הליכי ההסדרה לפי חוק זה מול מי שנקבע על ידי ועדת תמורה כתובע מאשר, וזאת כל עוד לא קבע בית המשפט כי אדם אחר הוא בעל הזכויות בקרקע. יחד עם זאת, במידה שבית המשפט מצא שניסבות העניין מצדיקות מתן צו לעיכוב הליכי ההסדרה, הוא יהא רשאי לחרוג מן הכלל האמור וליתן צו כאמור. בסעיף 50(ב) מוצע להחיל הוראות אלה, בשינויים המחויבים, גם על הגשת ערעור על הכרעת בית המשפט בהערות במקרים שהועברו אליו על ידי ועדת התמורות לפי סעיף 48(ג). תכלית ההוראות האמורות היא לאפשר קידום יעיל ומהיר של הליכי ההסדרה לפי החוק, במסגרת הזמנים הקצובה שנקבעה לכך.

סעיף 50 סעיף זה מסדיר את נקודת ההשקה שבין הכרעת בית המשפט בהערות שהועברו לבירורו כאמור בסעיף 48(ג), ובין המשך תהליך ההסדרה לפי חוק זה. מוצע

לקבוע כי מי שאישר את תביעתו עד המועד הקובע לאישור, ובית המשפט הכריע שהוא תובע הבעלות ביחס לאותה חלקה נתבעת, יהיה זכאי לאותן תמורות כמו תובע מאשר שזכותו נקבעה בהכרעת ועדת תמורה. להבטחת שמירת השוויון כאמור, ונוכח ההנחה שהכרעת בית המשפט תתקבל רק בחלוף זמן מה וייתכן שבינתיים ועדת התמורה תקבע את שיעור האישור של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 54, מוצע לקבוע כי שיעור האישור של החלקה הנתבעת יחושב מחדש כך שיכלול גם את חלקו של אותו תובע מאשר (דבר שעשוי להביא להגדלת התמורות שהוא ויתר התובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת יהיו זכאים להן, (ר' סעיף 56(ג)) בנוסף, מוצע כי בדומה להוראה שבסעיף 48(ה) במקרה שבית המשפט יקבע שתובע הבעלות הוא מי שביקש לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר, תועבר התביעה לברור בבית המשפט, בהתאם להוראות סעיף 42. כפי שצוין לעיל, הוראות סעיף 39 בעניין מניעת עיכוב בשל הגשת עתירה על החלטת ועדת תמורה יחולו, בשינויים המחויבים ומאותם טעמים שהוזכרו לעיל, גם על הגשת ערעור על הכרעת בית המשפט לפי סעיף זה.

סעיף 51 – סעיף מוצע זה קובע כי ועדת התמורות תערוך לכל אזור הסדרה מפורט תשריט, על בסיס ההודעה המעודכנת על התביעות, ובה יסומנו גבולותיהן של כל החלקות הנתבעות. תשריט זה יפורסם על פי כללים שיקבע השר כאמור בסעיף 55.

סימן ג': שטח שהתביעות בו אושרו

סעיף 52 – בהתאם להמלצות צוות היישום שאומצו בהחלטת הממשלה, אחד הקריטריונים בקביעת גובה התמורה שתינתן עבור חלקה נתבעת, הוא כי ככל שהוגשו כתבי אישור תביעה לגבי חלק גדול יותר מהחלקה הנתבעת, עד למועד הקובע לאישור, כך עולה ערכה של התמורה שתינתן לתובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת. זאת מתוך רצון לתמרץ את תובעי הבעלות הנוגעים לאותה חלקה נתבעת (ושתביעתם אינה סותרת) לפעול במשותף להעלאת שיעור המצטרפים להסדרה. סעיף זה מסמיך את ועדת התמורות לקבוע את אותו חלק (המוגדר כחלק המאושר של החלקה הנתבעת), ומסדיר את אופן קביעתו, וזאת בטרם תקבע הועדה את גובה התמורה. להשלמת התמונה, מוצע להבהיר כי חלקם בתביעה של תובעי בעלות שאישרו את תביעתם לאחר המועד הקובע לאישור (ועדיין ביכולתם לעשות כן), לא יילקח בחשבון לעניין קביעת החלק המאושר של החלקה הנתבעת.

סעיף 53 – סעיף זה מסדיר את אופן קביעת השטח המיוחס הכללי בחלקה נתבעת על ידי ועדת התמורות. למעשה, מדובר בתיחום וסימון בתשריט של אותו חלק מהחלקה הנתבעת שלגביו הוגשו הודעות על אישור התביעה, על מנת להבחין בינו ובין החלק שלא נכנס לתהליך ההסדרה לפי חוק זה. בטרם קביעת השטח המיוחס הכללי תינתן לכל התובעים באותה חלקה נתבעת זכות טיעון לעניין זה, ולאחר קביעתו לא יוכל עוד כל אדם שאינו תובע מאשר לטעון לזכות באותה קרקע, וזאת גם בהליכים לפי פקודת ההסדר שינהלו תובעי בעלות שלא אישרו את תביעתם. מוצע לקבוע בנוסף, כי אישור מאוחר של התביעה על ידי תובעי בעלות יביא לתיקון הקביעה של השטח המיוחס הכללי, ובלבד שנעשה עד למועד קביעת התמורות לחלקה הנתבעת, שכן להבדיל מהקביעה של "החלק המאושר של

החלקה הנתבעת" כאמור בסעיף 52, לגודלו של השטח המיוחס הכללי אין השפעה על ערכה של התמורה שיקבל כל תובע מאשר, אלא אך על היכולת לטעון לזכויות בשטח זה.

סעיף 54 – סעיף זה מסדיר את אופן קביעת גודלו ומיקומו של השטח מתוך החלקה הנתבעת שיוחס לכל תובע מאשר, לפי חלקו היחסי בחלקה הנתבעת. השטח המיוחס הפרטני רלוונטי בעיקר למילוי התנאים המקדימים לקבלת תמורה לפי חוק זה, בעניין פינוי והעברת החזקה בקרקע הנתבעת, כאמור בסעיפים 62(א)(1) ו-62(א)(6). כמו כן, במקרה של הסכמה בין התובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת על אופן חלוקת השטחים המיוחסים הפרטניים ביניהם, תיקבע התמורה שתינתן לכל תובע מאשר על פי מאפייני הקרקע של השטח המיוחס הפרטני שלו (ר' סעיף 58(ג)).

בטרם קביעת שטח מיוחס פרטני על ידי ועדת התמורות תינתן לכל התובעים המאשרים באותה חלקה נתבעת זכות טיעון לעניין זה, ולאחר קביעתו לא יוכל עוד כל אדם אחר לטעון לזכות באותה קרקע, זאת על מנת לאפשר קידום יעיל של הליכי ההסדרה לפי החוק.

יושם לב בדגש, כי יחוס שטח מיוחס פרטני לתובע בעלות לא מצביע בהכרח כי השטח שיוחס או חלקו יימסרו לו במסגרת הסדרי התמורה, אם כי תוצאה זו בהחלט אפשרית. שאלת הקצאת קרקע התמורה היא שאלה נפרדת לחלוטין ובה עוסק סימן ב' בפרק י'.

סעיף 55 – בסעיף זה מוצע להסמיך את השר לקבוע בתקנות את הדרך שבה יפורסמו תשריט אזור ההסדרה המפורט ותשריטי השטחים המיוחסים הכלליים והפרטניים שנקבעו על ידי ועדת התמורות, לרבות התיקונים לתשריטים אלה.

סימן ד': קביעת מאפייני הקרקע הנתבעת

סעיף 56 – סעיף זה מסדיר את אופן קביעת מאפייני הקרקע הנתבעת (שאלת ההחזקה בקרקע על ידי תובע בעלות, בין אם בעיבוד ובין אם במגורים, ושיפועה של הקרקע) על ידי ועדת התמורות. על פי המלצות צוות היישום שאומצו בהחלטת הממשלה, למאפייני הקרקע הנתבעת השפעה על סוג ושווי התמורה שתינתן עבורה, ולפיכך על ועדת התמורות להכריע בעניין בטרם קביעת התמורה לתובע מאשר. החזקה על ידי תובע בעלות לצורך קבלת התמורות לפי החוק, יכול שתהא בעיבוד או במגורים בלבד (ר' ההגדרה בסעיף 1). מוצע לקבוע כי שאלת ההחזקה כאמור תיבחן על בסיס ראיות אובייקטיביות - תצלומי אוויר שבוצעו על ידי המדינה בתקופה הרלוונטית בצירוף חוות דעת של היועץ לוועדה שהוא מומחה בתחום זה, והכל בהתאם לכללים שיקבע השר בעניין. בהקשר זה יש לזכור כי תנאי נוסף להחזקה על ידי תובע בעלות, כהגדרתה בחוק, הוא העדר החזקה מטעם המדינה או על פי הסכם עמה, הן בתקופת הגשת התביעה והן במהלך שלוש השנים שקדמו ליום תחילתו של חוק זה. לעניין שיפוע הקרקע, אשר לו השפעה על גובה התמורה שתינתן עבור הקרקע, מוצע כי קביעתו על ידי ועדת התמורות תיעשה על פי חוות דעת של היועץ לוועדה שהוא מודד כהגדרתו בפקודת המדידות.

סימן ה': הסדרת שטח באמצעות חברה לפיתוח התיישבות בדואים בנגב

סעיף 57 – הסעיף מנגנון להסדרת שטחים שבתביעות בעלות, באמצעות השוק הפרטי, בדרך של הקמת מאגר של חברות קבלניות מורשות לפיתוח התיישבות בדואים בנגב, שיהיו מוסמכות להגיע להסכמים עם תובעי בעלות במקרקעין באזורי הסדרה לצורך פיתוחם והסדרתם של מקרקעין שבתביעת בעלות, וסילוקן של תביעות הבעלות והריסת בניה בלתי חוקית בהן כנגד תמורות בזכויות פיתוח במקרקעי תמורה (באזור ההסדרה או מחוצה לו) בפטור ממכרז.

מוצע כי התנאים להכרה בחברות הקבלניות כזכאיות להיכלל במאגר "החברות לפיתוח", הכללים למיקום מקרקעי התמורה ואופן חישוב שווי אזור ההסדרה יקבעו על ידי השר בתקנות, בצווים ובכללים.

תנאי פנייה של חברה לפיתוח אל הרשות בבקשה להמלצה לרשות מקרקעי ישראל לחתימה על הסכם פיתוח מקרקעי תמורה ללא מכרז הוא שהחברה לפיתוח תגיע להסכם עם מאה אחוזים מתובעי הבעלות המאשרים שתביעותיהם מתייחסות למאה אחוזים משטח אזור הסדרה, ולפיו הם מאשרים לחברה לקבל זכויות פיתוח קרקע מהרשות בתמורה לוותר סופי ומחלט על כל טענותיהם ותביעותיהם לגבי המקרקעין ומיצוי תביעות הבעלות שלהם באזור שבהסדר והתחייבות לפנות כל החזקה במקרקעין באזור שבהסדר, ככל שיש להם החזקה בהם, ויחתמו על טפסי התחייבות כאמור.

בסעיף מוצע כי תנאי למתן זכויות הפיתוח במקרקעי התמורה לחברת הפיתוח יהא הריסה בפועל של כל הבניה הקיימת במקרקעי ההסדר שאין לה היתר בניה כדין ופינוי כל מחזיק במקרקעי ההסדר.

כמנגנון לתמרוץ חברות פיתוח לפעול בתחום הסדרת התיישבות הבדואים לפי חוק זה, מוצע להכיר בניכוי הוצאות של החברות המפתחות בגין נקיטה באמצעים לפינוי והריסה של מקרקעין שבהסדר והוצאות אחרות שיתיר השר בהסכמת שר האוצר מהכנסתן החייבת במס.

סימן ה': קביעת התמורה או התמורה המשנית

סעיף 58 – סעיף זה מסדיר את אופן קביעת התמורה שתינתן לתובע מאשר על ידי ועדת התמורות, לאחר שנקבעה זכאותו הכללית לתמורה לפי הוראות סימן ב' לפרק ט' לחוק זה, החלק המאושר של החלקה הנתבעת כאמור בסעיף 52, השטח המיוחס הפרטני שלו כאמור בסעיף 54, ומאפייני הקרקע הנקבעת על ידו כאמור בסעיף 56. ביחס לתובעים שאישרו את תביעתם עד המועד הקובע לאישור, התמורה תיקבע בהתאם לקריטריונים האמורים, כמו גם בהתאם לשאלת הימצאותה של הקרקע הנתבעת בתחומי יישוב, הכל לפי הלוחות שבתוספת השלישית.

הסעיף קובע גם משטר תמורות פוחת לתובעי בעלות שאישרו את תביעתם לאחר המועד הקובע לאישור, כדלקמן:

- תובעים שאישרו את תביעתם זמן קצר לאחר המועד הקובע לאישור (עד 60 ימים), יהיו זכאים גם הם לתמורות על פי הקריטריונים הנ"ל, ואולם חלקם היחסי בחלקה הנתבעת לא יילקח בחשבון בקביעת החלק המאושר של אותה חלקה.
- תובעי בעלות שאישרו את תביעתם לאחר המועד הנזכר לעיל, אך לא יאוחר מתום תשעה עשר חודשים ממועד זה, יהיו זכאים לתמורה משנית.
- תובעי בעלות שאישרו את תביעתם לאחר תום תשעה עשר החודשים כאמור לעיל, לא יהיו זכאים עוד לתמורות לפי חוק זה (ואולם אין בכך כדי למנוע מהם לברר תביעתם לפי פקודת ההסדר, בכפוף להוראות סעיף 80 שמסדיר שינויים מתבקשים בהליכי ההסדר לגבי תובעים אלה, נוכח השינויים הצפויים בשטח לאור הליכי ההסדרה לפי חוק זה).

הרציונל שביסוד משטר התמורות הפוחת כאמור, הוא לתמרץ את תובעי הבעלות לאשר את תביעתם בהקדם ובמועד הקבוע בחוק, ובכך להגדיל את ערכן של התמורות להן יהיו זכאים, הם ויתר תובעי הבעלות ביחס לאותה חלקה נתבעת. זאת על מנת להגשים את תכלית החוק ולהביא לסיום הליכי ההסדרה במסגרת הזמנים הקצובה הקבועה בו. בהתאם לרציונל זה, מוצע לקבוע בנוסף, כי במקרים בהם פחת החלק המאושר של החלקה הנתבעת ממחצית, יהיו זכאים תובעים מאשרים באותה תביעה לתמורה משנית, שהיא תמורה מופחתת.

סעיף 59 – סעיף 59(א) קובע כי תובע מאשר שמתגורר על קרקע שאינה מיועדת למגורים, ואינו בעל זכויות במגרש המיועד למגורים באזור עליו חל חוק זה, יהיה זכאי להקצאת מגרש מגורים על ידי הרשות לצורך מקום מגוריו, וזאת בין אם הסדרת התיישבות נעשית במקום ובין אם נדרש להעתיק את מקום מגוריו במסגרתה. סעיף זה מסדיר את היחס בין הקצאה זו ובין התמורות להן זכאי אותו תובע מאשר, וקובע כי שווי הקרקע של מגרש המגורים יופחת מאותן תמורות (בין אם באמצעות הפחתת שטח המגרש משטח התמורות בקרקע להן זכאי התובע המאשר, ובין אם באמצעות הפחתת שווי הקרקע של המגרש מהתמורה הכספית לה הוא זכאי, לפי העניין).

סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) מתייחסים רק לתובע מאשר שצאצאיו מתגוררים בשטח המיוחס הפרטני שלו (שאינו מיועד למגורים) במועד ההכרזה על האזור כאזור הסדרה מפורט, וקובעים כי אם הוסדרה התיישבותם של התובע המאשר וצאצאיו במקום – יופחתו שטחי המגרשים שהקצתה להם רשות מקרקעי ישראל במקום משטח התמורות בקרקע או משווי התמורה הכספית להם זכאי התובע המאשר, לפי העניין.

סעיף 60 – סעיף זה נועד להסדיר מקרה בו בוטלה ההכרזה על אזור מסוים כאזור הסדרה מפורט כאמור בסעיף 96. מוצע לקבוע כי במקרה כזה, תובעים שאישרו את תביעתם במועד, יהיו זכאים

לקבל תמורה משנית בעד תביעתם, ובלבד שימלאו את התנאים לקבלת תמורה הקבועים בחוק, ויראו אותם כאילו ויתרו על תביעתם לפי פקודת ההסדר. יחד עם זאת, נוכח השינוי בגובה התמורה לפי החוק אותה יוכלו לקבל תובעים מאשרים כאמור בעד תביעתם, ועל מנת שלא להרע את מצבם של תובעים מאשרים כאמור ביחס לתובעי בעלות שלא אישרו את תביעתם במועד, או אשר ביקשו לברר את תביעתם לפי פקודת ההסדר, מוצע לאפשר לאותם תובעים מאשרים לחזור בהם מאישור תביעתם, תוך 60 ימים מיום שהודע להם על ביטול ההכרזה כאמור, ובמקרה כזה יראו אותם כמי שביקשו לברר את תביעתם לפי פקודת ההסדר בתוך המועד הקובע לאישור.

פרק י': התמורות

סימן א': הזכאות לתמורה ותנאים לקבלתה

סעיף 61 – סעיף זה עוסק בשלב שלאחר קביעת הזכאות לתמורה לתובע מאשר על ידי ועדת התמורות וטרם קבלת התמורה על ידו. מוצע לקבוע כי הזכאות לקבלת התמורה שנקבעה לתובע מאשר על ידי ועדת התמורות, תותנה בקיום כל התנאים הקבועים בסעיף 62 על ידו, קודם לכן. התנאים עוסקים בחלקם בהסדרת התיישבות ובפינוי של מבנים בלתי חוקיים, וחלקם בשיתוף פעולה עם הרשות בהמשך הליכי ההסדרה באותה חלקה נתבעת. בסעיף זה בא לידי ביטוי העקרון שעומד בבסיס חוק זה, שלפיו הסדרת תביעות הבעלות לרבות התמורות המוצעות במסגרתה, נעשית כחלק ממהלך כולל להסדרת התיישבות של הבדואים בנגב, והיא תתאפשר רק בהתקיים שיתוף פעולה ונכונות מצד התובעים המאשרים למלא אחר ההוראות שבחוק ולפיו, בשני עניינים אלה גם יחד.

סעיף 62 – סעיף זה קובע את התנאים שעל תובע מאשר לקיים, בטרם קבלת תמורה לפי חוק זה (לרבות תמורה משנית), או כל חלק ממנה, ולעניין סעיף זה, בין אם מדובר בקבלת החזקה בתמורה בקרקע או במגרש מגורים שהוקצה לפי חוק זה, ובין אם מדובר בקבלת תמורה כספית לפי החוק או סיוע כספי כאמור בסעיף 64(ג). התנאים המפורטים בסעיף זה הם: פינוי ומסירת החזקה בכל הקרקע המהווה את השטח המיוחס הפרטני של התובע המאשר (ואם נמסרה להחזקתו קרקע חליפה – פינוי של קרקע זו במקום פינוי השטח המיוחס הפרטני), למעט קרקע שהוקצתה לו כקרקע תמורה, ככל שהיא מצויה בשטח זה; ככל שהתובע המאשר מתגורר במקום שאינו מיועד למגורים לפי תכנית, העתקת מקום מגוריו למקום המיועד למגורים; הסרת כל מבנה או חפץ המצויים בקרקע המוקצת לו כקרקע תמורה שלא כדין, אם החזיק בה לפני ההקצאה כאמור. שני התנאים האחרונים נועדו להתאים את השימושים בקרקע לייעודה, ולמנוע את המשך התיישבות והקמת מבנים למגורים בקרקע שאינה מיועדת למגורים לפי תכנית. תנאים נוספים הקבועים בסעיף זה הם חתימה על הסכם לפיו התמורה שתתקבל מהווה מיצוי של תביעת הבעלות שהוגשה על ידי אותו תובע מאשר, והסכמתו בכתב לאפשר עשיית כל שימוש בקרקע שהיא חלק מהחלקה הנתבעת על ידו ולא הוקצתה לו כתמורה בקרקע, ובכלל זה - קבלת החזקה בקרקע שהיא חלק מהשטח המיוחס הפרטני שלו על ידי אחר, אם הודיעה הרשות על כוונתה להקצותה לאחר.

סעיף 63 – סעיף מוצע זה מבהיר את הכלל הקבוע בסעיף 61, וקובע כי אי קיומו של אחד או יותר מהתנאים המפורטים בסעיף 61, במועד שנקבע לכך על ידי הרשות, לא רק שלא יאפשר קבלת תמורה

לה זכאי התובע המאשר לפי החוק, כאמור בסעיף 62, אלא יביא לביטולה המהותי של זכאותו של התובע המאשר לתמורה לפי החוק.

סעיף 64 – סעיף מוצע זה קובע כי תובע מאשר שמתגורר על קרקע שאינה מיועדת למגורים, ואינו בעל זכויות במגרש המיועד למגורים באזור עליו חל חוק זה, יהיה זכאי לקבל מהרשות מגרש מגורים לצורך מקום מגוריו. ההקצאה תיעשה על פי הכללים והתנאים שייקבעו על ידי הרשות למקרקעי ישראל (ובכלל זה, ניתן יהיה לקבוע גם כי מגרש מגורים יוקצה ליותר מתובע אחד). בהתאם להחלטה של מועצת מקרקעי ישראל, הקצאת מגרשי מגורים לתושבי הפזורה הבדואית הזכאים לכך כיום נעשית בבעלות ולא בחכירה, וכך מוצע שתיעשה גם הקצאת המגרשים על פי החוק. עוד מוצע לקבוע, כי תובע מאשר שהוקצה לו מגרש מגורים כאמור, ונדרש להעתיק א מקום מגוריו למגרש זה או לפנות את מחובריו, יהיה זכאי לקבל מהרשות סיוע כספי באופן ובסכומים שייקבעו בתקנות. יצוין, כי אותם כללי רשות מקרקעי ישראל בדבר הקצאת מגרש מגורים כאמור, והתקנות האמורות לגבי הסיוע הכספי לתובע מאשר יחולו גם לעניין הקצאת מגרשי מגורים ומתן סיוע כספי לתושב בדואי שמתקיימים בו תנאי הזכאות לפי החוק, כמפורט בסעיף 71).

מאחר שסעיף 62(2) קובע כי העתקת מקום המגורים לקרקע שייעודה למגורים הינה תנאי לקבלת תמורה לפי חוק זה, מוצע לקבוע, כפתרון ביניים, כי במקרה שבו לא יכולה הרשות להקצות לתובע מאשר כאמור בסעיף זה מגרש מגורים במועד שבו הוא נדרש להעתיק את מקום מגוריו לצורך קבלת התמורה, יקבל התובע לידי מחצית מהתמורה המגיעה לו (בקרע או בכסף, לפי העניין), ובלבד שיקיים את התנאים האחרים לקבלת תמורה כאמור בסעיף 62. מחציתה האחרת של התמורה תינתן לו לאחר שיוקצה לו מגרש למגורים והוא יעתיק את מקום מגוריו כנדרש במועד שתקבע לכך הרשות. על מנת שלא להפלות לרעה תובעים מאשרים אחרים שלא קיימו את אחד התנאים לקבלת תמורה לפי חוק זה, מוצע לקבוע, בדומה לאמור בסעיף 63 לגבי יתר התנאים לקבלת תמורה לפי חוק זה, כי תובע מאשר שלא העתיק את מקום מגוריו כנדרש במועד שקבעה לכך הרשות לפי סעיף זה, לא יהיה זכאי לתמורה לפי חוק זה, לרבות תמורה שכבר ניתנה לו לפי סעיף זה, והוא יהיה חייב בהחזרת מה שקיבל.

סימן ב': תמורה בקרקע

סעיף 65 – סעיף זה עוסק במאפייניה של קרקע שתוקצה כקרקע תמורה לתובע מאשר הזכאי לכך. מוצע לקבוע כי קרקע התמורה, אשר על מיקומה תמליץ הרשות בפני ועדת התמורות, תהיה קרקע חקלאית שנמצאת באזור המסומן במפה א2 שבתוספת הראשונה, ובלבד שייעודה לפי תכנית המתאר המחוזית החלה על השטח הוא נוף כפרי חקלאי, נוף כפרי חקלאי משולב או נוף מדבר. בנוסף, מוצע לקבוע כי קרקע התמורה תהיה דומה ככל הניתן, מבחינת תכונותיה החקלאיות, לתכונותיה של הקרקע שהיא השטח המיוחס הפרטני של אותו תובע. העקרון שבבסיס קביעה זו הוא נכונותה של המדינה לאפשר את המשך פרנסתו של התובע המאשר כבטרם החלת הליכי ההסדרה לפי חוק זה לגביו, באמצעות מתן קרקע שטיבה ויכולת הפרנסה ממנה לא תפחת מזו של הקרקע שהחזיק בה ושהוא תובע בעלות בה. באשר למקרים שבהם השטח המיוחס הכללי של חלקה נתבעת הינו קרקע

בתחומי ישוב קבע, כהגדרתה בסעיף זה, וככל שהדבר מתאפשר נוכח היצע הקרקעות החקלאיות הזמינות באותו יישוב, מוצע כי תינתן לתובע המאשר האפשרות לקבל את קרקעות התמורה בתחומי של אותו יישוב, בתנאים ובשיעורים הקבועים בלוחות 2,4 ו-6 בתוספת השלישית, לפי העניין, שעיקרם ויתור על מחצית משטח קרקע התמורה לה הוא זכאי, נוכח ערכן הגבוה יחסית של קרקעות בתחומי יישוב. ככל שאין בתחומי אותו ישוב קרקע חקלאית כאמור שמספיקה למתן תמורות בקרקע לכל התובעים המאשרים שביקשו זאת, תחולק הקרקע הזמינה באופן יחסי ביניהם, בהתאם לזכאותם.

סעיפים 66-67 – סעיפים אלה מסדירים את אופן קביעת מיקומה של קרקע התמורה שתימסר לתובע מאשר. בסעיף 66 מוצע לקבוע מסגרת זמן קצובה, לאחר החלטת ועדת התמורות בדבר זכאותו של תובע מאשר לתמורה בקרקע, שבתוכה תמסור הרשות לועדת התמורות את המלצתה בעניין מיקומה, ובמקרים בהם הקרקע המיועדת אינה ניתנת עדיין להקצאה, תודיע לועדת התמורות מהם הטעמים לעיכוב ומהו המועד המשוער להקצאה, על מנת לצמצם ככל הניתן את חוסר הוודאות של התובע המאשר באותם מקרים. סעיף 67 משלים את תהליך קביעת מיקומה של התמורה בקרקע, וקובע כי ועדת התמורות, שלה נתונה הסמכות לכך (ר' סעיף 25(7)) תקבע, על פי המלצת הרשות כאמור, את מיקומה של קרקע התמורה ותודיע על כך לתובע המאשר.

סעיף 68 – סעיף זה מסדיר את אפשרות ההמרה של תמורה בקרקע לתמורה בכסף. נקודת המוצא היא שמרבית התובעים המאשרים הזכאים לכך יעדיפו לקבל את התמורה בקרקע, ומאחר שמלאי הקרקעות הפנויות מוגבל, מוצע לקבוע מנגנון המרה שעיקרו ערך המרה עולה ככל שאחוז קרקע התמורה המומרת גדל, עד לערך של 200% משווי הקרקע לדונם קרקע מומר במקרה של המרת מלוא התמורה, והכל בהתאם למחירון הקבוע בתוספת הרביעית לחוק. בהקשר זה יצוין, כי יחס ההמרה של 200% לדונם הוא זה שיחול גם לגבי התמורה הכספית שתוענק לתובעים מאשרים בקרקע שהוחזקה על ידי המדינה, כהגדרתה בחוק. תנאי לביצוע ההמרה כאמור הוא כי החזקה בקרקע התמורה טרם נמסרה לתובע המאשר, וכי בקשת ההמרה תוגש לרשות במועד שייקבע לכך בתקנות.

סעיף 69 - כפי שנקבע בהמלצות צוות היישום, אשר אומצו בהחלטת הממשלה, התמורה עבור תביעת בעלות בקרקע שאינה מוחזקת על ידי תובע בעלות, תהא דומה במהותה לתמורה הניתנת לתובע בעלות בקרקע מוחזקת. כיוון שאין אפשרות ממשית לתת תמורה בקרקע חקלאית גם לתובעים אלה, וכיוון שיש הבדל של ממש בין מי שהחזיק בקרקע למי שלא החזיק בקרקע ונוכח האינטרס הציבורי המשמעותי בפינוי קרקע לצרכי התיישבות – התמורה שתוצע לתובעים אלה תהיה תמורה כספית. על מנת לאזן את ההתייחסות השונה לתביעה בקרקע שאינה מוחזקת מוצע כי התמורה תחושב לפי כפל שוויה של הקרקע החקלאית הנתבעת כמופיע בטבלאות שבתוספת. זאת, למעט במקרים שבהם לא מדובר בקרקע שהוחזקה על ידי המדינה, שאז תובע הבעלות יכול היה לעבד אותה אך לא עשה כן - במקרים אלה יהיה זכאי התובע המאשר לתמורה כספית בשווי הקרקע החקלאית הנתבעת.

הסעיף מציע לקבוע הטבה נוספת שתינתן לתובע בקרקע שלא הוחזקה על ידי המדינה, כהגדרתה בחוק, ובלבד שאינו זכאי לתמורה בקרקע בגין אותה חלקה נתבעת, והיא האפשרות לקבל, כנגד המרת התמורה הכספית לה הוא זכאי, כולה או חלקה, תמורה קרקעית במגרשי מגורים שפיתוחם יסובסד על ידי המדינה, בתחומי הישובים המיועדים לאוכלוסייה הבדואית באזור עליו חל חוק זה, ועל פי התנאים הקבועים בתוספת הרביעית (שעיקרם – ויתור על 100,000 ₪ מהתמורה הכספית תמורת כל מגרש מגורים מפותח כאמור, והגבלה של עד 7 מגרשים לכל תובע מאשר ולכל חלקה נתבעת). תנאי נוסף לביצוע ההמרה כאמור הוא כי התמורה הכספית שאותה מבקש התובע המאשר להמיר טרם נמסרה לידיו, וכי בקשת ההמרה תוגש לרשות במועד שייקבע לכך בתקנות.

סעיף 70 – סעיף זה עוסק בהסדרה הפרוצדורלית של רישום קרקע התמורה שתימסר לתובע מאשר הזכאי לכך, ואשר קיים את כל התנאים הקבועים בחוק זה. מוצע לקבוע כי לאחר שנמסרה לתובע המאשר החזקה בכל קרקע התמורה, תעביר הרשות לפקיד ההסדר את המסמכים הדרושים לצורך רישומה של הקרקע המיוחסת כקרקע מוסדרת ולצורך רישום זכויותיו של התובע המאשר בקרקע התמורה.

פרק י"א: תושב בדואי שאינו תובע בעלות

פרק זה עוסק בזכויות של תושב בדואי, כהגדרתו בחוק, למגרש מגורים ולסיוע כספי בתנאים המפורטים בפרק זה ולפיו.

סעיף 71 – סעיף מוצע זה קובע את זכאותו המהותית של תושב בדואי, כהגדרתו בחוק, שמתקיימים בו התנאים הקבועים בחוק זה או לפיו, למגרש מגורים וכן לסיוע כספי במקרים המפורטים בסעיף, הכל לפי הקבוע בתקנות. לפי המוצע, תושב בדואי כהגדרתו בסעיף 1, שהודיע במועד על בקשתו לקבלת זכויות בהתאם להוראות החוק, ובכך למעשה הביע הסכמתו להצטרף להסדרת התיישבות לפי החוק, יהיה זכאי לקבל מהמדינה זכויות כמוזכר לעיל, על פי הכללים הקבועים בחוק או לפיו.

סעיף 72 – סעיף מוצע זה מסדיר את הליך ההצטרפות של תושב בדואי, כהגדרתו בחוק, לתהליך הסדרת התיישבות וקבלת הזכויות לפי החוק, לאחר שהאזור בו הוא מתגורר הוכרז על ידי השר כאזור הסדרה מפורט. לכל תושב בדואי שמתקיימים בו התנאים הקבועים בחוק או לפיו, ניתנת תקופה של אחד עשר חודשים מיום ההכרזה, להודיע לרשות אם הוא מעוניין לקבל זכויות לפי חוק זה ובתנאים הקבועים בו או לפיו.

סעיף 73 – סעיף מוצע זה מסדיר את הליך בדיקת ההודעות על בקשת זכויות שיוגשו על ידי תושבים בדואים, לפי סעיף 72. בשלב הראשון, הרשות תבחן את ההודעות על בקשת זכויות שיוגשו על ידי תושבים בדואים כאמור, ותודיע למגישיהן אם הם זכאים לזכויות לפי חוק זה ומהן הזכויות המגיעות להם, בהתאם לתוצאות בדיקתה. ככל שבדיקת הרשות תעלה כי התושב הבדואי שהגיש ההודעה זכאי לזכויות לפי חוק זה, יובא העניין לאישורו של יו"ר ועדת התמורות, שיהיה הגורם המוסמך להכריע לגביו, בהיעדר מחלוקת בין התושב הבדואי והרשות. במקרים שבהם בדיקת הרשות תעלה כי התושב הבדואי שהגיש ההודעה אינו זכאי לזכויות לפי חוק זה, או שהוא אינו זכאי לכל הזכויות שביקש בהודעתו, יהיה רשאי התושב הבדואי להשיג על תוצאות הבדיקה בפני ועדת התמורות, שתוסמך לבחון את ההשגה ולהכריע בעניין.

סעיף 74 – סעיף זה בא להבהיר כי הגורם המוסמך להכריע בדבר זכויותיו של תושב בדואי לפי חוק זה, הוא יו"ר ועדת התמורות (בהעדר מחלוקת בין התושב הבדואי והרשות לעניין זכאותו או היקף זכויותיו של התושב הבדואי לפי החוק) או ועדת התמורות (במקרים בהם יש מחלוקת כאמור).

סעיף 75 – סעיף זה מתייחס לתושב בדואי שיו"ר ועדת התמורות או ועדת התמורות, לפי העניין, מצאו כי הוא זכאי לזכויות לפי החוק. הסעיף מציע לקבוע את התנאים שעל תושב בדואי לקיים, בטרם קבלת זכויות לפי חוק זה או כל חלק מהן, וזאת בין אם מדובר בקבלת החזקה במגרש מגורים שהוקצה לפי סעיף 71(א), ובין אם מדובר בקבלת סיוע כספי כאמור בסעיף 71(ב). מדובר בסעיף מקביל לסעיף 62 שעוסק בתנאים לקבלת תמורה על ידי תובע מאשר, בשינויים המחויבים. התנאים המפורטים בסעיף זה הם: פינוי ומסירת החזקה בכל הקרקע שהוחזקה על ידי התושב הבדואי, למעט קרקע שהוקצתה לו כזכויות לפי חוק זה, ככל שהיא מצויה בשטח כאמור; ככל שהתושב הבדואי מתגורר במקום שאינו מיועד למגורים לפי תכנית, העתקת מקום מגוריו למקום המיועד למגורים; הסרת כל מבנה או חפץ המצויים שלא כדין בקרקע המוקצת לו כזכויות לפי חוק זה, אם החזיק בה לפני ההקצאה כאמור. כאמור בדברי ההסבר לסעיף 62, שני התנאים האחרונים נועדו להתאים את השימושים בקרקע לייעודה, ולמנוע את המשך התיישבות והקמת מבנים למגורים בקרקע שאינה מיועדת למגורים לפי תכנית.

עוד מוצע להבהיר, באמצעות החלתו בשינויים המחויבים של סעיף 63 גם על תושב בדואי, כי אי קיומו של אחד או יותר מהתנאים המפורטים לעיל, יביא לביטולה המהותי של זכאותו של התושב הבדואי לזכויות לפי החוק.

סעיף 76 – סעיף זה נועד להסדיר מקרה בו בוטלה ההכרזה על אזור מסוים כאזור הסדרה מפורט כאמור בסעיף 96. מאחר שהמשמעות היא הפסקת הליכי הסדרת התיישבות לפי החוק באותו אזור, מוצע לקבוע כי במקרה כזה לא יהיה זכאי תושב בדואי המתגורר באותו אזור לזכויות לפי חוק זה.

פרק י"ב: סיום הליכי ההסדרה והוראות אחרות

סעיף 77 – מאחר ששטחים נרחבים באזור עליו יוחל חוק זה אינם כלולים בשטחי תביעות הבעלות שהוגשו בתקופה הקובעת בהגדרתה בחוק, מוצע לקבוע כי על קרקעות באזורים אלה לא יחולו פרקי החוק שעוסקים בהסדרת תביעות הבעלות והתמורות להן: פרק ח' - שמסדיר את נושא הזכאות לתמורה והגדרת תובע, פרק ט' - שמסדיר את הליך אישור התביעות, קביעת התובעים המאשרים וזכאותם לתמורות ופרק י' - שמסדיר היבטים שונים של נושא התמורות.

סעיף 78 – בסעיף זה באה לידי ביטוי אחת ממטרותיו המרכזיות של חוק זה - הסדרת תביעות הבעלות שהוגשו על ידי האוכלוסייה הבדואית בנגב והבאת המחלוקות בעניין זה לכדי סיום - והוא מציע לקבוע כי תובע בעלות שבחר להסדיר את תביעתו על פי משטר התמורות הקבוע בחוק זה, לא יוכל עוד לברר את תביעתו לפי פקודת ההסדר ויראו אותו כמי שוויתר על תביעתו לפי פקודת ההסדר כאמור.

סעיף 79 – סעיף זה הינו תמונת ראי לאמור בסעיף 70, אשר עוסק בהסדרת רישומה של קרקע התמורה שתוענק לתובע מאשר כקרקע מוסדרת בבעלותו. מוצע לקבוע, בהתאמה, כי כל קרקע שהיא שטח מיוחס פרטני ולא הוקצתה כקרקע תמורה, תוקנה למדינה ותרשם על שמה כקרקע מוסדרת, כשהיא נקייה מכל זכות, משכון או שעבוד אחר. לשם האחידות, מוצע לקבוע כי רישום הקרקע כאמור על שם המדינה ייעשה ביום שבו הועברה לתובע המאשר החזקה בקרקע התמורה, או אם לא ניתנה לו תמורה בקרקע – ביום שבו שולמה לו מלוא התמורה בכסף.

סעיף קטן (ב) מתייחס לכל קרקע באזור ההסדרה הכללי, שהוגשה לגביה תביעת בעלות, גם אם לא הוגשה לגביה הודעה על אישור תביעה לפי חוק זה. בהקשר זה מוצע לקבוע, כי בתום חמש שנים מיום תחילתו של חוק זה, תוקנה למדינה ותירשם על שמה כאמור לעיל, כל קרקע כאמור, שעד לאותו מועד לא התקיים לגביה אחד מן המקרים המפורטים בסעיף, ובכלל זה – הקצאתה של הקרקע כקרקע תמורה, וחתימת הסכם לרכישתה בין התובע ובין רשות מקרקעי ישראל; מתן פסק דין לגבי הקרקע לפיו הזכויות בה שייכות לתובע הבעלות או לאדם אחר; העברת הבעלות או זכות אחרת בה בהסכם שנחתם כדין על ידי המדינה. על מנת לאפשר לתובעי בעלות שביקשו במועד הקבוע בחוק לברר את תביעת הבעלות שלהם בהליכי ההסדר, למצות את זכויותיהם, מוצע לקבוע כי קרקע שהוגשה לגביה בקשה כאמור במועד הקבוע לכך, לא תוקנה למדינה לפי הוראות סעיף זה כל עוד לא ניתן פסק דין חלוט הדוחה את התביעה.

סעיף 80 – בסעיף זה בא לידי ביטוי אחד העקרונות שהחלטת הממשלה קבעה שיעוגנו בחקיקה, והוא כי על הליכי ההסדרה להתבצע בפרקי זמן קצובים וקבועים מראש. בהתאם לכך, מוצע לקבוע כי תובעים מאחרים (דהיינו, תובעים שלא הגישו עד המועד הקובע לאישור הודעה על אישור תביעתם או בקשה לבררה בהליכי ההסדר), לא יהיו זכאים לקבל תמורה בקרקע מכח תביעת בעלות המתבררת בהליכי ההסדר, אם בית המשפט לא הכריע בה עד תום חמש שנים מיום תחילתו של חוק זה, וזאת אף אם יוכיחו את תביעתם בקרקע בהליכים אלה. תחת זאת, יהיו זכאים אותם תובעים מאחרים לפיצויים מהמדינה בגין מלוא שטח הקרקע שלגביה הוכיחו את תביעתם, וזאת מבלי לפגוע בזכותה של המדינה כלפי מי שקיבל תמורות לפי החוק בגין אותה קרקע, ככל שקיימת. פיצויים מהמדינה כאמור, יחושבו לפי האופן שבו מחושבים פיצויי הפקעה לפי פקודת הקרקעות וחוק הרכישה.

סעיף 81 – הוראות סעיף זה מזכירות, במידת מה, את הוראות סעיף 49, ותכליתן זהה - לאפשר קידום מהיר ויעיל של הליכי ההסדרה לפי חוק זה, במסגרת הזמן הקצובה להם. סעיף קטן (א) עוסק במניעת עיכוב של הליכי ההסדרה מול תובע מאשר, ביחס לקרקע שלגביה מתנהל במקביל הליך בירור לפי פקודת ההסדר, וזאת כל עוד לא קבע בית המשפט כי התובע העומד לפניו הוא בעל הזכויות בקרקע. ביחס לתובע מאחר, שלא נקט עד המועד הקובע לאישור כל פעולה מבין האפשרויות שמציע החוק לתובעי הבעלות (הגשת הודעה על אישור התביעה או בקשה לבררה לפי פקודת ההסדר), מוצע לקבוע בנוסף כי כל עוד לא קבע בית המשפט שהתובע המאחר הוא בעל הזכויות בקרקע, לא ייתן בית המשפט צו המונע או מעכב את הליכי ההסדרה בקרקע לפי חוק זה, או המורה על החלפתו, לעניין הליכים לפי חוק זה, של התובע המאשר לפי החוק בתובע המאחר.

פרק י"ג: אכיפה במקרקעין

סימן א': צווי סילוק

על מנת לאפשר את יישום תהליך ההסדרה לפי החוק במסגרת הזמן הקצובה, וכחלק ממימוש החלטת הממשלה בדבר הגברת האכיפה באזור, מוצע ליצור שני צווים ייעודיים לסילוק יד, שהסמכות להוציאם ואופן ביצועם מוסדרים בסעיפים 82-83.

סעיף 82 – בסעיף זה מוצע להסמיך את מנהל רשות מקרקעי ישראל, או מנהל מחוז ברשות מקרקעי ישראל, בהתייעצות עם מנהל הרשות לפי חוק זה או מי שהוסמך על ידו והיועץ המשפטי של הרשות לפי חוק זה, להוציא צווים לסילוק ידו של מחזיק בקרקע הכלולה באזור הסדרה מפורט. מדובר בצווים הדומים במהותם לצווי סילוק יד לפי חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), תשמ"א-1981 (להלן: חוק פינוי קרקע), וההוראות הנוגעות לביצועם, לרבות הגורם המוסמך לבצעם, דומות להוראות המופיעות באותו חוק. החידוש שמציע צו הסילוק לפי סעיף זה הוא מתן אפשרות לרשות המוסמכת לפנות קרקע הדרושה לצורך יישום תהליך ההסדרה לפי חוק זה, גם אם הקרקע אינה רשומה על שם המדינה, ובלבד שמתקיימת אחת או יותר מן הנסיבות המפורטות בסעיף. כך, למשל, ניתן יהיה להוציא צו סילוק לפי סעיף זה נגד מחזיק שאינו תושב בדואי, אשר זכותו בקרקע אינה רשומה והוא לא הגיש תביעת בעלות לגביה, או נגד מחזיק בקרקע שהוקנתה למדינה לפי הוראות חוק זה, וכן במקרים של היעדר שיתוף פעולה של תובע בעלות או תושב בדואי עם הליכי ההסדרה לפי החוק, בין אם על ידי הימנעות מנקיטה באחת האפשרויות שמציע החוק – לתובע בעלות, הגשת כתב אישור תביעה או הגשת בקשה לברור התביעה לפי הליכי ההסדר, ולתושב בדואי, הגשת הודעה על בקשת זכויות – ובין אם על ידי הימנעות של תובע מאשר הזכאי לתמורה לפי החוק או של תושב בדואי הזכאי לזכויות לפי החוק, מקיום אחד או יותר מהתנאים לקבלת תמורה או זכויות, לפי העניין, הקבועים בסעיפים 57, 62, 72 ו-75 בהתאמה.

עוד מוצע לקבוע, כי מי שמוסמך להוציא צו לסילוק יד לפי סעיף זה, יהיה רשאי להוציא צו כאמור גם לגבי קרקע באזור ההסדרה הכללי שאינו אזור הסדרה מפורט, במקרים בהם ראה כי הדבר נדרש לצורך יישום מטרות החוק והשר הודיע על כוונתו להכריז בהמשך על אזור זה כאזור הסדרה מפורט.

סעיף 83 – להבדיל מצו סילוק לפי סעיף 82, המופנה נגד מחזיק בקרקע ומוגבל לקרקע שממוקמת באזור הסדרה מפורט, הצו לסילוק יד משטח שלפי סעיף זה מופנה כלפי כולי עלמא (למעט מי שקיבל הרשאה מיוחדת מהמדינה להחזיק או להשתמש בקרקע). נוכח השלכתו הרחבה של הצו, מוצע לקבוע כי בנוסף להחלטת מנהל רשות מקרקעי ישראל, בהתייעצות עם מנהל הרשות לפי חוק זה או מי שהוסמך על ידו והיועץ המשפטי של הרשות לפי חוק זה, יידרש גם אישור של פרקליט המחוז להוצאתו, וכי הוא יינתן לתקופה של עד 60 ימים, שניתן להאריכה מעת לעת. הצו לסילוק יד משטח נועד להתמודד עם מקרים מיוחדים, המפורטים בסעיף, שבהם אכיפה פרטנית לפי סעיף 82 כלפי כל מחזיק ומחזיק הינה בלתי יעילה וכאשר הקרקע נחוצה לקידום הליכי ההסדרה, בין אם משום שהיא

מיועדת להיות מוקצית כקרקע תמורה ובין אם משום שהיא נדרשת לצרכי התיישבות של אוכלוסייה בדואית או למימוש מטרה אחרת ממטרותיו של חוק זה. כך, למשל, ניתן יהיה להוציא צו לסילוק יד משטח כאשר הופר צו לסילוק יד לפי סעיף 82 ביחס לאותה קרקע, או שהיא נתפסה בידי אדם אחר ללא הרשאה, וכן כאשר הקרקע מוחזקת על ידי מחזיקים רבים שאינם זכאים לתמורה בה. מהבחינה הפרוצדוראלית, של אופן ביצוע הצו ואפשרות תקיפתו, מוצע להחיל את ההוראות הקבועות לגבי צו לסילוק יד כאמור בסעיף 82, ובלבד שבמקום "מחזיק" יתייחסו ההוראות האמורות ל"כל מחזיק". עוד בדומה לצו לפי סעיף 82, גם כאן מוצע לקבוע כי מי שמוסמך להוציא צו לסילוק יד משטח לפי סעיף זה, יהיה רשאי להוציא צו כאמור גם לגבי קרקע באזור ההסדרה הכללי שאינו אזור הסדרה מפורט, במקרים בהם ראה כי הדבר נדרש לצורך יישום מטרות החוק וראש הממשלה הודיע על כוונתו להכריז בהמשך על אזור זה כאזור הסדרה מפורט.

סימן ב': עבירות ועונשין

סעיף 84 – בסעיף זה מוצע לקבוע עבירה פלילית, ובצדה עונש של שנתיים מאסר, בגין החזקה בקרקע בניגוד לצו לסילוק יד למחזיק קרקע שלא כדין לפי סעיף 82 או בניגוד לצו לסילוק יד משטח לפי סעיף 83, לאחר המועד שנקבע בצווים אלה. רף הענישה ביחס לשני הצווים זהה, ונקבע בהתאם למעשה הזהה המקים את העבירה – הפרת הוראה חוקית (ר' סעיף 287(א) לחוק העונשין). עוד מוצע לקבוע, כי העובר עבירה של תקיפת שוטר, או הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, כאמור בסעיפים 273-275 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, כלפי מי שהוסמך לפעול לאכיפת צו לסילוק יד למחזיק קרקע שלא כדין או צו סילוק לסילוק יד משטח שניתנו לפי חוק זה, או כלפי מי שפועל לביצועם, דינו כאמור באותם סעיפים בחוק העונשין. הוראות דומות נקבעו בחוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה - 2005, כלפי מפרי צווי הפינוי, וכלפי הפועלים כנגד אנשי כוחות הבטחון המבצעים את הצווים, בהתאמה.

פרק י"ד: שירותים מוניציפליים בשטחים גליליים

הצעת החוק מסדירה הענקת **שירותים מוניציפליים בשטחים גליליים**, כלומר שטחים שאינם כלולים בתחומי שיפוטה של רשות מקומית כלשהי, אשר כיום לא ניתנים בהם שירותים מוניציפליים בסיסיים למרות שמתגוררים בהם עשרות אלפי אזרחי ישראל ותושביה. הצעת החוק מסדרה מתן שירותים מוניציפליים בשטחים גליליים בהתאם להוראות השר בהתייעצות עם שר הפנים, באמצעות רשויות מקומיות שכנות או מנהלות מרחביות שיוקמו לצורך זה. ומנגד יוסמך השר בהתייעצות עם שרי האוצר והפנים, להטיל ארנונה על נכסים המצויים בשטחים הגליליים.

סעיף 85 הצעת החוק קובעת כי השר, בהתייעצות עם שר הפנים, רשאי, להתקין לשטח גלילי המצוי בתחומי הנגב חוקי עזר בכל ענייני תפקידיה של עירייה על פי פקודת העיריות ולקבוע בו הוראות בדבר תשלום אגרות, היטלים ותשלומי חובה. כך, תתאפשר הענקת שירותים מוניציפליים בסיסיים, כגון פינוי פסולת, לתושבי האזורים הגליליים ומאידך, תתאפשר הטלת תשלומי חובה על נכסים המצויים בשטחים הגליליים, אשר כיום אינם מחוייבים בתשלומי חובה מוניציפליים, דבר המהווה תמריץ שלילי למעבר אוכלוסייה בדואית המתגוררים בפזורה בשטחים גליליים לתחומי רשויות מקומיות

סעיף 86 - הצעת החוק מסמיכה את השר, בהתייעצות עם שר הפנים, לקבוע הוראות בדבר השירותים שיסופקו למבנים או לשימושים הנעשים כדין בשטח גלילי ולקבוע את הגורם המוניציפלי אשר יספק את השירותים הללו, ואת הסמכויות שינתנו ובידי הרשות המוניציפלית שתעניק את השירותים, לרבות גבית תשלומי חובה וארנונה.

סעיף 87 - הצעת החוק מסמיכה את השר, בהסכמת שר האוצר ושר הפנים להטיל בכל שנת כספים ארנונה כללית על נכסים המצויים בשטח גלילי באזור הנגב, בשיעור שיקבע ואת הגורמים שלהם תשולם הארנונה בשטח הגלילי. ארנונה לא תוטל על נכסי המדינה בשטחים הגליליים.

סעיף 88 - הצעת החוק מסמיכה את השר, בהסכמת שר הפנים לקבוע בצו ששטחים גליליים בתחום מחוז הדרום ינוהלו בידי "מינהלה מרחבית" ולהקנות לה סמכויות ותפקידי המוקנים לעיריות על פי פקודת העיריות.

מינהלה או מינהלות מרחביות הן אמצעי שבאמצעותו ניתן לנהל שירותים מוניציפליים באזורים גליליים שבהם לא קיימות רשויות מקומיות סמוכות או איגודי ערים סמוכים שניתן או לא נכון להעניק להם סמכויות ותפקידי נוספים בהתאם לסעיף 86. הצעת החוק קובעת את הרכבן של המינהלות ואת הכשירות לשמש בהן

סעיף 89 - על מנת לצמצם את הפערים בין האוכלוסייה הבדואית בפזורה שבשטחים הגליליים לשאר תושבי המדינה יש פעול לשיפור החינוך וההשכלה וזמינותה. לצורך האמור, הצעת החוק מסמיכה את שר החינוך, בהסכמת השר, לקבוע כי רשות החינוך המקומית כמשמעותה בסעיף 1 לחוק לימוד חובה, התש"ט - 1949, תהיה הרשות לפי חוק זה, או רשות מקומית נותנת שירותים, או מינהלה מרחבית, לפי העניין, ויהיו לה כל הסמכויות והחובות כרשות חינוך מקומית לפי כל דין לגבי השטח הגלילי שיפורט בצו

סעיף 90 - במטרה לסייע במימון השמירה, הפיתוח הסביבתי והטיפול של השטחים הגליליים בנגב מוצע להקים קרן לשמירה על השטחים הגליליים במסגרת הרשות. לפי חוק זה. הקרן תפעל למימון פעולות כגון פינוי פסולת, מפגעים ופלישות לשטחים הגליליים, וכן סיוע לגורמים הפועלים להגשמת מטרות הקרן

כספי הקרן יבואו מהפרשה בשיעור של 1%, בכל שנה, מכלל הכנסות רשות מקרקעי ישראל באותה שנה, וכן מתרומות וממקורות אחרים; הכספים ייועדו למטרות הקרן בלבד, והשימוש בהם ייעשה לפי הוראות השר בהסכמת שר האוצר.

השר, בהסכמת שר האוצר והשר להגנת הסביבה, יקבע את סדרי הפעלת הקרן ותפקידיה.

פרק ט"ו - השקעות הרשות בפיתוח תשתיות ומבני ציבור בתחומי רשויות מקומיות בדואיות בנגב

"על פי המדד החברתי כלכלי שעורכת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הדירוג החברתי – כלכלי של הישובים הבדואים בנגב ביחס לשאר הישובים בנגב, ולא חל שינוי מהותי בדירוג הישובים הבדואים לאורך השנים על אף ההשקעה הממשלתית מכוח החלטות הממשלה. כך, תשעה ישובים בדואיים. הם בדירוג החברתי- כלכלי נמוך, במקומות הנמוכים ביותר (1- 11) מתוך 155 רשויות (ר' דו"ח ביקורת שנתי 72 – חלק ראשון התשפ"א 2021 עמ' 24)". על פי דו"ח מבקר המדינה הנ"ל, ברשויות המקומיות הבדואיות קיימים חוסרים משמעותיים ביותר של תשתיות ציבוריות של מים, ביוב, חשמל, כבישים, תקשורת, תאורת רחובות, מדרכות ועוד.

הצעת החוק מציעה השקעת הרשות לפי חוק זה בתשתיות ברשויות המקומיות הבדואיות בנגב לצורך צמצום הפערים.

סעיף 91 – הצעת החוק מציעה כי הרשות, בהתאם למדיניות השר ולתקציבה, תהא מוסמכת להשקיע ולפתח תשתיות ומבני ציבור בתחומי רשויות מקומיות בדואיות בנגב.

סעיף 92 – הצעת החוק מתנה השקעת הרשות ברשויות המקומיות הבדואיות בחתימת הרשויות המקומיות על התחייבות לפיה בסיום כל שלב בעבודות פיתוח ובניה בתחומי הרשות המקומית תבוצע מסירה הנדסית של האתר לידי הרשות המקומית, שתקבל עליה את האחריות להמשך הטיפול, האחזקה השוטפת והתפעול של התשתיות ומבניה הציבור.

פרט ט"ז: מינוי מנהל מלווה לרשות מקומית בדואית שאינה איתנה

הרשויות הבדואיות בנגב מדורגות במקומות נמוכים ביותר לפי המדד החברתי – כלכלי, ולמרות השקעות נכבדות של תקציבים מדינתיים הן נותרות בתחתית הדירוג החברתי – כלכלי של הרשויות המקומיות במדינה וסובלות מליקויים תקציביים וניהוליים.

סעיף 93- הצעת החוק מציעה כלי חדש בידי השר ובהסכמת שר הפנים, וככל שמצא כי התנהלות הרשות המקומית פוגמת בקידום מטרותיו של חוק זה, ולאחר ש למנות לרשות בדואית שאינה איתנה "מנהל מלווה", וזאת מבלי לגרוע מסמכויות שר הפנים לפי סימן ד' בפרק השביעי של פקודת העיריות (מתוקפו מוסמך שר הפנים, בין היתר, לאשר תכניות הבראה; לדרוש בצו מילוי חובות; למנות גובה ממונה; למנות חשב מלווה לרשות המקומית; להורות על בחירת ראש עיר חדש או מועצה חדשה ועוד);

סעיף 94- הצעת החוק מסמיכה את המנהל המלווה להכין עבור הרשות המקומית תכנית לקידום התנהלות הרשות המקומית לפיתוחה ולשיפור השירותים המוניציפליים המוענקים בתחומה.

הצעת החוק מסמיכה את השר לאשר לגבי רשות מקומית, תכנית קידום לרשות המקומית. כמו כן, וככל שהשר מצא כי אין במשאביה העצמיים של הרשות המקומית או ביכולותיה כדי להבטיח את ביצועה, תוך פרק זמן של שנתיים, ובהסכמת שר הפנים ובהתייעצות עם שר האוצר, להקנות למנהל המלווה, לתקופה שלא תעלה על 12 חודשים, את הסמכויות הנתונות לפי פקודת העיריות ולפי כל דין אחר לראש הרשות המקומית, למועצה, לועדה מועדותיה, או לעובד העיריה, כולן או חלקן, ככל הנדרש לצורך ביצוע תוכנית קידום הרשות המקומית.

המדובר בכלי דרסטי הנוטל סמכויות מאת הרשות המקומית, אך הוא מוגבל לזמן קצר של 12 חודשים, עם אפשרות להארכה של 12 חודשים נוספים, וזאת במטרה לקדם את שירותי הרשות המקומית לתושביה תוך שימוש בכלים מדינתיים, שיהיו כפופים לשר ולרשות לפי חוק זה

הצעת החוק מסמיכה את השר למנות ולהסמיך מנהל מלווה כאמור גם בסמכויות רשות החינוך המקומית, וזאת בהסכמת שר החינוך ולאחר התייעצות עם שר האוצר

פרק י"ז : הוראות שונות

סעיף 95 – בסעיף זה מוצע להסמיך את השר להכריז על התחלת הליך ההסדרה לפי חוק זה באזורים וביום שייקבעו על ידו. בכך יתחיל בפועל הליך ההסדרה לפי חוק זה על אותם אזורים (ר' סעיף 41). באופן זה יוכל השר לקדם את הליך ההסדרה באופן מובנה ומדורג, בהתאם לקצב התקדמותו באזורים שבהם הוחל ועל פי הצרכים המשתנים בשטח.

סעיף 96 – בהמשך לסעיף 95, המעניק לשר את הסמכות להתחיל את הליך ההסדרה לפי חוק זה באזור מסוים, מוצע להסמיך את השר גם לבטל את הכרזתו או לשנות את גבולות האזור עליו תחול, אם ראה שאין אפשרות ממשית להשגתן של מטרות החוק באזור מסוים. הסעיף נועד להקנות לראש הממשלה גמישות בקידום הליך ההסדרה, וזאת בין היתר, בהתייחס לחלקם של התובעים המאשרים ביחס לכלל החלקות הנתבעות באותו אזור.

סעיף 97 – סעיף זה מציע להקפיא את ההליכים לפי פקודת ההסדר, באזור שבו הוכרז על התחלת הליך ההסדרה לפי חוק זה, כאמור בסעיף 95, וזאת החל מיום התחילה שקבע השר לאותו אזור ועד למועד הקובע לאישור הקבוע בחוק (סעיף 42). הקפאת ההליכים לפי פקודת ההסדר מתבקשת לאור החלת ההסדרה המיוחדת באותו אזור, על מנת למנוע ניהול הליכים כפולים במקביל ועל מנת לאפשר לכל תובע בעלות פרק זמן חופשי מלחצים של הליכים משפטיים מתנהלים בכדי לשקול האם הוא מעוניין להצטרף להסדרה לפי חוק זה או לנהל את תביעתו לפי פקודת ההסדר.

סעיף 98 – לאור ההסדרים המיוחדים הקבועים בחוק זה לצורך השגת מטרותיו, מוצע לקבוע כי בכל מקום של סתירה בין הוראות חוק זה והוראות כל דין – תהא עדיפות להוראותיו של חוק זה.

סעיף 99 – סעיף זה קובע כי מיום תחילתו של חוק זה, לא ניתן יהיה עוד לקבל תמורות בגין תביעת בעלות שהוגשה ביחס לחלקה נתבעת באזור עליו חל החוק, בין אם על פי הסכם פשרה פרטני (כפי שהיה נהוג עובר לכניסתו של החוק לתוקף) ובין בדרך אחרת, אלא לפי הוראות חוק זה, שעיקרון - כפי שנקבע בהחלטת הממשלה - תהליך הסדרה כולל וקצוב בזמן של תביעות הבעלות, על מנת לקדם ולאפשר הסדרה של התיישבות בדואים בנגב.

סעיף 100 – בסעיף זה מוצע לקבוע תמורות או זכויות לפי חוק זה יוענקו רק למי שהינו אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל, כמשמעותם בחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952.

סעיף 101 – בהתאם להמלצות צוות היישום שאומצו בהחלטת הממשלה, מוצע לקבוע כי מסד הנתונים המעודכן שיערוך פקיד ההסדר יהווה ראייה לכאורה לתכנון בכל הליך לפי פקודת ההסדר שמתנהל או יתנהל בעתיד בבית המשפט.

סעיף 102 – בהתאם להמלצות ועדת גולדברג, שהתקבלו גם על ידי צוות היישום ואומצו בהחלטת הממשלה, מוצע לקבוע כי התמורות לפי חוק זה, ובכלל זה – תמורות בקרקע, תמורות בכסף, הקצאת מגרשי מגורים, קבלת זכויות פיתוח קרקע והמרה בין סוגי תמורות שונים, יהיו פטורות ממס. זאת נוכח האינטרס הציבורי המובהק שבהשלמת הליכי ההסדרה המיוחדים שבחוק זה, תוך מתן תמריצים לתובעי הבעלות להצטרף להליכים אלה.

סעיף 103 – בסעיף זה מוצע לקבוע כי ועדת התמורות תוכל לעשות שימוש בסמכויותיו של פקיד ההסדר לעניין תיקון גבולות, יצירת דרכי מעבר וכיו"ב, על פי סעיפים 27-30, 32 לפקודת ההסדר, בשינויים המחויבים, ככל שתראה שיש צורך בכך.

פרק י"ח - פירוק הרשות להסדרת התיישבות הבדואית שהוקמה לפי החלטת ממשלה 1999

סעיף 104 – לנוכח הקמת רשות סטטוטורית להסדרת התיישבות הבדואים בנגב ופיתוח הנגב בהתאם לחוק זה, שהינה בעלת סמכויות רחבות המכילות גם את הסמכויות שהיו לרשות להסדרת התיישבות הבדואית שהוקמה במשרד הבינוי והשיכון לפי החלטת ממשלה 1999 מיום 15.07.2007 (להלן – הרשות החדלה) מוצע כי עם כניסתו לתוקף של חוק זה, תחדל, מכל פעולותיה שלפי החלטת הממשלה הנ"ל.

סעיף 105 – מוצע שכל פעילותה והתקציבים שהועמדו לרשותה של הרשות החדלה יועברו לרשות לפי חוק זה ועם העברת הפעילות והתקציבים כאמור, תחדל הרשות החדלה מלהתקיים.

סעיף 106 – לצורך העברה מסודרת של הפעילות בין הרשות החדלה לרשות לפי חוק זה מוצע כי עם הקמת הרשות לפי חוק זה, המנהל הכללי של הרשות החדלה יוכפף למנהל הכללי של הרשות לפי חוק זה ויהיה אחראי להעברת הפעילות והתקציבים של הרשות החדלה לרשות לפי חוק זה תוך שלושה חודשים.

סעיף 107 – הצעת החוק מציעה כי ביום תחילתו של חוק זה תסתיים העסקתם של עובדי הרשות החדלה וזאת לגרוע מהאפשרות של מי שהיה עובד הרשות החדלה להתקבל לעבודה ברשות לפי חוק זה או לעבור לתפקיד אחר בשירות המדינה, בכפוף להוראות הדין החל על העברת וניוד עובדים. מוצע כי עם פרסום חוק זה לא תקבל הרשות החדלה עובדים חדשים (בכל צורת העסקה לרבות באמצעות מיקור חוץ) אלא מטעמים מיוחדים;

פרק י"ט: פיתוח ועידוד כלכלי

על מנת לצמצם פערים בין האוכלוסייה הבדואית בנגב לאוכלוסייה הכללית בישראל ולשלבם בכלכלה ובתעסוקה, נדרשים אמצעים לפיתוח ועידוד כלכלי של אוכלוסייה זו.

סעיף 108 להצעת החוק קובע עדיפות לעסקים בשליטת בן המגזר הבדואי, במקרה של הצעות משוקללות זהות בטיבן שהיא הגבוהה ביותר, במכרזי המדינה בתחומי חציבה וכרייה, אנרגיה מתחדשת ומחזור פסולת בנגב.

פרק כ' – פיקוח על בתי ספר

סעיף 109 - נושא חינוך ילדי האוכלוסייה הבדואית הינו מרכזי בהשתלבות האוכלוסייה הבדואית באוכלוסיית המדינה, במיוחד בהתחשב בשיעורה הרב של אוכלוסיית בני ה-18 שנים ומטה מקרב האוכלוסייה הבדואית. לשם השתלבות כאמור, יש להקפיד על כך שעובדי החינוך שיועסקו במוסדות החינוך במגזר הבדואי בנגב יהיו רק מי שעומד בדרישות ההשכלה והדרישות הפדגוגיות שנקבעו על ידי משרד החינוך על סמך תארים אקדמיים ממוסד אקדמי מוכר בישראל או ממוסד אקדמי בחו"ל שקיבל אישור שקילות של היחידה להערכת תארים אקדמיים בחו"ל במשרד החינוך ותעודת הוראה ממוסד מוכר להכשרת עובדי הוראה בישראל או ממוסד מוכר להכשרת עובדי הוראה בחו"ל שקיבל אישור שקילות של היחידה להערכת תארים אקדמיים בחו"ל במשרד החינוך, תוך הקפדה על כך שלא יועסקו עובדי חינוך, לרבות מתמחים, אשר לא עומדים בדרישות ההשכלה לעובדי חינוך בישראל ובמיוחד לא כאלה. שהשכלתם נרכשה בתחומי הרשות הפלשתינאית

פרק כ"א: ביצוע ותקנות

סעיף 110 – מוצע לקבוע כי השר יהיה ממונה על ביצועו של חוק זה, ובין היתר, להתקין תקנות לביצועו ולעניינים המפורטים בסעיף זה. המדובר בעניינים פרטניים, אשר מטבע הדברים דורשים גמישות ואפשרות לשנותם מעת לעת, ולפיכך מוצע להשאיר את הסמכות לקבעם בתקנות.

סעיף 111 – מוצע להסמיך את שר המשפטים להתקין תקנות לעניין סדרי הדין בהליכים לפי חוק זה בפני ועדת התמורות ולענין דרכי מסירתן והמצאתן של הודעות והחלטות לפי החוק. מדובר בנושאים משפטיים פרוצדוראליים, ולפיכך מוצע כי הסמכות לקבוע הוראות פרטניות בעניינים, ולשנותן מעת לעת, תהיה של שר המשפטים.

פרק כ"ב: תיקונים עקיפים

סעיף 112 – מוצע לקבוע כי מנגנון ההשגה על החלטות ועדת התמורות ועל החלטות הרשות לפי חוק זה, כמו גם על החלטות אחרות של הרשות, יהיה באמצעות עתירה מנהלית שתוגש לבית המשפט לעניינים מנהליים. בהתאם לכך, סעיף זה מבקש לתקן את התוספת הראשונה לחוק בתי המשפט לעניינים מנהליים באופן שזה יוסמך לדון בעתירות מנהליות גם ביחס להחלטות ועדת התמורות והרשות בנושא הסדרת התיישבות בדואים בנגב.

סעיף 113 – לנוכח ריבוי כלי הנשק הבלתי חוקיים המוחזקים אצל ועל ידי האוכלוסייה הבדואית בנגב, ואשר באמצעותו מבוצעת פעילות עבריינית ובטחונית חמורה הפוגעת במשילות הממשלה בנגב, מוצע לסווג את עבירות הנשק, כמשמעותן בחוק המאבק בכלי הנשק הבלתי חוקיים (תיקון חקיקה והוראת שעה), התשפ"ג – 2023 מוצע לתקן את הוראות חוק שירות הביטחון הכללי, תשס"ב-2002, כך שבמסגרת יעוד השירות ותפקידיו יוסף גם סיכול ומניעה של עבירות נשק, שהן בגדר טרור וטרורם טרור.

